

PÉCSI ÉPÍTÉSZ KÖR

ÉPÍTÉSZ - ÉS TELEPÜLÉSTERVEZŐ KFT. 7624 PÉCS, BUDAI NAGY A. U. 1. ,TEL.:72/215-820

KÉMES KÖZSÉG

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

2004. NOVEMBER

P É C S I É P Í T É S Z K Ö R

É P Í T É S Z - É S T E L E P Ű L É S T E R V E Z Ő K F T
7624 Pécs, Budai Nagy Antal út 1. Tel:72 / 215-820, Fax: 72 / 516-545, Email: pecsikor1@minicomp.hu

KÜLZETLAP

Településtervezés

Bede István s.k.

Pécsi Építész Kör Kft.
TT-1-02-0556/2001

Környezetvédelem és környezetalakítás

Sváb Hajnalka s.k.
Környezettervező

Közlekedés

Tompos Antal s.k.
Pécsi Úttervező Kft

Közművesítés

Keresztes László s.k.
Tervező-Vállalkozó

Elektromos ellátás

Dlusztus Alajos s.k.
DA-VILL Bt.

Munkatárs

Bankós Róbert s.k.
Településmérnök

Horváth Magdolna s.k.
ügyvezető

TARTALOMJEGYZÉK

CÍMLAP
KÜLZETLAP
TARTALOMJEGYZÉK

JÓVÁHAGYANDÓ MUNKARÉSZEK:

A TELEPÜLÉSSZERKEZETI LEÍRÁS (HATÁROZATTERVEZET)	
– TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVLAP M 1: 8000	1.TERVLAP
HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT (RENDELETTERVEZET)	
– SZABÁLYOZÁSI TERVLAP M 1:4000	2.TERVLAP

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

BEVEZETÉS

KÉMES KÖZSÉG BEMUTATÁSA

TÁJ-, ÉS TERMÉSZETVÉDELMI MUNKARÉSZ

KÖRNYZETVÉDELEM ÉS KÖRNYZETALAKÍTÁS

KÖZLEKEDÉS (HÁLÓZATI, CSOMÓPONTI ÉS KERESZTMETSZETI)

KÖZMŰVESÍTÉS (VÍZ, SZENNYVÍZ, CSAPADÉKVÍZ, ÉLŐ VÍZFOLYÁSOK, ENERGIA) - HÍRKÖZLÉS
(TÁVKÖZLÉS, MŰSORSZÓRÁS)

JÓVÁHAGYANDÓ MUNKARÉSZEK

KÉMES KÖZSÉG TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE

- TELEPÜLÉSSZERKEZETI LEÍRÁS -

1. A TELEPÜLÉS SZERKEZETE

A község Baranya megye déli részén helyezkedik el. Közel – mintegy 10 km távolsága - esik a magyar-horvát államhatártól, a Dráva folyótól. Pécstől 40 km-re, a legközelebbi várostól, Harkánytól 11 km-re terül el. Vajszlótól 10, Sellyétől 22 km távolságra található.

A település az Ormánság része, e tájegység középső részén található. Területe jellemzően sík vidék, nagy része a Dráva folyó árterületéhez tartozik, mely a településtől északra és nyugatra foltokban erdővel borított, míg a többi égtáj irányában a szántóföldek dominanciája jellemző. A vízfolyásvölgyek menti vizenyősebb területeken nagyobb, természeti értéket is képviselő gyepfelületek maradtak fenn. A belterülettel határos területeken pedig a valamikori legelők napjainkra már sok helyütt elszántott nyomai láthatók.

A település szomszédai északon Adorjás és Dráwapiski, keleten Drávacsepely, délen Tésenfa és Szaporca, nyugaton Cún. Közúton jól megközelíthető, mégpedig a Harkány, Sellye, Vajszló, Kétújfalú, Szigetvár úton. Kémesen az átmenő forgalom az átlagosnál valamivel nagyobb. A község elérhető vasúton is Harkány és Barcs irányából.

A község 525 fős lakosságával Baranya megye aprófalvas településszerkezetéhez tartozik, de az elmúlt évtizedekben a környező kisebb ormánsági falvak igazgatási, gazdasági, oktatási és kulturális centrumaként funkcionált.

A település belterülete északi oldala mentén halad el a Középrigóc – Harkány vasúti szárnyvonal. A – ma már nem funkcionáló - vasútállomás a település nyugati végén található.

A község – alapsémájában - jellegzetes, keresztutcás település. A hosszan elnyúló „Fő” utcára (Petőfi és Kossuth u.) fűződnek fel a szalagtelkek. A település ősi magja a református templom és a plébánia környéke lehetett. A lakótelkek döntő többsége a Vértanúk utca déli végének kivételével már a 20. század elejére kialakult, déli irányban bővült az ősi falu.

A közintézmények (iskola, óvoda, községháza, orvosi rendelő, gyógyszertár, művelődési ház, teleház, posta) a település közepén (a Kossuth, Petőfi és Vértanúk útja találkozásánál) a lakóházak sorában telepítettek. Kifejezetten intézményi központ csak embrionálisan létezik, ez a templom környékén körvonalazható.

TELEPÜLÉSSZERKEZET FEJLESZTÉSE

A külterület történetileg kialakult úthálózata és tájszerkezete távlatban is megőrzendő. Szerkezeti változást néhány, jellemzően általános művelésű mezőgazdasági terület belterületbe vonása jelent, lakóterület bővítés céljára.

A belterületbe vonást a szükségesnek látszó legkisebb mértékű szintben határoztuk meg. A fejlesztésre kijelölt területeket ütemezve, a szükségleteknek megfelelően lehet belterületbe vonni.

A belterületen a szerkezeti fejlesztések elsősorban a lakóterület kisméretű kiterjesztését szolgálják. Ehhez az érintett, ma még külterületi ingatlanokat belterületbe kell vonni, a szükséges közterületeket ki kell alakítani.

Lakófunkció számára kialakítandó területek:

A Vértanúk útjától keletre, a meglévő beépítés mögé eső terület kis területű beépítése falusias lakóterület számára. (részben belterületbe vonandó)

Gazdasági funkció számára kialakítandó területek:

A vasútállomástól északra elterülő terület. (beépítésre szánt külterületként) Kémes, Szaporca és Tésenfa együttes fejlesztési igényeit hivatott biztosítani ez a terület.

Zöld(sport-rekreációs) funkció számára kialakítandó területek:

Javasolt a Kossuth Lajos utca északi oldala, keleti vége beépítésének folytatása az északi oldalon sport-rekreációs terület számára, valamint a „Temető alja” körüli terület közpark jellegű kialakítása. (belterületbe vonandó)

2. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

2.1 A BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

2.1.1 LAKÓTERÜLET

A település lakóterületei nagyrészt az OTÉK szerinti „**Falusias lakóterület**” területfelhasználási kategóriába tartoznak.

Tervezett fejlesztés:

Az újonnan beépíthető területek a következők:

A Vértanúk útjától keletre – 8 db lakótelek (részben belterületbe vonással)

A meglévő beépíthető területek a következők:

A Vértanúk útja déli vége – 12 db lakótelek

A település területén falusias lakóterületen elhelyezhető lakóépületek száma kb. 20 db.

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség 0,3.

2.1.2 TELEPÜLÉSKÖZPONT VEGYES TERÜLET

A település központi részei az OTÉK szerinti „**Településközpont vegyes terület**” területfelhasználási kategóriába tartoznak.

Tervezett fejlesztés:

A területen új beépítés számára lakótelek nincs.

Az iskola keleti oldalán a Hrsz.: 180 telek középső harmadán lehetőség van a településközpont jellegű funkciók fejlesztésére, a központi jelleg megerősítésére.

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség 0,6.

2.1.3 GAZDASÁGI TERÜLET

A település gazdasági területei az OTÉK szerinti „**Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület**” és „**Mezőgazdasági üzemi terület**” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

Tervezett fejlesztés:

A jelenlegi gazdasági területek kialakulnak tekinthetők. A tervben újonnan kialakított gazdasági terület a vasút fölötti, mintegy 4 ha-os, Kémes, Szaporca és Tésenfa együttes „zöldmezős” igényeit kielégítő terület. (beépítésre szánt külterület)

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség 0,6.

2.1.4 KÜLÖNLEGES TERÜLET

Különleges területfelhasználási elem a temető.

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség temetőben 0,1.

2.2 A BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

2.2.1 KÖZLEKEDÉSI TERÜLET

A település közlekedési területei:

- 5804. sz. Harkány – Sellye – Darány összekötő út (Kossuth L. utca, Petőfi S. utca)
- 58126. sz. Tésenfai bekötő út (Vértanúk útja)
- 58127. sz. Cúni bekötő út
- Mezőgazdasági utak
- Kossuth L. utca - Petőfi S. utca - Vértanúk útja
- Új kiszolgáló utak
- Meglévő kiszolgáló utak
- Önálló gyalogutak
- Vasúti terület

A közlekedési területek szélessége 10,0 – 20,0 m.

Közlekedési területek kategóriái:

Út	Közlekedési terület jele	Kategória		Közlekedési terület szélessége
		jelenleg	távlatban	
5804. sz. Harkány – Sellye – Darány összekötő út	KÖu-1	külterületi mellék-út, összekötő út (K.V.C.)	külterületi mellék-út, összekötő út (K.V.C.)	meglévő (20 m)
58127. sz. Cúni bekötőút	KÖu-2	külterületi mellék-út, bekötőút (K.VI.C.)	külterületi mellék-út, bekötőút (K.VI.C.)	meglévő (16 m)
Egyéb közutak és mezőgazdasági utak	KÖu-3	külterületi mellék-út, egyéb út (K.VIII.C.)	külterületi mellék-út, egyéb út (K.VIII.C.)	meglévő vagy min. 8,50 m
Kossuth L. utca Petőfi S. utca Vértanúk útja	KÖu-4	belterületi mellék-út, gyűjtőút (B.V.c.C.)	belterületi mellék-út, gyűjtőút (B.V.c.C.)	meglévő (12-18 m)
Meglévő kiszolgáló utak Tervezett kiszolgáló utak	KÖu-5	(B.VI.d.B.-C.)	(B.VI.d.B.-C.) (B.VI.d.C.)	meglévő (6-26 m) 18,0 m
Vasúti terület	KÖk			meglévő

2.2.2 ZÖLDTERÜLET

A községben egy meglévő lehatárolt közpark van. Két közpark jellegű, a közút területében lévő terület van, az egyik a Kossuth utca – Petőfi utcák találkozásánál, a másik a volt Fogadótól keletre. Belterületbe vonásra javasolt a Kossuth utca északi oldala keleti végén kialakítani javasolt sportcentrum (a terület rekultiválandó). A település külterületén két sportpálya található, de jelenleg egyik sem üzemel. A település "zöldfelület-jellegű" létesítménye a falu nyugati részén található temető.

Javasolt a Kossuth Lajos utca északi oldala, keleti vége beépítésének folytatása az északi oldalon sport-rekreációs terület számára, valamint a „Temető alja” körüli terület közpark jellegű kialakítása. (mindkét terület belterületbe vonandó)

Betartandó előírások

A zöldterületeket folyamatosan karban kell tartani, különös tekintettel a parlagfű irtására.

2.2.3 ERDŐTERÜLET

- A község jelentősebb összefüggő erdőterületei a település közigazgatási területének északi, és nyugati ré-

szén található. A meglévő erdők gazdasági rendeltetésűek, területi megjelenésük állandósult, távlatban is megtartandó.

Betartandó előírások

Az erdőszegélyek tájképi szempontból jelentősek, fokozott figyelmet érdemelnek.

Lehetőleg hosszabb idejű felújítás végzendő, a tarvágásos felújítás korlátozandó, a tájidegen fajok mellőzendők, a többszintes telepítések tervezése, kedvezőtlen tájképi elemek takarása folyamatosan szükséges.

2.2.4 MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

- A mezőgazdasági területeket többféle művelési mód jellemzi.
- A mezőgazdasági területek kétféle kategóriáját, általános - ezen belül szántó – mezőgazdasági területeket, valamint korlátozott használatú általános - ezen belül gyeper - mezőgazdasági területeket jelöli a terv.
- A település területén lévő fás legelők potenciálisan beletartoznak a „Magyarország Érzékeny Természeti Területei” programba, mely a fenntartható mezőgazdasági földhasználatot tűzte ki célul. Ez a cél a hagyományos gazdálkodási módok újbóli elterjedésének támogatásával a táj jellegének, természetes és természetközeli élőhelyeinek megőrzése.

Előírások

A szántóföldek területén a mezsgyét védeni kell, a jelentős földutak mentén fasorokat kell telepíteni.

Az „Magyarország Érzékeny Természeti Területei” programban való részvételt támogatni kell.

A védett természeti területek mentén védősávot (pufferzónát) kell kialakítani.

A korlátozott használatú (általános) mezőgazdasági területeken (legelő, gyeper) a táj és a tájképvédelem érdekeit figyelembe véve építési telek nem alakítható ki.

2.2.5 VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET

- A község vízgazdálkodási területei:
- A Pécsi-víz, medre és partja, a beletorkoló vízgyűjtő árkok, patakok, valamint a körülöttük elterülő (mocsaras) területek.
- A Fekete-víz, medre és partja, a beletorkoló vízgyűjtő árkok, patakok, valamint a körülöttük elterülő (mocsaras) területek.
- A település külterületén lévő nádasok, mocsarak, tavak.
- A település területén lévő vízmű területe.

Előírások

Cél elsősorban a víz levezetésének biztosítása, karbantartása mellett, a táji- és természeti értékek megőrzése. A partszegély értékes növényzete nem pusztítható el. A vízgazdálkodási területeken a hatályos természetvédelmi jogszabályokat, a táj és a tájképvédelem érdekeit és az erre vonatkozó előírásokat figyelembe kell venni.

3. VÉDETT, VÉDELEMRE TERVEZETT ÉS VÉDŐ TERÜLETEK

3.1 MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

- A településen jelenleg két azonosítatlan nyilvántartott régészeti terület van, melyet javasolunk kibővíteni és pontosítani.
- A településnek műemléke a református templom.
- A helyi védelemről a terv mellékletében található értékvizsgálat alapján a Helyi Építési Szabályzat szerint

kell gondoskodni.

3.2 TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

- A község területén kiemelt oltalom (országos, vagy helyi védelem) alatt álló természeti értékek jegyzékét a terv mellékletében található Táj-, és természetvédelemi munkarész tartalmazza. A természeti értékek védelméről az Táj-, és természetvédelemi munkarész javaslata alapján, a Helyi Építési Szabályzat szerint kell gondoskodni.
- Általános tájvédelmi szempontból a külterületeken védettségi szinttől függetlenül érvényesíteni kell a tájvédelmi érdekeket.
- A település területén a tájképvédelembe sorolandó, tájképileg megőrzendő egységek a következők:
  - az ex lege védelem alatt álló természeti területek,
  - az ökológiai hálózat területei (ezen belül a vízfolyásokat kísérő, jellegzetes tájkaraktert megjelenítő ökológiai folyosók),
    - a helyi természetvédelmi oltalom alatt álló területek,
    - a holtágak (általában az ökológiai folyosók térsége, a holtágak, vízfolyások mentén, tavak környékén és a dombosági erdőfoltokon),
    - a vízfolyások menti ligeterdők,
    - általában a mezőgazdasági kultúrtáj mozaikos területfelhasználású, hagyományos tájhasználatú részletei;
    - a tájba harmonikusan illeszkedő, építészeti egységes településképet őrző település, belterülete épített környezete sziluettjével,
    - a település és táj kapcsolatának fontos elemeként a közparkok, zöldterületek.

Előírások

A cél a táj arculatának megőrzése. Ezért a terület mezőgazdasági területein törekedni kell a művelési ágak kialakult arányának megtartására.

A művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében megengedett.

Új, beépítésre szánt terület csak a meglévő beépítési területhez kapcsolódva alakítható ki.

A település beépítésre szánt területe csak a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként növelhető.

A tájban megjelenő település-sziluetet megváltoztató bel- vagy külterületi magas építmények elhelyezését kerülni kell.

Az új távvezetékek (energia- és hírközlő vezetékek) létesítésekor minden olyan esetben törekedni kell azok terepszint alatti elhelyezésére, ha ez védendő értéket veszélyeztet.

A kiépítendő közlekedési utakat, lehetőség szerint, a domborzati adottságokhoz igazodó nyomvonalon kell vezetni.

3.3 KÖRNYEZETALKÍTÁS ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

A települési környezet részletes vizsgálata alapján a következő környezetvédelmi szempontú megállapítások rögzíthetők:

- A közlekedési utak közvetlen térségét a közlekedés okozta környezetterhelés zavarja, zavarhatja.
- A település a 33/2000. (III.17.) Kormányrendelet besorolási elve szerint „A” fokozottan érzékeny területen helyezkedik el.
- A település vízellátása sérülékeny vízbázisról történik.
- Kémes nitrátérzékeny területen elhelyezkedő település.
- A település szennyvíz-közmű hálózattal és szennyvíztisztítóval nem rendelkezik.
- A település vezetékes földgázhálózattal nem rendelkezik.
- A településen megoldott a települési hulladék szervezett elszállítása.

- A településen a kijelölt rekultiválendő területek méregtelenítését el kell végezni. A rekultiválendő területek eredeti művelési ága visszaállítandó, vagy a terület Zöldterületként működtethető. A rekultivációt mezőgazdasági, illetve kertészeti eszközökkel kell elvégezni. A megszüntetett dókuktak környezetében ásott kút nem létesíthető.

4. INFRASTRUKTURÁLIS HÁLÓZATOK

4.1 KÖZLEKEDÉS

Kémes térségében gyorsforgalmi út nincs. Az I. és II. rendű főutak a térséget szintén elkerülik. A legközelebbi főút az 58. sz. Pécs – Harkány – Drávaszabolcs országos II. rendű főút, amely Harkánynál érhető el. Az 58. sz. úton a megyeszékhely Pécs és Horvátország jól megközelíthető. A településen halad keresztül az 5804. sz. Harkány – Sellye – Darány összekötő út, amely az Ormánsági településeket fűzi fel. (K.V.B. és B.V.c.C.) Ezen az úton Harkányon keresztül, illetve a Vajszlónál csatlakozó Pécs – Vajszló összekötő úton érhető el a megyeszékhely Pécs. Az 5804. sz. úthoz csatlakozik a település területén az 58126. sz. Tésenfai és az 58127. sz. Cúni bekötő út. (K.VI.B. és B.V.c.B.)

A településen halad keresztül a Középrigóc – Villány vasútvonal. A vonalon átmenő áruforgalom nincs. Személyszállításban Sellye, Villány és Barcs állomásokon át lehet eljutni a vasúti törzshálózatra. A vasútvonalon az utazási igény kicsi a települések alacsony lélekszáma és a megállóhelyek gyaloglási távolságai miatt. A vonalon az 5804. sz. út keresztezésénél szintbeli közúti – vasúti átgjáró üzemel. A Kémesi vasútállomás a település északnyugati szélén az 5804. sz. út mellett található.

Összességében Kémes regionális közlekedési kapcsolatai megfelelőnek mondhatók.

Kémes és a szomszédos települések közötti kapcsolatai az országos közutak igénybevételével megoldottak, kivéve az északra található Rádfalva és a keletre lévő Drávacsehi, amelyek csak jelentős kerülővel közelíthetők meg.

A település úthálózatának gerincét az országos közutak átkelési és bevezető szakaszai adják. Ezek közül legfontosabb szerepe az 5804. sz. útnak van. (Kossuth L. és Petőfi S. utca) Az út kategóriája belterületi mellékút, gyűjtőút. (B.V.c.C.) Az úton a burkolat szélessége 6,0 m. Mindkét oldalon vízelvezető árok és járda található. A közlekedési terület szélessége 12-18 m. A településközpontban csatlakozik az 58126. sz. Tésenfai bekötőút (Vértanúk útja). Az útburkolat 6,0 m széles. Mindkét oldalon vízelvezető árok és járda található. A közlekedési terület szélessége 12-14 m. Az út kategóriája szintén belterületi mellékút, gyűjtőút (B.V.c.C.). Az országos közutakhoz csatlakozó többi út mindegyike belterületi mellékút, kiszolgáló út (B.VI.d.C.). A lakóutcák burkolatának szélessége általában 3-5 m közötti, de vannak szilárd burkolat nélküli útszakaszok is. A vízelvezetés többnyire nyílt árkos, de helyenként az árok és a járda is hiányzik. A terület szélesség 10–20 m között változik.

A településen belül az 5804 sz. és az 58126. sz. úton van autóbussz közlekedés, az autóbussz megállóhely pár a településközpontban van. A települést a Siklós – Vajszló és Siklós – Sellye valamint a Szigetvár – Mohács járatok érintik. A megállóhelyektől a település területe 500 méteres gyaloglási távolságon belül elérhető.

Kerékpárforgalmi létesítmény a településben nincs.

Tervezett fejlesztés

- A település térségében a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése nem várható. Távlatban a térségtől északra ≈25 km-re Pécsudvardnál halad majd az M-57 Bóly – Pécs – Barcs gyorsforgalmi út, Kémesről ez az út az 5804. és 58. sz. II. rendű főúton lesz elérhető. Szintén csak a területen kívül várható fejlesztés az országos I. és II. rendű főutak között, itt az 58. sz. út Harkányt elkerülő szakasza és a 67. sz. főút meghosszabbítása Szigetvár – Sellye - országhatár szerepel a fejlesztési tervekben.
- A mellékúthálózat fejlesztési tervekben szerepel a Drávacsehi és Tésenfa közötti út kiépítése.(K.VI.B.) Ez az út a megvalósítása után a Drávaszabolcsi határátkelőhely felé lerövidíti a távolságot.
- A közúti kapcsolatok az országos közutakon megoldottak. A keletre lévő települések (Drávacsehi, Drávapalkonya és Drávaszabolcs) felé hiányzó kapcsolat a Tésenfa – Drávacsehi összekötés megvalósításával létrejön. Az északra található Rádfalva elérhetőségét a Rádfalva - Kóros és a Kovácsida – Márfa összeköttetések javítani fogják. Az említett úthálózat fejlesztéseket a Baranya Megyei Területrendezési terv tartalmazza.
- A belső úthálózat lényegesen nem változik, továbbra is gyűjtőút marad az 5804. sz. út átkelési szakasza. Szintén gyűjtőút marad a 58126. sz. Tésenfai bekötőút településen belüli szakasza. Az útkategória (B.V.c.C.). Új kiszolgáló utak a Tésenfai bekötőúttal párhuzamosan készülnek, az útkategória B.VI.d.C., a közlekedési terület szélessége 18,00 m. A tervezett utak javasolt keresztmetszeti kialakítását az M-1 terve-

zett jellemző keresztmetszvények tervlapon bemutatjuk.

- Kerékpárutak: Baranya megye területrendezési terve szerint a települést a nagytérségi és kistérségi kerékpárutak egyaránt elkerülik. Tőle délre halad majd egy nagytérségi kerékpárút a Dráva partján és keletre az 58. sz. úttal párhuzamosan. Kistérségi kerékpárút lesz Kémestől nyugatra az 5801. és 5821. sz. utak nyomvonalával mellett, valamint északkeletre az 5814. sz. út mellett.

4.2 KÖZMŰVESÍTÉS

- A vízellátás – Dráwapiskivel, Cunnal, Szaporcával és Tésenfával közösen - saját vízellátó műről megoldott, fejlesztése nem szükséges.
- A vezetékes gázellátás nem megoldott, fejlesztésére szükséges.
- A szennyvízelvezetés nem megoldott, a hálózat kiépítése a közeljövő feladata.
- A villamos energia és a távközlési ellátás megoldott, fejlesztése nem szükséges.
- A csapadékvíz elvezetés nyílt árkokban megoldott.

A település Szerkezeti Terve a hozzá tartozó Szerkezeti Leírással a 70/2004.(XI.16) számú Önkormányzati Határozattal lett elfogadva.

Kémes, 2004 november 30.

Horváth Zoltánné s.k.
polgármester

Ormódiné, Konyhás Györgyi s.k.
köjegyző

KÉMES TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE M 1:10000

JELMAGYARÁZAT

nagyító   kicsinyít

ÁLTALÁNOS ELEMELK:

	KÖZIGAZGATÁSI HATÁR
	BELTERÜLETI HATÁR
	BÉÉPÍTÉSRE SZÁNT - NEM SZÁNT TERÜLET HATÁRA

TERÜLETLEHASZNÁLÁSI MÓDOK:

BÉÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK SAJÁTOS ÉPÍTÉSI HASZNÁLATA SZERINT:

	FALUSIAS LAKÓTERÜLET
	KÖZPONTI VEGYES TERÜLET
	KERESKEDEMI, SZOLGÁLTATÓ GAZDASÁGI TERÜLET
	MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLET
	KÜLÖNLEGES TERÜLET

BÉÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK SAJÁTOS ÉPÍTÉSI HASZNÁLATA SZERINT:

	ÁLTALÁNOS KÖZLEKÉSI TERÜLET
	VASÚTTERÜLET
	ZÖLDTERÜLET
	ERDŐTERÜLET
	ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET
	KORLÁTOZOTT HASZN. ÁLT. MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET
	VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET (VÍZMŰ, TÖLTÉS)
	VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET (FOLYÓ- ÉS ÁLLÓVÍZEK MEDRE ÉS PARTJA)
	VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET (NÁDAS, MOCSÁR)

VÉDETT, VÉDŐ ÉS VÉDELMERE TERVEZETT TERÜLETEK:

	HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET HATÁRA
	VÉDŐTERÜLET, VÉDŐTÁVOLSÁG, VÉDŐSÁV
	ÜZEMELŐ VÉDETT VÍZBÁZIS TERÜLETE
	"A" JELŰ TÁVLATI VÉDETT VÍZBÁZIS TERÜLETE
	"B" JELŰ TÁVLATI VÉDETT VÍZBÁZIS TERÜLETE
	RÉGÉSZETI TERÜLET
	ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT TERÜLETE
	REKULTIVÁCIÓS TERÜLET
	EGYEDI TÁJÉRTÉK, VÉDETT FASOR

KÖZLEKÉDÉS:

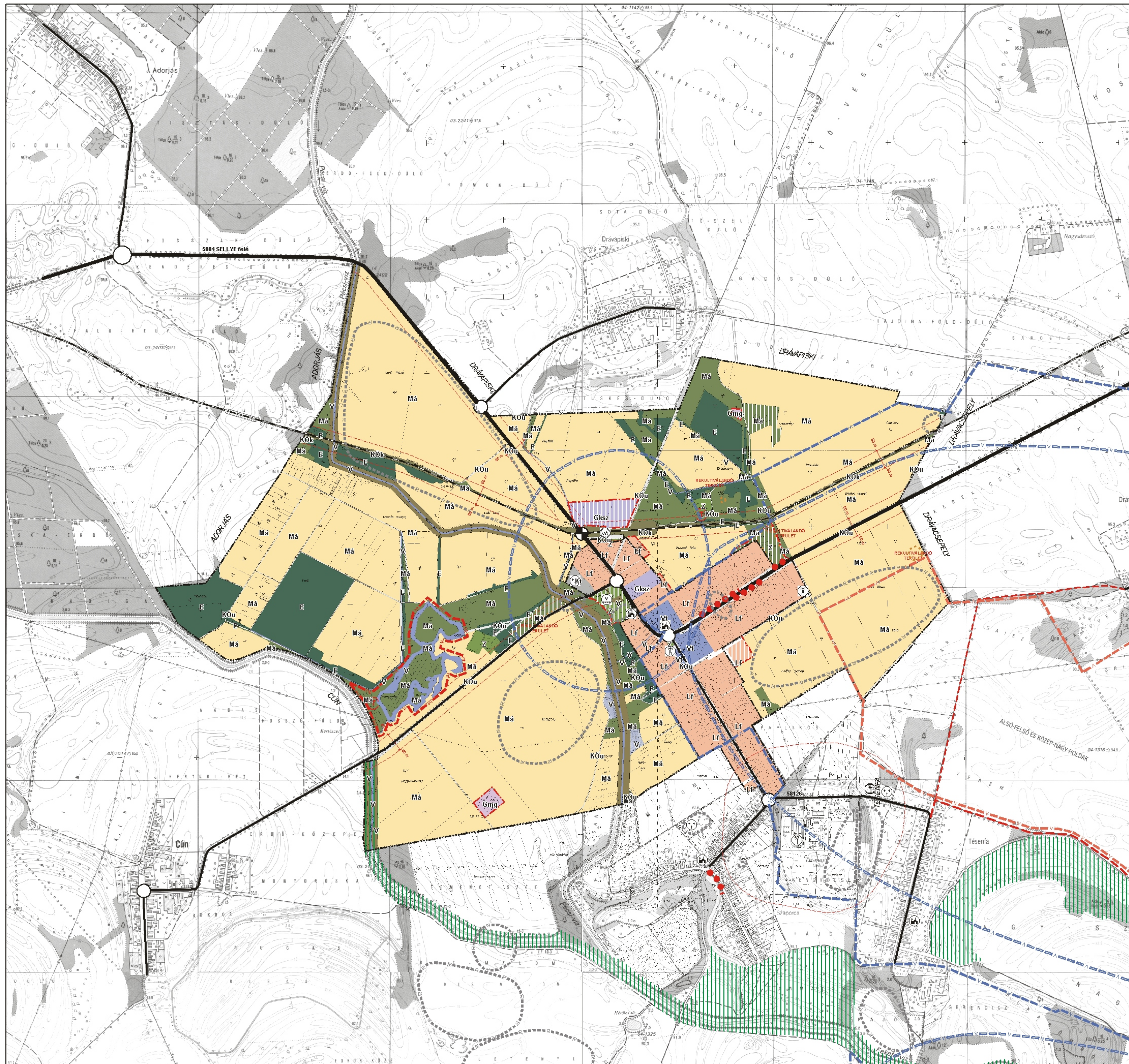
	ORSZÁGOS MELLÉKÚT
	TELEPÜLÉSI FŐÚT
	VASÚTVONAL
	REGIONÁLIS KERÉKPÁRÚT
	SZINTBEN KÖZÖTTI CSOMOPONT
	SZINTBEN VASÚTI KERESZTJELŐ

JELEK:

	VÍZMŰ
	VÍZTÁROZÓ (HIDROGLÓBUSZ)
	VASÚTÁLLOMÁS
	TEMETŐ
	TEMPLOM

JÓVÁHAGYVA A 70/2004. (XI.16) SZÁMÚ ÖNKORMÁNYZATI HATÁROZATTAL.

PÉCSI ÉPÍTÉSZ KÖR			
ÉPÍTÉSZ- ÉS TELEPÜLÉSTERVEZŐ KFT			
<small>7624 PÉCS, BODAI KÁROLY ÁRTAL E. 1., TEL.: 72/219-820, E-MAIL: PRODIKOR@MINDI.COM.HU</small>			
TELEPÜLÉS: KÉMES		RÁJELZŐ: TT	
TERV MÓDOK BEJEZÉSE: TELEPÜLÉSSZERKEZETI ÉS SZABÁLYOZÁSI TERV			
TERV MÓDOK BEJEZÉSE: TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV			
TELEPÜLÉSTERVEZŐ:	KÖZLEKÉSI TERVEZŐ:	KÖRNYEZETTERVEZŐ:	HÖMÉKTERVEZŐ:
BEDE ISTVÁN	TOMPOS ANTAL	SVÁB HAJNALKA	KERESZTES LÁSZLO
VIZSGÓ TERVEZŐ:	BEVÁLLÁSOS TERVEZŐ:	TERVEZŐ NEVÉN KÉPTELT:	SÁTHÁZ
BEDE ISTVÁN	HORVÁTH MAGdolna	HORVÁTH KRISTINA	2004. DECEMBER 10.
			JELZŐSZÁM: V.02.037

KÉMES KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
11/2004.(XI.18) SZ. RENDELETE
A TELEPÜLÉS HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZATÁRÓL

Kémes község Képviselő-testülete az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 13. §-a, valamint az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) alapján a község területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelmények, jogok és kötelezettségek megállapítására a következő rendeletet (a továbbiakban: HÉSZ) alkotja.

A RENDELET HATÁLYA

---

1. §

- (1) E rendelet hatálya Kémes község közigazgatási területére (továbbiakban: a terv területe) terjed ki.
- (2) A terv területén területet felhasználni, telket alakítani, bármely építési munkát végezni, út egyéb közlekedési létesítményt, valamint bármilyen közművezeték elhelyezni, helyreállítani, korszerűsíteni, bővíteni és lebontani, terep és vízrendezési tevékenységet végezni valamint ezekre hatósági engedélyt adni e rendelet, valamint a rendelet mellékletét képező SZT-1 SZABÁLYOZÁSI TERVLAP (Pécsi Építész Kör Kft, Jsz: V-02.037), az ezekben nem szabályozott kérdésekben pedig az Étv. és az OTÉK rendelkezései szerint szabad.

A SZABÁLYOZÁSI ELEMÉK ÉRTELMEZÉSE

---

2. §

- (1) A kötelező szabályozási elemek a következők:
  - szabályozási vonal - közterületet nem közterülettől elválasztó vonal,
  - övezeti és építési övezeti besorolás, lehatárolás, és az övezeti jellemzők,
  - védőterületek, védősávok határa,
  - a jelenlegi belterület határa,
  - kialakult építési vonal,
  - védett helyi érték.
- (2) A kötelező elemektől való eltérés csak a rendelet, illetve a szabályozási terv módosításával történhet.
- (3) A helyi védettségű területek, sávok, építmények törlése, vagy újabbak védetté nyilvánítása jelen rendelet és a hozzá tartozó szabályozási tervek módosítása nélkül, önálló önkormányzati rendelettel is történhet, vonatkozó szakvélemény és ezen alapuló szakhatósági jóváhagyás alapján.
- (4) Az irányadó szabályozási elemek a következők:
  - irányadó telekhatár és megszüntető jel
- (5) Az irányadó jellegű szabályozási elemek a szabályozás egy lehetséges változatára utalnak, indokolt esetben az építetű szándékainak függvényében módosíthatók, nevezetesen:
  - az irányadó telekhatár és a megszüntető jel a konkrét igények függvényében módosulhatnak.

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEZÉS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

---

3. §

- (1) Hírközlési magasépítmény (adó-, és átjátszótorony) létesítése esetén az építési engedélykérelmekhez a hatályos jogszabályokon (46/1997. (XII. 29.) KTM rendelet 12. §-án, illetve 17. §-án) előírt munkarészek, állásfoglalások benyújtása szükséges.
- (2) A Magyar Geológiai Szolgálat Dél-dunántúli Területi Hivatalának szakhatósági közreműködése szükséges az elvi építési engedélyezési és az építési engedélyezési eljárásokban a következő esetekben:
  - 7 m-nél nagyobb fesztávú tartószerkezeteket tartalmazó, előre gyártott vagy vázas tartószerkezetű épületeknél,
  - 3 m-nél nagyobb földvastagságot meghaladó tereprendezéssel járó építkezéseknél (feltöltés, bevágás),
  - a felsoroltakon túlmenően azon esetekben, amikor a lakosság, tervező vagy az Önkormányzat kedvőtlen, az általajjal összefüggő jelenségeket észlel.
  - mezőgazdasági területen bármilyen építmény elhelyezésekor.
- (3) Az új kialakítású építési telkeken építmények létrehozása előtt talajmechanikai vizsgálatokra alapozva kell tisztázni az igénybevett kőzettér állapotát, a beépítés feltételeit.

Kétlépcsős engedélyezési eljárás

- (1) Az építési törvényben, valamint annak végrehajtására kiadott rendeletekben, a HÉSZ-ben, valamint az SZT-ben nevesített esetekben, megjelölt ingatlanok, illetve a lehatárolt területek esetében, az egyedi hatósági ügyeket - a szabályozás keretei között - kétlépcsős telekalakítási és/vagy építési engedélyezési eljárás keretében kell elbírálni.
- (2) A kétlépcsős engedélyezési eljárás során az adott építési és/vagy telekalakítási engedélyezést megelőzően elvi engedélyezési eljárást kell lefolytatni.
- (3) Az építési törvényben, valamint annak végrehajtására kiadott rendeletekben nevesítettekén túl, az azokban kapott felhatalmazás alapján kötelező a kétlépcsős engedélyezési eljárás lefolytatása:

a) elvi telekalakítási engedélyezési eljárás:

- · Műemléki telket, nyilvántartott régészeti területet valamint természetvédelmi területet érintő telekalakítás,
- · Az SZT-ben kétlépcsős telekalakítási engedélyezési eljárásra kijelölt területek (függetlenül attól, hogy a telekalakítással hány építési telek alakul ki),
- · A még be nem épített teljes telektömb területét igénybe nem vevő beruházás (függetlenül attól, hogy a telekalakítással hány építési telek alakul ki),
- · Új beépítésű területen, (függetlenül attól, hogy a telekalakítással hány építési telek alakul ki), az SZT-ben jelölt irányadó telekhatártól eltérő telekalakítási szándék esetén.

b) elvi építési engedélyezési eljárás:

- · Műemléki telken, nyilvántartott régészeti területen, valamint természetvédelmi területen történő építési munka,
- · A tömbtelkes területek területein történő új épület építése, valamint az épület meglévő alaprajzi méreteiből kilépő az övezeti előírások szerinti bővítés, átalakítás,
- · A HÉSZ előírása

esetén.

- (4) Mind a telekalakítások mind az építések esetén az engedélyezési eljárás szabályait, valamint az engedélykérelmek mellékleteit, a vonatkozó magasabb szintű jogszabályok előírása állapítja meg. Ezekről eltérni csak annyiban és úgy lehet, amennyiben és ahogy arra a jogszabályi felhatalmazás lehetőséget ad.
- (5) Az elvi telekalakítási engedély kérelemhez a telekalakításokról szóló miniszteri rendeletben meghatározottak szerint - a telekalakítással kialakuló építési telkek számától függetlenül - telekalakítási tervet kell csatolni.

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYKÉRELMEK ELBÍRÁLÁSÁNAK SZABÁLYAI

---

4. §

- (1) Az építésügyi hatóság a kérelem elbírálása során vizsgálja mindazon szempontokat, melyeket számára a hatályos jogszabályok (1997. évi LXXVIII. Tv. és módosítása, valamint a 46/1997. (XII.29.) KTM rendelet) kötelezően meghatároznak.
- (2) Építés, illetve telekalakítás a szabályozási tervvel nem egyező területfelhasználás esetében akkor engedélyezhető, ha: az építés a legszükségesebb (élet-, vagyon-, vagy közbiztonság esetleg egészségi szempontok miatt elengedhetetlen) munkálatok elvégzésére irányul.
- (3) Épület építése csak olyan telken engedélyezhető, amelynek közterületről vagy magánútról gépjárművel közvetlenül történő megközelítése biztosított.
- (4) Minden beépítésre szánt területen az építmények, önálló rendeltetési egységek, területek rendeltetésszerű használatához az OTÉK-ban (253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 42. §-ában) meghatározott mértékű járműtárolót, gépkocsi várakozó helyet és rendszeres teherszállítás esetén rakodóhelyet kell biztosítani.

TELEPÜLÉSSZERKEZET, TERÜLETFELHASZNÁLÁS

---

5. §

- (1) Jelen rendelet és a hozzá tartozó szabályozási terv Kémes község területét
  - a) közigazgatási szempontból belterületre és külterületre,
  - b) építésügyi szempontból beépítésre szánt területre és beépítésre nem szánt területre, ezeken belül pedig különböző területfelhasználási egységekre osztja.
  - c) a területfelhasználási egységek területeit közterületekre és közterületnek nem minősülő területekre,
  - d) a beépítésre szánt területbe tartozó területfelhasználási egységek területeit különböző építési övezetekbe,
  - e) a beépítésre nem szánt területbe tartozó területfelhasználási egységek területeit különböző övezetekbe sorolja.
- (2) Az igazgatási terület területfelhasználási tagozódása:
  - a) Beépítésre szánt területek:

– Falusias lakóterület	Lf
– Településközpont vegyes terület	Vt
– Különleges terület	Kt
– Gazdasági terület	
– Kereskedelmi, szolgáltató gazd. ter.	Gksz
– Mezőgazdasági üzemi terület	Gmg
  - b) Beépítésre nem szánt területek:

– Közlekedési- és közműelhelyezési terület	KÖu
– Kötőpályás közlekedési terület	KÖk
– Zöldterületek	Z
– Erdőterület	E
– Mezőgazdasági terület	
– általános mezőgazdasági terület	Má
– Vízgazdálkodási terület	V

- (3) Az egyes területfelhasználási egységek övezeti tagozódását: építési övezeteket és az övezeteket, azok határait az SZT-1 jelű (kül-, és belterületi) szabályozási tervlap tüntetik fel.

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSI ÖVEZETI ELŐÍRÁSOK

---

6. §

- (1) Közművesítettség mértéke:
- A település beépítésre szánt területein az építési telkek - a szennyvízhálózat kiépítéséig - részleges közművesítettség esetén építhetők be.
  - A részleges közművesítettség meghatározása:
    - a közüzemi villamosenergia-szolgáltatás,
    - a közüzemi ivóvíz-szolgáltatás,
    - a közterületi nyílt rendszerű csapadékvíz-elvezetés,
    - az egyedi közművel történő szennyvíztisztítás ill. szennyvíz-elhelyezés együttes megléte.
  - A szennyvízcsatorna kiépítéséig korszerű közműpótlóként zárt szennyvíztárolót kell alkalmazni, és a keletkezett szennyvizet az előírt fogadóba kell elszállítani.
  - A csatornahálózat kiépítését követő egy éven belül az érintett ingatlanok szennyvizet a közcsatornára rá kell kötni.
  - A c) pontban foglaltak kiválthatók a településen keletkező szennyvizek tisztítását megoldó egyedi szennyvíztelep alkalmazásával, a telep helykijelölése során a településszerkezeti és szabályozási terv érintett részeinek felülvizsgálata szükséges.
- (2) Terepszint alatti építményekre vonatkozó előírások:
- Terepszint alatti építmény bárhol létesíthető, ahol nem gátolják építéshidrologiai, mérnökgeológiai vagy más geotechnikai adottságok illetve nem veszélyeztet más építményeket és nyomvonalas létesítményeket.
  - A terepszint alatti építmény csak az építési helyen belül emelkedhet ki a terepszintből.
  - Terepszint alatti építmény föld alatti részei sem nyúlhatnak a szomszédos ingatlanok alá.
- (3) A történetileg kialakult, 14 m-nél keskenyebb, már beépült, vagy korábbi bontás miatt megüresedett lakótelkeken az eredetét meg nem haladó épületszélességgel és építménymagassággal ill. kialakult oldalkertmérettel átépülő, bővülő vagy új lakóépületek esetében, továbbá a hagyományos beépítésű telken a meglévő "keresztcsűr-épületek", valamint az oldalkertben álló melléképületek ("nyári konyha") felújítása, átalakítása, bővítése esetében (nyílás nélküli oldalhomlokzat kialakításának feltételével), az OTÉK 36.§ (2) szerinti legkisebb távolság csökkenthető, de az építési engedélyezési eljárásba az illetékes tűzvédelmi szakhatóságot be kell vonni.
- (4) A kialakult településstruktúra és beépítési karakter megőrzése céljából az építési telkek beépíthetősége az előírt „beépíthető telekmélység” mértékével korlátozódik. A beépíthető telekmélység minden esetben az utcavonaltól, arra merőlegesen értelmezendő. Amennyiben a beépíthető telekmélység nincs meghatározva, akkor – egyéb korlátozások hiányában – az építési telkek teljes mélysége beépíthető, az OTÉK szerinti min. hátsó kert mértékéig.
- (5) Az építési telkek beépíthetősége mértékének szempontjából csak az építési telkek beépíthető részét lehet számításba venni, azaz a beépíthető alapterület az alábbiak szerint számolandó:
- $$\text{telek szélesség} \times \text{beépíthető telekmélység} \times \text{beépítési \%} = \text{beépíthető alapterület}$$
- Ha beépíthető telekmélység nincs meghatározva, akkor a beépíthető alapterületet az építési telkek területéből kell számítani.

FALUSIAS LAKÓTERÜLET

7. §

- (1) A falusias lakóterület lakóépületek, a mező- és az erdőgazdasági építmények, továbbá a helyi lakosságot szolgáló, nem zavaró hatású kereskedelmi-, szolgáltató- és kézműipari építmények elhelyezésére szolgál.
- (2) A falusias lakóterületen az övezeti előírások szerint elhelyezhető:
- lakóépület,
  - mező- és erdőgazdasági (üzemi) építmény,
  - kereskedelmi-, szolgáltató-, vendéglátó épület,
  - szálláshely szolgáltató épület,
  - kézműipari építmény,
  - helyi igazgatási-, egyházi-, oktatási-, egészségügyi-, szociális épület,
  - sportépítmény,
  -
- (3) A falusias lakóterületen építési telket mélységében (hosszában) nem lehet megosztani.
- (4) A terület építési övezeteit, valamint az azokban betartandó telekalakítási és beépítési előírásokat a következő táblázatok tartalmazzák:

(5) Lf-1 építési övezet

1. Az övezet rendeltetése	
Ld. 7. § (2) pontját.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	1500 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret, vagy min 16 m, de max 30 m
Beépíthető telekmélység	60 m
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód (építési hely)	Kialakult, illetve oldalhatáron álló beépítési mód, előkert nélkül, a terv szerinti hátsókert mérettel.
Legnagyobb beépítettség	30%
Legkisebb zöldfelület	50%
lakásszám	Max 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	3,5 m
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	
Tetőzet	35-45 fokos szimmetrikus nyeregtető
Tetőhéjalás	Természetes anyagok: nád, faszindely, term pala, cserép
Utcai kerítés	Épületekkel együtt tervezendő, épített jellegű, tömör, vagy áttört kerítés Kő, tégl, fa, kovácsoltvas

(6) Lf-2 építési övezet

1. Az övezet rendeltetése

Ld. 7. § (2) pontját.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paramétere	
Legkisebb telekterület	900 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret vagy min 16 m, de max 30 m
Beépíthető telekmélység	45 m
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód (építési hely)	Kialakult, illetve oldalhatáron álló beépítési mód, kialakult előkerttel, a terv szerinti hátsókert mérettel.
Legnagyobb beépítettség	30%
Legkisebb zöldfelület	40%
lakásszám	Max 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	3,5 m
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	
Tetőzet	35-45 fokos szimmetrikus nyeregtető
Tetőhéjalás	Természetes anyagok: nád, faszindely, term pala, cserép
Utcai kerítés	Épületekkel együtt tervezendő, épített jellegű, tömör, vagy áttört kerítés Kő, tégl, fa, kovácsoltvas

(7) Lf-3 építési övezet

1. Az övezet rendeltetése	
Ld. 7. § (2) pontját.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paramétere	
Legkisebb telekterület	900 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret vagy min 16 m, de max 30 m
Beépíthető telekmélység	45 m
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód	Kialakult, illetve oldalhatáron álló beépítési mód, kialakult előkerttel, a terv szerinti hátsókert mérettel.
Legnagyobb beépítettség	30%
Legkisebb zöldfelület	40%
lakásszám	Max 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	4,5 m
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	
Tetőzet	35-45 fokos szimmetrikus nyeregtető
Tetőhéjalás	Természetes anyagok: term pala, cserép

Utcai kerítés	Épületekkel együtt tervezendő, épített jellegű, áttört kerítés Kő, téglá, fa, kovácsoltvas
---------------	---

(8) Lf-4 építési övezet

1. Az övezet rendeltetése	
Ld. 7. § (2) pontját.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	2000 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret vagy min 16 m, de max 30 m
Beépíthető telekmélység	45 m
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód	(Északkeleti) Oldalhatáron álló beépítési mód, 5 m-es előkerttel, a terv szerinti hátsókert mérettel.
Legnagyobb beépítettség	30%
Legkisebb zöldfelület	40%
lakásszám	Max 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	4,5 m
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	-
Tetőzet	35-45 fokos szimmetrikus nyeregtető
Tetőhéjalás	Természetes anyagok: term pala, cserép
Utcai kerítés	Épületekkel együtt tervezendő, épített jellegű, áttört kerítés Kő, téglá, fa, kovácsoltvas

(9) Lf-5 építési övezet

1. Az övezet rendeltetése	
Ld. 7. § (2) pontját.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	3000 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret vagy min 30 m
Beépíthető telekmélység	45 m
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód	Szabadon álló, 5 m előkerttel, a terv szerinti hátsókert mérettel.
Legnagyobb beépítettség	30%
Legkisebb zöldfelület	40%
lakásszám	Max 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	4,5 m
Épület legnagyobb szé-	-

lessége (keresztirányú mérete)	
Tetőzet	35-45 fokos szimmetrikus nyeregtető
Tetőhéjalás	Természetes anyagok: term pala, cserép
Utcai kerítés	Épületekkel együtt tervezendő, épített jellegű, áttört kerítés Kő, tégl, fa, kovácsoltvas

TELEPÜLÉSKÖZPONT VEGYES TERÜLET

8. §

- (1) A településközpont vegyes terület legfeljebb 4,5 m-es épületmagasságú, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, lakó- és olyan helyi települési szintű igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató, egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épületek elhelyezésére szolgál, amelyek alapvetően nincsenek zavaró hatással a lakófunkcióra.
- (2) A településközpont vegyes területen elhelyezhető az övezeti előírások szerint elhelyezhető:
- lakóépület,
  - igazgatási épület,
  - kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató épület,
  - egyéb közösségi szórakoztató épület, a terület azon részén, amelyben a gazdasági célú használat az elsődleges,
  - egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épület,
  - sportépítmény,
- (3) A terület építési övezeteit, valamint az azokban betartandó telekalakítási és beépítési előírásokat a következő táblázatok tartalmazzák:

(4) Vt-1 építési övezet

1. Az övezet rendeltetése	
Ld. 8. § (2) pontját.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	450 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret, vagy min 30 m, de max 50 m
Beépíthető telekmélység	-
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód (építési hely)	Kialakult, illetve oldalhatáron álló beépítési mód, 3 m-es előkerttel, 6 m-es hátsókert mérettel.
Legnagyobb beépítettség	40%
Legkisebb zöldfelület	30%
lakásszám	Max 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	4,5 m (meglévő híradástechnikai torony kivételével)
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	

Tetőzet	35-45 fokos szimmetrikus nyeregtető
Tetőhéjalás	Természetes anyagok: nád, faszindely, term pala, cserép
Utcai kerítés	Épületekkel együtt tervezendő, épített jellegű, áttört kerítés Kő, tégl, fa, kovácsoltvas

(5) **Vt-2 építési övezet**

1. Az övezet rendeltetése	
Ld. 8. § (2) pontját.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	1500 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret, vagy min 16 m, de max 30 m
Beépíthető telekmélység	100 m
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek*	
Beépítési mód (építési hely)	Kialakult, illetve oldalhatáron álló beépítési mód, előkert nélkül, vagy a kialakult előkertetel, a terv szerinti hátsókert mérettel.
Legnagyobb beépítettség	30%
Legkisebb zöldfelület	40%
lakásszám	Max 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	Kialakult, vagy 4,5 m
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	
Tetőzet	35-45 fokos szimmetrikus nyeregtető
Tetőhéjalás	Természetes anyagok: nád, faszindely, term pala, cserép
Utcai kerítés	Épületekkel együtt tervezendő, épített jellegű, áttört kerítés Kő, tégl, fa, kovácsoltvas

*A történetileg kialakult beépítés esetén, mint pl. a templom, a kialakult helyzet az irányadó.

KERESKEDELMI, SZOLGÁLTATÓ GAZDASÁGI TERÜLET

9. §

- (1) A kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület elsősorban nem jelentős zavaró hatású gazdasági tevékenységi célú építmények elhelyezésére szolgál.
- (2) A területen az OTÉK 19. § - ában megnevezett építmények helyezhetők el.
- (3) Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területen előkertben max. 20 m² alapterületű portaépület elhelyezhető.
- (4) A terület építési övezeteit, valamint az azokban betartandó telekalakítási és beépítési előírásokat a következő táblázatok tartalmazzák:

(5) **Gksz-1 építési övezet**

1. Az övezet rendeltetése

Az övezetben az OTÉK 19.§ (2) és (3) bekezdésben szereplő építmények helyezhetők el.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	2000 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret vagy min 30 m
Beépíthető telekmélység	-
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód	Kialakult, illetve szabadon-, vagy oldalhatáron álló beépítési mód, előkert nélkül, vagy kialakult előkerttel. Új építés esetén az övezeten belüli telekalakítást és beépítést – a kialakult állapothoz igazodóan – az övezet teljes területére, elvi építési engedély szinten kell rögzíteni.
Legnagyobb beépítettség	30%
Legkisebb zöldfelület	30%
lakásszám	Max 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	Kialakult, vagy 8,0 m
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	-
Tetőzet	-35-45 fokos szimmetrikus nyeregtető
Tetőhéjalás	Természetes anyagok: pala, cserép
Utcai kerítés	- Épületekkel együtt tervezendő, épített jellegű, áttört kerítés Kő, tégl, kovácsolt vas

(6) **Gksz-2 építési övezet**

1. Az övezet rendeltetése	
Az övezetben az OTÉK 19.§ (2) és (3) bekezdésben szereplő építmények helyezhetők el.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	2000 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret vagy min 30 m
Beépíthető telekmélység	-
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód	Szabadonálló beépítési mód, 6 m-es elő-, oldal és, hátsókeret mérettel. Új építés esetén az övezeten belüli telekalakítást és beépítést – a kialakult állapothoz igazodóan – az övezet teljes területére, elvi építési engedély szinten kell rögzíteni.
Legnagyobb beépítettség	40%
Legkisebb zöldfelület	30%
lakásszám	Max 1 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	6,0 m
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	-

Tetőzet	
Tetőhéjalás	
Utcai kerítés	Áttört kialakítású.

MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLET

10. §

- (1) E területfelhasználási egységbe a közigazgatási területen meglévő tanyák, telephelyek területei tartoznak (lakás, terménytároló, szárító, faipari üzem, vegyes majorok, stb.)
- (2) A területen elsősorban a mezőgazdasági műveléshez szükséges üzemi építmények helyezhetők el.
- (3) A terület építési övezetét, valamint az abban betartandó telekalakítási és beépítési előírásokat a következő táblázat tartalmazza:
- (4) **Gmg-1 építési övezet**

1. Az övezet rendeltetése	
Mezőgazdasági üzemek területei - tanya.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	2500 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret vagy min 40 m
Beépíthető telekmélység	-
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód	Kialakult, illetve szabadonálló beépítési mód, 6 m-es elő-, oldal és, hátsókeret mérettel.
Legnagyobb beépítettség	30%
Legkisebb zöldfelület	40%
lakásszám	Max. 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	4,5 m
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	-
Tetőzet	-
Tetőhéjalás	-
Utcai kerítés	-

- (5) **Gmg-2 építési övezet**

1. Az övezet rendeltetése	
Mezőgazdasági üzemek területei - telephely.	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	2000 m ²
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	Kialakult méret vagy min 40 m

Beépíthető telekmélység	-
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód	Kialakult, illetve szabadonálló beépítési mód, 6 m-es elő-, oldal és, hátsókerítéssel.
Legnagyobb beépítettség	30%
Legkisebb zöldfelület	40%
Lakásszám	Max. 2 db
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	4,5 m
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	-
Tetőzet	-
Tetőhéjalás	-
Utcai kerítés	-

KÜLÖNLEGES TERÜLET

11. §

- (1) A település különleges területfelhasználású területe a település temetője.
- (2) A temető területén a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XVIII. törvény és a végrehajtásáról kiadott 145/1999. (X.1) Korm.rendelet szerint kell eljárni.
- (3) 50 évnél régebbi síremlék lebontásához a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakhatósági hozzájárulása szükséges.
- (4) **Kt-1 jelű építési övezet (temető) előírásai**

1. Az övezet rendeltetése	
Temető	
2. Az övezetben kialakítható építési telkek paraméterei	
Legkisebb telekterület	kialakult
Legkisebb, legnagyobb telekszélesség	kialakult
Beépíthető telekmélység	-
3. Az építési telkek beépítésére vonatkozó paraméterek	
Beépítési mód	szabadonálló
Legnagyobb beépítettség	3 %
Legkisebb zöldfelület	40 %
4. Az építményekre vonatkozó paraméterek	
Max ép magasság	3,5 m (harangláb, harangtorony kivételével)
Épület legnagyobb szélessége (keresztirányú mérete)	-
Tetőzet	szabadon formálható

Tetőhéjalás	Természetes anyagok: nád, fa zsindey, term pala, cserép
Kerítés	áttört kerítés, élő sövény

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

KÖZLEKEDÉSI ÉS KÖZMŰTERÜLET

12. §

(1) A közlekedési területek lehatárolását és övezeti tagolódását a SZT-1. jelű (szabályozási) tervlap tünteti fel:

Út	Közlekedési terület jele	Kategória		Közlekedési terület szélessége
		jelenleg	távlatban	
5804. sz. Harkány – Selye – Darány összekötő út	KÖu-1	külterületi mellék-út, összekötő út (K.V.C.)	külterületi mellék-út, összekötő út (K.V.C.)	meglévő (20 m)
58127. sz. Cúni bekötőút	KÖu-2	külterületi mellék-út, bekötőút (K.VI.C.)	külterületi mellék-út, bekötőút (K.VI.C.)	meglévő (16 m)
Egyéb közutak és mezőgazdasági utak	KÖu-3	külterületi mellék-út, egyéb út (K.VIII.C.)	külterületi mellék-út, egyéb út (K.VIII.C.)	meglévő vagy min. 8,50 m
Kossuth L. utca Petőfi S. utca Vértanúk útja	KÖu-4	belterületi mellék-út, gyűjtőút (B.V.c.C.)	belterületi mellék-út, gyűjtőút (B.V.c.C.)	meglévő (12-18 m)
Meglévő kiszolgáló utak Tervezett kiszolgáló utak	KÖu-5	(B.VI.d.B.-C.)	(B.VI.d.B.-C.) (B.VI.d.C.)	meglévő (6-26 m) 18,0 m
Vasúti terület	KÖk			meglévő

(2) A közutak közterületnek minősülő építési területein minden esetben elhelyezhetők az OTÉK. 26. § (3) bekezdés 1 pontja szerinti építmények, valamint:

- a.) hirdető berendezések,
- b.) közúti közlekedés várakozóhelyei,
- c.) köztisztasággal kapcsolatos építmények,
- d.) szobor, díszkút,
- e.) távbeszélő fülke.

(3) Országos közút beépítésre nem szánt területen lévő szakasza mentén annak tengelyétől számított 50 m távolságon belül építmény csak külön jogszabályokban előírt feltételek szerint helyezhető el.

ZÖLDTERÜLETEK

13. §

(1) A terv területén zöldterületi területfelhasználásként szabályozott zöldfelületeket (közparkok, sportpálya) a szabályozási terven jelölt helyen, a terv szerinti területi kiterjedésben kötelező fenntartani.

(2) A település zöldterületei az alábbi övezetekre tagolódnak:

- Közpark Z-1
- Sportpálya, sportcentrum Z-2

(3) A területen az OTÉK 27. § (4) és (5) bekezdése szerint helyezhető el épület, illetve építmény.

(4) A területen elhelyezett építmények építménymagassága legfeljebb 3,5 m lehet.

ERDŐTERÜLETEK

14. §

(1) A település erdőterületei az alábbi övezetekre tagolódnak:

- Gazdasági erdő E-1

(2) A település erdőterületei meghatározóan gazdasági rendeltetésű erdők. A 100000 m²-t (10 ha) meghaladó területnagyságú erdőterületen 0,5%-os beépítettséggel, az erdő rendeltetésének megfelelő építmények helyezhetők el, az erdészeti hatóság előzetes engedélyével, akit az elvi építési engedélyezési és építési engedélyezési eljárásba szakhatóságként be kell vonni.

(3) Új erdőtelepítések esetében az erdészeti és talajvédelmi hatóság hozzájárulását be kell szerezni, illetve a vonatkozó természetvédelmi előírásokat be kell tartani, a természetvédelmi szakhatóságot az előírt esetekben az eljárásokba be kell vonni.

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

15. §

(1) A mezőgazdasági terület a település mezőgazdasági termelés céljára szolgáló része.

(2) A mezőgazdasági terület a terv szerint

- Általános - szántó Má-1
  - Korlátozott használatú általános – gyeplő, legelő Má-2
- mezőgazdasági területre tagolódnak.

(3) A mezőgazdasági területen a növénytermesztés, az állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és tárolás (a továbbiakban: mezőgazdasági hasznosítás) építményei helyezhetők el.

(4) Az Má-1 jelű általános mezőgazdasági terület övezeteire vonatkozó építési előírások:

- a) 6000 m²-t el nem érő területű telken építményt elhelyezni nem szabad,
- b) 6000 m²-t meghaladó teleknagyság esetén 3 %-os beépítettséggel helyezhető el építmény. A megengedett beépítettség fele (1,5 %) mértékig lakóépület is építhető.
- c) A lakóépület:
  - legfeljebb 300 m² bruttó alapterülettel,
  - legfeljebb 4,5 m építménymagassággal,
  - szabadonálló beépítési móddal létesíthető.
- d) Az OTÉK szerinti "mezőgazdasági birtoktesthez" tartozó min. 10 000 m²-es "birtok-központ" területén a beépítettség max. 45 % lehet. A "birtok központ" kialakításához előzetesen elvi építési engedélyt kell kérni.

(5) Az Má-2 jelű általános mezőgazdasági terület övezeteire vonatkozó építési előírások:

- a) A korlátozott használatú (általános) mezőgazdasági területeken (legelő, gyeplő) a táj és a tájképvédelem érdekeit figyelembe véve építési telek nem alakítható ki.

(6) Termőföld más célú hasznosítása csak kivételesen – elsősorban a gyengébb minőségű földek igénybevételeivel – lehetséges. Termőföld más célú hasznosítását a Baranya Megyei Földhivatal engedélyezi.

(7) A mezőgazdasági területen bármely építmény létesítéséhez, létrehozásához és módosításához a talajvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulását (az 1994. Évi LV. Tv. 70. § (2) bekezdése előírásainak értelmében) be kell szerezni.

VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK

---

16. §

- (1) Vízgazdálkodási területek a vízgazdálkodással összefüggő területek.
- (2) A település vízgazdálkodási területei az alábbi övezetekre tagolódnak:
▪ folyóvizek parti sávja (töltés, gát)	V-1
▪ folyóvizek medre	V-2
▪ állóvizek, időszakos állóvizek, mocsarak, nádasok, medre és parti sávja	V-3
▪ vízmű területek	V-4
- (3) A vízgazdálkodási területeken történő építés esetén a Dél-dunántúli Vízügyi Felügyelet előzetes hozzájárulása szükséges, valamint az elvi építési engedélyezési és az építési engedélyezési eljárásokba szakhatóságként be kell vonni.
- (4) A vízgazdálkodási területeken a hatályos természetvédelmi jogszabályokat, a táj és a tájképvédelem érdekeit és az erre vonatkozó előírásokat figyelembe kell venni, a természetvédelmi szakhatóságot az előírt esetekben az eljárásokba be kell vonni.

KÖZTERÜLETEK

---

17. §

- (1) A terven feltüntetett közterületek közterületi jellege nem szüntethető meg.
- (2) A közterület rendeltetésétől eltérő használatához az önkormányzat, mint tulajdonos hozzájárulása szükséges.
- (3) Amennyiben az eltérő használat építési tevékenységgel összefügg, úgy a tulajdonosi hozzájáruláson túl az építési hatóság engedélyét is be kell szerezni.
- (4) A település közterületein engedélyezhető eltérő használat az alábbi lehet:
- a.) hirdető, reklám berendezés-,
  - b.) közúti közlekedéssel kapcsolatos várakozóhelyek-,
  - c.) köztisztasággal kapcsolatos tárgyak-,
  - d.) szobor, diszkút, pihenő pad-,
  - e.) távbeszélő fülke elhelyezése.
- (5) A közterületek eredeti rendeltetésétől eltérő használatának időtartamát, használatának egyéb feltételeit, a használat díját a közterület tulajdonosa külön rendeletben szabályozza.

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG VÉDELME

---

18. §

Régészeti védelem

- (1) A település területén két azonosítatlan, nyilvántartott régészeti lelőhely van.
- (2) Bármilyen fokú régészeti védettséggel érintett területen a 2001. évi LXIV. törvény előírásait be kell tartani.
- (3) Amennyiben a település területén végzett földmunkák során - régészeti feltárás esetén kívül - régészeti emlék, illetőleg lelet kerül elő, a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 24.§ (2)-(6) bekezdése szerint kell eljárni.

- járdák Hrsz: 139 és 142
Vértanúk útja 1 előtti szakasz
közút Hrsz: 138
A védetté nyilvánított műemlékkel közvetlenül határos közterületrészekkel közvetlenül határos ingatlanok:
Kossuth L. u. 2 Hrsz: 108
Kossuth L. u. 4 Hrsz: 109/1
Kossuth L. u. 6 Hrsz: 181
- (13) A műemléki környezetben lévő építmények építési hatósági ügyeibe a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt, mint szakhatóságot be kell vonni.
(14) A műemléken és műemléki környezetben történő bármilyen építési munka esetén a kulturális örökség védelméről szóló (2001. évi LXIV.) törvény előírásai betartandók.

Helyi védelem

- (15) A település jellegzetes építészeti és településképi karakterének megőrzése érdekében az alábbi építmények-építményegyüttesek helyi védelemben részesülnek.

„HT” kategóriában: (ami helyi értékekre vonatkozó területi védettséget jelent):

a település szerkezete	Belterület	Hrsz:
a Kossuth L. utca utcaképe	Belterület	Hrsz:

- (16) A község történetileg kialakult hagyományos utcaképe, telekstruktúrája védelmében a meglévő épületek lehetőség szerint megtartandók. Szükségszerű bontás esetén az új épületeket a meglévő épületek helyére, - a kialakult építési vonalhoz illeszkedve - kell helyezni. A meglévő épületeken végzett bármilyen építési munka esetén az örökségvédelmi munkarész iránymutatásai szerint kell eljárni.

„H” kategóriában (ami teljes épületet-építményegyüttesre vonatkozó helyi egyedi védettséget jelent):

Vendéglő	Kossuth Lajos u. 6.	Hrsz: 181
Lakóépület	Kossuth Lajos u. 10.	Hrsz: 179
Lakóépület	Kossuth L. u. 13.	Hrsz: 29
Lakóépület	Kossuth Lajos u. 17.	Hrsz: 27
Lakóépület kukoricagóréval	Kossuth Lajos u. 21.	Hrsz: 25
Lakóépület	Kossuth Lajos u. 22.	Hrsz: 173
Lakóépület	Kossuth Lajos u. 38.	Hrsz: 165
Lakóépület	Kossuth Lajos u. 39.	Hrsz: 16
Lakóépület	Kossuth Lajos u. 40.	Hrsz: 164
Lakóépület	Kossuth Lajos u. 41.	Hrsz: 15
Lakóépület melléképülettel	Kossuth Lajos u. 42.	Hrsz: 163
Kukoricagóré	Kossuth Lajos u. 57.	Hrsz: 7
Lakóépület	Rákóczi u. 13.	Hrsz: 101
Lakóépület	Rákóczi u. 7.	Hrsz: 103
Lakóépület	Petőfi Sándor u. 1.	Hrsz: 98
Lakóépület	Petőfi Sándor u. 6.	Hrsz: 39
Lakóépület	Lakóépület	Hrsz: 94
Lakóépület	Petőfi Sándor u. 12.	Hrsz: 42
Lakóépület	Kossuth Lajos u. 16.	Hrsz: 176.
Görög katolikus templom	Petőfi Sándor u.	Hrsz: 89
Malom	Petőfi Sándor u. 18.	Hrsz: 49/2, 47
Raktárépület	Petőfi Sándor u. 20.	Hrsz: 50
Kukoricagóré	Petőfi Sándor u. 22.	Hrsz: 51
Vasútállomás és melléképületei	külterület	Hrsz: 030/1
Bakterházak	külterület	Hrsz: 030/1

- (17) Helyi védettségű épületekkel és építményekkel kapcsolatos bármilyen építési, felújítási munka esetén a hagyományos homlokzati és tömegarányok, párkány- és gerincmagasságok, nyílásrendek, a nyílások osztása, a homlokzati tagozatok megőrzendők, illetve az eredeti állapotok helyreállítandók.

TERMÉSZETI, TÁJI ÉRTÉKEK VÉDELME

---

19. §

A település területén a tájképvédelemben sorolandó, tájképileg megőrzendő egységek a következők:

- az ex lege védelem alatt álló természeti területek,
- az ökológiai hálózat területei (ezen belül a vízfolyásokat kísérő, jellegzetes tájkaraktert megjelenítő ökológiai folyosók),
- a helyi természetvédelmi oltalom alatt álló területek,
- a holtágak (általában az ökológiai folyosók térsége, a holtágak, vízfolyások mentén, tavak környékén és a dombsági erdőfoltokon),
- a vízfolyások menti ligeterdők,
- általában a mezőgazdasági kultúrtáj mozaikos területfelhasználású, hagyományos tájhasználatú részletei;
- a tájba harmonikusan illeszkedő, építészeti egységes településképet őrző település, belterülete épített környezete sziluettjével,
- a település és táj kapcsolatának fontos elemeként a közparkok, zöldterületek.

Tájképvédelmi területre vonatkozó szabályok:

- (1) Tájképvédelmi területek övezetében, az építmények tájba illesztése érdekében, a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveihez a tájképvédelmet igazoló látványtervet kell készíteni és a tervet a Területi Főépítészeti Tervtanácsnak be kell mutatni.
- (2) Erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatást-oktatást szolgáló épületek helyezhetők el, a természeti értékek sérelme nélkül.
- (3) A tájban megjelenő település-sziluetten megváltoztató bel- vagy külterületi magas építmények elhelyezését kerülni kell.
- (4) Hírközlési magasépítmény (adó-, és átjátszótorony) tájképvédelmi területeken és általában belterületen, valamint kertterületen nem helyezhető el.

Országos (nemzetközi egyezmény), ex lege védelem alatt álló értékek:

- ökológiai hálózat,
- 1996. évi LIII. tv. 15. § (1), a. pontban meghatározott „erdő, gyepek, nádasok” természeti területek

Az országosan védett területek lehatárolását a szabályozási terv tartalmazza.

Helyi védelem

- (5) A természeti területek használata és fejlesztése során a természetkímélő használati módok figyelembevételével biztosítani kell a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megőrzését. Ennek érdekében az alábbi természeti értékek helyi védelemben részesülnek:

„HTT” kategóriában: (ami természeti értékekre vonatkozó területi védettséget jelent):

Fasor- Kossuth L. utca déli oldala	Belterület	Hrsz: 140
Fasor - Kossuth L. utca északi oldala	Belterület	Hrsz: 142
un. „Ördöglyuka” és a hozzá kapcsolódó „Gátfarka” területek - „erdő, gyeperdő, nádas” jellegű természeti terület - természetközeli állapotú élőhely	Külterület	Hrsz: 0104/1,2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13,14,24

„HTE” kategóriában: (ami egyedi tájértékekre vonatkozó védettséget jelent):

Tölgyek (Ördöglyuka)	Külterület	Hrsz: 0104/31
Tölgy (Csonka kert)	Külterület	Hrsz: 044/3

- (6) A helyi védelem alatt álló természeti értékek fenntartása, ápolása dendrológiai-kertészeti szakvélemény előírásai, illetve szakértő közreműködésével történhet.
- (7) A település kül-, és belterületén a meglévő út menti fasorok védelméről és a hiányzó részek pótlásáról - a közút kezelőjének kötelezettségeként - gondoskodni kell.
- (8) A település fás legelői beletartozhatnak a Nemzeti Agrár –környezetvédelmi Program Érzékeny Természeti Területei programba.
- (9) Az újonnan épülő közutak mentén, - az útépítés részeként – beültetési kötelezettséggént kétoldali fasor telepítése kötelező.
- (10) Gyeperdő, nádas művelési ágba tartozó területek művelési ága nem változtatható.
- (11) A település kül-, és belterületén létesülő műszaki berendezéseket tájba illeszkedő módon kell elhelyezni
- (12) A település közigazgatási területén szél meghajtású elektromos áramtermelő berendezés nem helyezhető el.

KÖRNYEZETALAKÍTÁS, KÖRNYEZETVÉDELEM

20. §

Általános követelmények

- (1) A település közigazgatási területén biztosítani kell a mezőgazdasági termelés zavartalan folytatását, illetve törekedni kell a termőföld csökkenésének minél kisebb szinten történő tartásában(1994. évi LV. Törvény).
- (2) A fejlesztésre kijelölt területeket ütemezve, a szükségleteknek megfelelően lehet belterületbe vonni.
- (3) A beruházások nem okozhatnak olyan hatásokat, melyek a környező területek tervezett használati módját lehetetlenné teszik. [Jelenleg: a követelményeket a környezetvédelem általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény tartalmazza.]
- (4) Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét. A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. [Jelenleg: 1994. évi LV. törvény 70.§-a szerint.]
- (5) A beruházások megvalósítása, meglévő tevékenységek folytatása, rendeltetési mód változtatás(-ok), valamint a telepengedély alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenység csak a környezetvédelmi kölcsönhatások ellenőrzése, a környezetvédelmi előírások és határértékek betartása alapján történhet, a szakhatóságok előírása szerint. [Jelenleg: a környezeti hatásvizsgálatról szóló 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet,

vagy a "telepengedély" alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenységeket a 80/1999. (VI.11.) Korm. rendelet határozza meg.]

- (6) Az újonnan kijelölt építési övezetek területei beépítésének előfeltétele a közművesítés, különös tekintettel a szennyvízcsatorna- és csapadékvíz-elvezető hálózat kiépítésére, illetve a meglévő övezetek területein a közművek megvalósítására szakszerű közműpótló (zárt gyűjtő) betervezése és kivitelezése kötelező. [Jelenleg: A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet és a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet.]
- (7) A csapadékvíz elvezetéséről vagy a szennyeztelen vizek elszikkasztásáról minden telek tulajdonosának, használójának gondoskodnia kell. A vízfolyásba csak az első fokon eljáró vízügyi hatóság hozzájárulásával és feltételeinek betartásával szabad csapadékvizet bevezetni. [Jelenleg: A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, valamint a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V.22.) Kormányrendelet szerint kell eljárni.]
- (8) A parti sávok, vízjárta területek, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról szóló vízügyi követelményeket be kell tartani, valamint az előírásoknak megfelelő védősáv fennmaradását biztosítani kell. [Jelenleg: A vízügyi követelményeket a 46/1999. (III.18.) Kormányrendelet tartalmazza.]
- (9) A vizek és közcélú vizilétesítmények fenntartása esetén a jogszabályi előírásokat érvényesíteni kell. [Jelenleg: A követelményeket a 120/1999. (VIII.6.) Kormányrendelet tartalmazza.]
- (10) Tilos a környezeti levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezést vagy határértéken felüli légszennyezettséget okoz, valamint a környezeti levegő bűzzel való terhelése. [Jelenleg: A levegő védelmével kapcsolatosan kiadott 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 5.§-a szerint.]
- (11) Új jelentős levegőterhelést okozó vagy bűzös tevékenység esetén az engedélyezési eljárás során védelmi övezetet kell meghatározni. [Jelenleg: A levegővédelmi övezet meghatározását a 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 6.§-a és 2. sz. melléklete szerint kell elvégezni.]
- (12) A település fejlesztése során előnyben kell részesíteni a hulladékszegény technológiák alkalmazását és a kevésbé vízigényes tevékenységeket. [Jelenleg: A hulladék-gazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény elvárásai figyelembe vételével.]

Környezetterhelési határértékek

- (1) Az új létesítmény kialakításánál, a meglévő, illetve új technológiák üzemeltetésénél teljesíteni kell a környezeti levegőtisztasági követelményeket és a levegőtisztaság-védelmi előírásokat, valamint határértékeket. [Jelenleg: Az új létesítmény kialakításánál, a meglévő, illetve új technológiák üzemeltetésénél a levegő védelmével kapcsolatosan kiadott 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet és a végrehajtására kiadásra kerülő jogszabályok szabályait kell alkalmazni. A légszennyezettségi határértékeket, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a 4/2004. (IV.7.) KvVM-ESZCSM-FVM együttes rendelettel módosított 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet tartalmazza. Az egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásának korlátozásáról a 10/2001. (IV.19.) KöM, a 140 kWth és az ennél nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI.13.) KöM rendelet rendelkezik.]
- (2) Élővízbe bocsátott szennyezőanyag-tartalomra vonatkozó határértékeket be kell tartani. [Jelenleg: A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet; 2005. december 31-ig a meglévő kibocsátásokra vonatkozóan az élővízbe bocsátott szennyezőanyag-tartalomra vonatkozó határértékeket a felszíni vizek minősége védelmének egyes szabályairól szóló 203/2001. (X.26.) Korm. rendelet alapján a használt és szennyvizek kibocsátási határértékeiről és alkalmazásuk szabályairól szóló 9/2002. (III.22.) KöM-KöViM együttes rendelet határozza meg.]
- (3) A közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag-tartalomra vonatkozó küszöbértékeket be kell tartani. [Jelenleg: a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet; 2005. december 31-ig a meglévő kibocsátásokra vonatkozóan a közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag-tartalomra vonatkozó küszöbértékeket a csatornabírságról szóló 204/2001. (X.26.) Korm. rendelet tartalmazza.]
- (4) Zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy zajkibocsátása nem haladhatja meg az előírt zajterhelési határértéket a zajtól védendő területeken. [Jelenleg: Zajt kibo-

csató berendezés, telephely, tevékenység létesíthetésének, illetve üzemeltetésének zajkibocsátási, zajterhelési határértékeit, a zajtól védendő területeken a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza, mely a kibocsátási határérték megállapításának az alapja.]

- (5) Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új telekalakítású és tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával, az épületek védett homlokzatainak megfelelő tájolással, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését. [Jelenleg: Az érvényesítendő zajterhelési határértékeket a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete tartalmazza.]
- (6) Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítás, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell. Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembe vételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni. [Jelenleg: Az érvényesítendő zajterhelési határértékeket a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete tartalmazza.]
- (7) Épületek zajtól védendő helyiségeiben az épület rendeltetésszerű használatát biztosító különböző technikai berendezésektől és az épületen belül vagy azzal szomszédos épületben folytatott tevékenységből eredő együttes zaj nem haladhatja meg az előírt határértékeket. [Jelenleg: Az érvényesítendő zajterhelési határértékeket a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 4. sz. melléklete tartalmazza.]

Ásványvagyon gazdálkodási követelmények

- (1) Az ásványi nyersanyag – a termőföldről szóló 1994. évi LV. Tv. 3. § e.) bekezdésében meghatározott talaj kivételével – kitermelésével járó építési, tereprendezési, vízrendezési tevékenységek engedélyezési eljárásaiban a Pécsi Bányakapitányság szakhatósági állásfoglalása szükséges, amennyiben a kitermelt ásványi nyersanyag a kitermelés helyéről elszállításra, ill. nem a kitermeléssel érintett területen deponálásra kerül és ennek során üzletszerűen hasznosul, értékesül.
- (2) A rendezési terv kivitelezéséhez szükséges ásványi nyersanyagokat (homok, kavics, agyag, stb.) érvényes hatósági engedéllyel rendelkező kitermelőhelyről (bányából) kell beszerezni.

Speciális eljárási szabályok

- (1) Külterületet belterületbe vonni csak az illetékes hatóság (Baranya Megyei Földhivatal) engedélyével, a vonatkozó előírások szerint lehet (1994. évi LV. Törvény).
- (2) Az egyes tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technológián alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság. [Jelenleg: az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások részletes szabályait a 193/2001. (X.19.) Korm. rendelet tartalmazza.]
- (3) A "környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek"-re környezeti hatásvizsgálatot kell készíteni a vonatkozó jogszabályok szerint, és környezetvédelmi engedélyezési eljárást kell lefolytatni. [Jelenleg: A "környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek" körét a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet határozza meg. A környezeti hatásvizsgálat készítésének és a környezetvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatásának szabályait az 1995. évi LIII. törvény, illetve a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet tartalmazza.]
- (4) Kémes a felszín alatti vizek minőségi védelmét szolgáló besorolás szerint fokozottan érzékeny felszín alatti vízminőségi területen helyezkedik el. A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos anyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet. [Jelenleg: a kockázatos anyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetésének engedélyezése a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet előírásai szerint történhet.]
- (5) A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló jogszabályoknak megfelelően kell a vízügyi hatóság előírásai szerint az engedélyezéseket lefolytatni. [Jelenleg: a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet szerint].

- (6) A település területén lévő „rekultiválandó terület”-eken az eredeti művelési ág visszaállítandó, vagy a terület Zöldterületként hasznosítható.
- (7) A megszüntetett döngkutak 100 m-es környezetében ásott kút nem létesíthető.
- (8) A volt műtrágya lerakók területén mezőgazdasági, kertészeti jellegű műveléssel az eredeti állapot helyreállítandó.
- (9) Erdőterületeket érintő beruházások során az erdő védelméről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. [Jelenleg: az 1996. évi LIV. törvény és a 29/1997. (IV.30.) FM rendelet szerint.]
- (10) A telephelyengedély alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenységek engedélyezése a környezeti kölcsönhatások ellenőrzése alapján történhet a szakhatóságok előírásai szerint. [Jelenleg: a “telepengedély” alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenységeket a 80/1999. (VI.11.) Korm. rendelet határozza meg.]
- (11) Az üzletek és kereskedelmi egységek, vendéglátó üzletek a lakosság jogos érdekeit, nyugalmaát sértő tevékenysége, működése esetén (pl. zavaró, határértéket meghaladó zajterhelés) a jegyző korlátozó intézkedéseket érvényesít. [Jelenleg: az üzletek működéséről és a belkereskedelmi tevékenység folytatásának feltételeiről szóló többször módosított 4/1997. (I.22.) Kormányrendelet 17.§ (4) bekezdése és 18.§-a.]
- (12) Beruházások megvalósítása során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. [Jelenleg: az 1994. évi LV. törvény 70.§-ának előírásai szerint.]
- (13) A 300m²-nél nagyobb alapterületű bányászati módszerekkel kialakított földalatti térségek létesítésére, használatbavételére és megsemmisítésére irányuló építéshatósági eljárásokba a hatályos jogszabály szerint (Bányatörvény 46. § (1) bek.) alapján a Bányakapitányságot szakhatóságként be kell vonni, amennyiben a tárolótér felett természetes közetréteg található és a tárolótér nem szerves része a földfelszín feletti építménynek.
- (14) A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében érvényesíteni kell az előírásokat és a “jó mezőgazdasági gyakorlat” szabályait. [Jelenleg: a 49/2001. (IV.3.) Korm. rendelet és az 1. sz. melléklete szerint.]
- (15) Kémes településen az állattartásra vonatkozó önkormányzati rendelet szerinti volumenben és az építmények közötti legkisebb távolságok megtartásával építhetők állattartó létesítmények.
- (16) A hulladékok elhelyezéséről - különös tekintettel a termelési és veszélyes hulladékokra - gondoskodni kell. Veszélyes hulladékok keletkezésével járó tevékenységek engedélyezése során a kérelmezőnek nyilatkoznia kell a hulladékok megfelelő elhelyezéséről, ártalmatlanításáról. [Jelenleg: a hulladékok elhelyezésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységek végzése során a hulladékgyűjtésről szóló 2000. évi XLIII. törvény és a 98/2001. (VI.15.) Kormányrendelet előírásait kell figyelembe venni és betartani, illetve a hulladékgyűjtési törvény végrehajtására hatályba kerülő jogszabályokat. A hulladékok jegyzékét a 10/2002. (III.26.) KöM rendelettel módosított 16/2001. (VII.18.) KöM rendelet tartalmazza.]
- (17) Gondoskodni kell a településen keletkező kommunális szennyvíz, szennyvíziszap elhelyezéséről. Kommunális szennyvíz, szennyvíziszap, egyéb nem veszélyes hulladék termőföldön történő elhelyezése a talajvédelmi hatóságok engedélyével lehetséges. [Jelenleg: az 1994. évi LV. törvény 66.§-a előírásai, illetve a biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről szóló 23/2003. (XII.29.) KvVM rendelet szerint.]

KÖZMŰVESÍTÉS, KÖZMŰLÉTESÍTMÉNYEK

21. §

- (1) A közműlétesítmények és közműhálózatok elhelyezésére vonatkozóan az OTÉK előírásait, valamint a megfelelő ágazati előírásokat, szabványokat figyelembe kell venni. Az előírások szerinti védőtávolságokat biztosítani kell. A védőtávolságon belül mindennemű tevékenység csak az illetékes üzemeltető, az érintett szakhatóság hozzájárulása esetén engedélyezhető.
- (2) A meglévő és a tervezett vízellátás, vízvezetés (szenny- és csapadékvíz), energiaellátás (villamos energia ellátás, hő- és gázellátás), valamint a távközlés hálózatai és létesítményei, továbbá azok ágazati előírások szerinti biztonsági övezeteik számára közműterületen, vagy közterületen kell helyet biztosítani. Ettől eltérő esetben - ha azt egyéb ágazati előírás nem tiltja - a közművek és biztonsági övezetének helyigényét szolgalmi jogi bejegyzéssel kell fenntartani.
- (3) A magas talajvízállásos, feltöltéses területen közműhálózatokat, létesítményeket építeni csak a talajmechanikai szakvélemény alapján szabad.

TŰZVÉDELEM

22. §

- (1) A törvényi rendelkezés szerint a gazdálkodó tevékenységet folytató magánszemélyeknek, jogi személyeknek, a jogi és magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteinek az oltóvíz biztosításáról gondoskodniuk kell. A gazdálkodó tevékenységet nem folytató magánszemélyek részére az oltóvíznyerési lehetőségek biztosítása az önkormányzat feladata. Az oltóvizet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat szerint kell biztosítani.
- (2) A településen a mértékadó tűzszakasz területe nem lehet nagyobb, mint a területen létesítendő tűzoltó vízforrásokból biztosítható oltóvíz-intenzitással ellátható területnél.
- (3) A tűzoltóság vonulása és működése céljára - ha arról jogszabály, illetve nemzeti szabvány másként nem rendelkezik- az építményekhez olyan utat, illetve területet kell biztosítani, amely alkalmas a tűzoltó gépjárművek nem rendszeres közlekedésére és működtetésére.

AZ ÁSVÁNYVAGYON GAZDÁLKODÁSÁVAL KAPCSOLATOS KÖVETELMÉNYEK

23. §

- (1) A Pécsi Bányakapitányság szakhatósági állásfoglalása szükséges az ásványvagyon - talaj kivételével - esetleges kitermelésével járóépítési, tereprendezési és vízrendezési tevékenységek engedélyezési eljárásaiban, amennyiben a kitermelt ásványi nyersanyag a kitermelés helyéről elszállításra, illetve nem a kitermeléssel érintett területen deportálásra kerül, és ennek során üzletszerűen hasznosul, értékesül.
- (2) A felhasználni kívánt ásványi nyersanyagokat (homok, kavics, agyag stb.) érvényes hatósági engedéllyel rendelkező kitermelőhelyről (bányából) kell beszerezni.

SAJÁTOS JOGINTÉZMÉNYEK

24. §

A Településrendezési Terv céljai megvalósulásának érdekében az Önkormányzat elővásárlási jogot állapít meg az alábbi ingatlanokra:

Hrsz	Megjegyzés
32/1	Munkahelyteremtő beruházás megvalósítása
32/2	Munkahelyteremtő beruházás megvalósítása
47, 49/2, 50	Települési - kulturális - központ megvalósítása
52	Funkcióváltás esetén pihenőpark kialakítása – összekapcsolása a tervezett központtal
179	Tájház kialakítása
019	Sportpálya kialakítása
030/1	Munkahelyteremtő beruházás megvalósítása – öregek napközbeni ellátása
0104/1,2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13,14,24, 0104/20,26,29	Úri tó és környéke – horgászto, szabadidős park, sátorozó hely, őshonos élővilág megőrzése, újratelepítése
0126/2 0126/3, 0127/1	Fásított közpark kialakítása
175/1,2	Pajtászínház létrehozása, lovas túraállomás

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

---

25. §

E rendelet és a hozzá tartozó szabályozási tervek 2004. év december hó 1 napján lépnek hatályba. Rendelkezéseit a hatálybalépését követően keletkezett ügyekben kell alkalmazni.

Kémes, 2004 november 30.

Horváth Zoltánné s.k.
polgármester

Ormódiné, Konyhás Györgyi s.k.
körmegyző

KÉMES TELEPÜLÉS SZABÁLYOZÁSI TERVE

M 1:4000

JELMAGYARÁZAT

ÁLTALÁNOS ELEMEK:

- KÖZIGAZGATÁSI HATÁR
- BELTERületI HATÁR
- TERVEZETT BELTERületI HATÁR

SZABÁLYOZÁSI ELEMEK:

- TERÜLETFELHASZNÁLÁSI EGYSÉG HATÁRA
- SZABÁLYOZÁSI VONAL
- ÖVEZET HATÁRA
- ÉPÍTÉSI TELEK BE NEM ÉPÍTHETŐ RÉSZE (HÁZKERT-TERÜLET)
- JAVASOLT TELEKHATÁR
- KÉT LÉPCSŐS ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS HATÁLYA

BÉÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK ÉPÍTÉSI ÖVEZETEI

LAKÓTERÜLETEK

- Lf. FALUSIAS LAKÓÖVEZETEK

VEGYES TERÜLETEK

- Vt. VEGYES TERÜLET ÖVEZETEI

GAZDASÁGI TERÜLETEK

- Gmg. KERESKEDELMI, SZOLGÁLTATÓ GAZDASÁGI ÖVEZETEK
- Gksz. MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI ÖVEZETEK

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

- Kt. KÜLÖNLEGES ÖVEZETEK

BÉÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK ÉPÍTÉSI ÖVEZETEI

KÖZLEKEDÉSI TERÜLETEK

- KÖu-1. KÖZLEKEDÉSI ÖVEZET (MÁJÁZATI JELENTŐSÉGŰ MELLÉKÜT)
- KÖu-2. KÖZLEKEDÉSI ÖVEZET (KÜLTERÜLETI MELLÉKÜT)
- KÖu-3. KÖZLEKEDÉSI ÖVEZET (MEZŐGAZDASÁGI ÖT, EGYÉB ÖT)
- KÖu-4. BELTERületI MELLÉKÜT
- KÖu-5. BELTERületI KISZOLGÁLÓ ÖT
- KÖu-6. VASÚTI TERÜLET

ZÖLDTERÜLETEK

- Z. ZÖLDTERÜLET ÖVEZETE

ERDŐTERÜLETEK

- E. ERDŐÖVEZETEK

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

- Má. ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI ÖVEZET
- Má. KORLÁTOZOTT HASZNÁLATÚ ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI ÖVEZET

VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK

- V. VÍZGAZDÁLKODÁSI ÖVEZETEK

MŰVI ÖRÖKSÉGVÉDELME

- MÖE. MŰEMÉLKÉI VÉDETT SÉGŰ ÉPÜLET ÉS TELKE
- HV. HELYI VÉDELME JAVASOLT ÉPÜLET
- MÖK. MŰEMÉLKÉI KÖRNYEZET HATÁRA
- RÉ. RÉGÉSZETI TERÜLET HATÁRA ÉS SZÁMA

TÁJ ÉS TERMÉSZETVÉDELME

- OK. ÖKOLOGIAI HÁLÓZATI TERÜLETE
- EH. EGYEDI HELYI TERMÉSZETI ÉRTÉK
- HF. HELYI VÉDETT FASOR

KÖRNYEZETVÉDELME

- VV. VÉDŐTÁVOLSÁGOK
- UV. ÜZEMELŐ VÉDETT VÍZBÁZIS TERÜLETE
- AV. "A" JELŰ TÁVLATI VÉDETT VÍZBÁZIS TERÜLETE
- BV. "B" JELŰ TÁVLATI VÉDETT VÍZBÁZIS TERÜLETE
- RE. REKULTIVÁCIÓS TERÜLET

ÖVEZETI JELEK

ÖVEZETI JEL | BÉÉPÍTÉSI MÓD | BÉÉPÍTÉSSÉG (%) | ÉPÍTM. MAGASSÁG (M) | MIN. TELEKTER. (M²)

JÓVÁHAGYVA A 11/2004. (XI.18) SZÁMÚ ÖNKORMÁNYZATI RENDELETTEL.

PÉCSI ÉPÍTÉSZ KÖR
ÉPÍTÉSZ- ÉS TELEPÜLÉSTERVEZŐ KFT.
1124 PÉCS, BÉNYI MÁTYÁS U. 1. | TEL.: 76/516348 | E-MAIL: PECO@PESCI-EPITESHOKOR.HU

TELPIRÁS: KÉMES	TERV MEGNEVEZÉS: TELEPÜLÉSSZERKEZETI ÉS SZABÁLYOZÁSI TERV	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	MEGTERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	MEGTERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	MEGTERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	MEGTERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	MEGTERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	MEGTERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	MEGTERVEZŐ: SZABÓ PÉTER
TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER	TERVEZŐ: SZABÓ PÉTER

SZT-1

V-02_037

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

---

1. ÁLTALÁNOS ADATOK

BEVEZETŐ

Kémes község Önkormányzata megbízásából a Pécsi Építész Kör Építész és Településtervező Kft. készíti a település teljes igazgatási területére vonatkozó településrendezési terveket és helyi építési szabályzatot.

A TERVEZÉS SORÁN A KÖVETKEZŐ SZAKIRODALMI, TANULMÁNY- ÉS TERVELŐZMÉNYEKET VETTÜK FIGYELEMBE:

- Kémes község Vértanúk útja RRT– BARANYATERV 1969
- Kémes Ö.R.T. – DTV 1985
- Baranya megye területrendezési terve – Egyeztetési Terv – VÁTI, 2003
- Országos szerkezeti Terv – VÁTI 2003
- Az Ormánság Környezetvédelmi Programja – DHN Magyarország Kft.
- Levéltári adatok

A község Baranya megye déli részén helyezkedik el. Közel fekszik a magyar-horvát államhatárhoz, a Dráva folyóhoz. Tőlük való távolsága 10 km. Pécestől 40 km-re, a legközelebbi várostól, Harkánytól 11 km-re fekszik.

A település az Ormánság része, e tájegység nyugati szélén van. Az Ormánság hazánk történelmi kistája. Magyarországon dél-nyugati részén, Baranya megyében található. Délről a Dráva folyó, nyugatról részben Somogy megye határolja. Északi és keleti természetes határa nincs, a táj körülhatárolása a sajátos főkötő és szoknyaviselet alapján történt. Területe jellemzően sík, nagy része a Dráva folyó árterületéhez tartozik. Ezekből a vizes területekből kiemelkedő dombokra, az ún. "ormáakra" épültek a falvak, innen származik a térség neve.

A kistérséget határmentisége elzárta a gazdasági fejlődés gyors folyamataitól, ugyanakkor ennek révén jórészt megőrizte táji, természeti, néprajzi, építészeti értékeit. A település szomszédai északon Dráwapiski, keleten Drávacsepely, délen Szaporca és Tésénfa, nyugaton Cún és Adorjás. Közúton jól megközelíthető, mégpedig a Harkány, Sellye, Vajszló, Kétújfalu, Szigetvár úton két irányból. Kémes közepén egy út ágazik el Szaporca és Tésénfa települések felé. Kémesen az átmenő forgalom az átlagosnál valamivel nagyobb, bizonyítják ezt a felsorolt útvonalak is. A község elérhe-

tő vasúton is Harkány és Barcs irányából.

Ellátottsági adatok

Tárgy- év	Egész- ségügy	Óvoda		Általános Iskola	
	Egy háziorvosi körzetre jutó lakosok	Férőhely kihasználtság (%)	Egy pedagógusra jutó gyermek	Egy pedagógusra jutó tanuló	Egy tanteremre jutó tanuló
1995	1430	110.00	14	9	15
1996	1454	100.00	13	12	14
1997	1454	102.00	13	10	12
1998	1454	88.00	11	10	13
1999	1452	90.00	11	9	13
2000	541	96.00	16	10	13
2001	525	118.00	20	9	13

Tárgy- év	Lakások közműellátottsága az összes lakás %-ában			Önkormányzati belterületi út
	Ivóvíz-hálózatba bekapcsolt lakások	Csatorna-hálózatba bekapcsolt lakások	Vezetékes telefon előfizetők	Kiépített belterületi út az összes %-ában
1995	66.54	.00	1.50	100.00
1996	66.54	.00	20.30	100.00
1997	67.67	.00	31.95	100.00
1998	72.18	.00	37.59	100.00
1999	72.18	.00	45.11	100.00
2000	72.18	.00	.00	100.00
2001	72.18	.00	.00	100.00

A község 525 fős lakosságával Baranya megye aprófalvas településszerkezetéhez tartozik, de az elmúlt évtizedekben a környező kisebb ormánsági falvak igazgatási, gazdasági, oktatási és kulturális centrumaként működik.

A település mindig is a térség központjának számított, a tanácsi rendszerben egy időben össze lett vonva Szaporcával és a településen ma is körjegyzőség működik Drávapiski, Cun, Kémes, Szaporca, Tésenfa községekre kiterjedő hatáskörrel.

Kémes egészséges, vezetékes ivóvízzel rendelkezik, a vele ellátott lakások aránya 72%. A Tenkesvíz Kft. kezelésében működő vízmű kistérségi kiépítettsége révén Szaporca és Tésenfa, Drávapiski és Cun községek vízellátását is biztosítja. A kommunális szilárd hulladékgyűjtést megszervezték. Szakszerű elhelyezése Harkányban történik. A hulladékgyűjtést és szállítást a kaposvári Városgazdálkodási Vállalat végzi. Szennyvízcsatornával nem rendelkeznek. A folyékony kommunális hulladék elszállítása teljes egészében tartálykocsival történik. Ártalmatlanítása nincs megoldva. A vezetékes gáz még nem érte el a települést. A burkolt utak aránya 100%, ezt a fokot érte el a járdák kiépítése is. A

telefonnal rendelkező lakások aránya baranyai viszonylatban átlagos, összesen 45%. Kémes infrastrukturális ellátottsága átlagos.

A vezetékes gázhálózat és a szennyvízcsatorna kiépítésével a település minden igényt ki tudna elégíteni.

ADATOK A TELEPÜLÉSRŐL

A település a siklósi kistérséghez tartozik.

Kémes népessége a Kiegyezésig folyamatosan nőtt, utána pedig folyamatosan csökkent. 1930-ban 444, 1970-ben 507 fő volt. Elsősorban a fiatalabb korosztály vándorolt el. A település lélekszáma az elmúlt két és fél évtizedben csökkent, de az elmúlt évtizedekben valamelyest emelkedett. Ez az irányzat napjainkban megállt.

A fiatalok aránya 30%, a középkorúaké szintén 30%, a nyugdíjas korúaké 40%. A fiatal generáció ma az alsó foktól a felsőfokig minden iskolatípusba jár. A munkanélküliségi ráta valamivel alacsonyabb, mint az országos és megyei átlag, jelenleg 10%-os, amely 62 főt érint, 42 férfit és 20 nőt. Közülük 30 fő szakképzetlen 30 fő szakmunkás és 2 fő középfokú végzettséggel rendelkezik. A településen kevés a helyi munkalehetőség, ezért a munkanélküliség jelentős.

A népszámlálási lakónépesség: 546 fő (belterületen 535, külterületen 11 fő)

Nemzetiségi kötődés: magyar: 97,6%; cigány: 0,7%; német: 0,5%; ismeretlen, nem válaszolt: 2,0%

Vallás: római katolikus: 54,2%; görög katolikus: 0,9%; református: 32,2%; nem tartozik egyházhoz, felekezethez: 5,7%; ismeretlen, nem válaszolt: 6,4%

Lakások száma: 188 db (belterületen 184, külterületen 4 db)

A település 1977-ig önálló község volt; 1977 és 1992 között egyesítve volt Szaporca községgel Kémes néven, majd 1993-ban ismét önálló községgé alakult.

Közigazgatási terület	620ha
ebből: Belterület	72ha
Külterület	548ha
Szántó	242 ha
Rét	4 ha
Mocsár	2 ha
Erdő	150 ha

A terület jellemzően mezőgazdasági tájhasznosítású, korábban gyümölcs, ma főleg zöldség- és gabonatermesztés dominál.

Kémesen a mezőgazdasági művelésre alkalmas terület nagysága körülbelül ezer hektár, a szántóterület átlagos értéke 14 aranykorona. A mezőgazdasági művelésbe vont területek főbb haszonnövényei a kalászosok és a dinnye. A mezőgazdasági termelészövetkezet 1990 után megszűnt, a földek kárpótlás, valamint részarány tulajdon alapján magántulajdonba kerültek.

A legnagyobb foglalkoztató a helyi termelészövetkezet volt, de sok embernek biztosít munkát a helyi önkormányzat is az általa fenntartott intézményeiben. Az önkormányzat költségvetésének túlnyomó része állami támogatásból, kisebbik hányada helyi bevételekből tevődik össze.

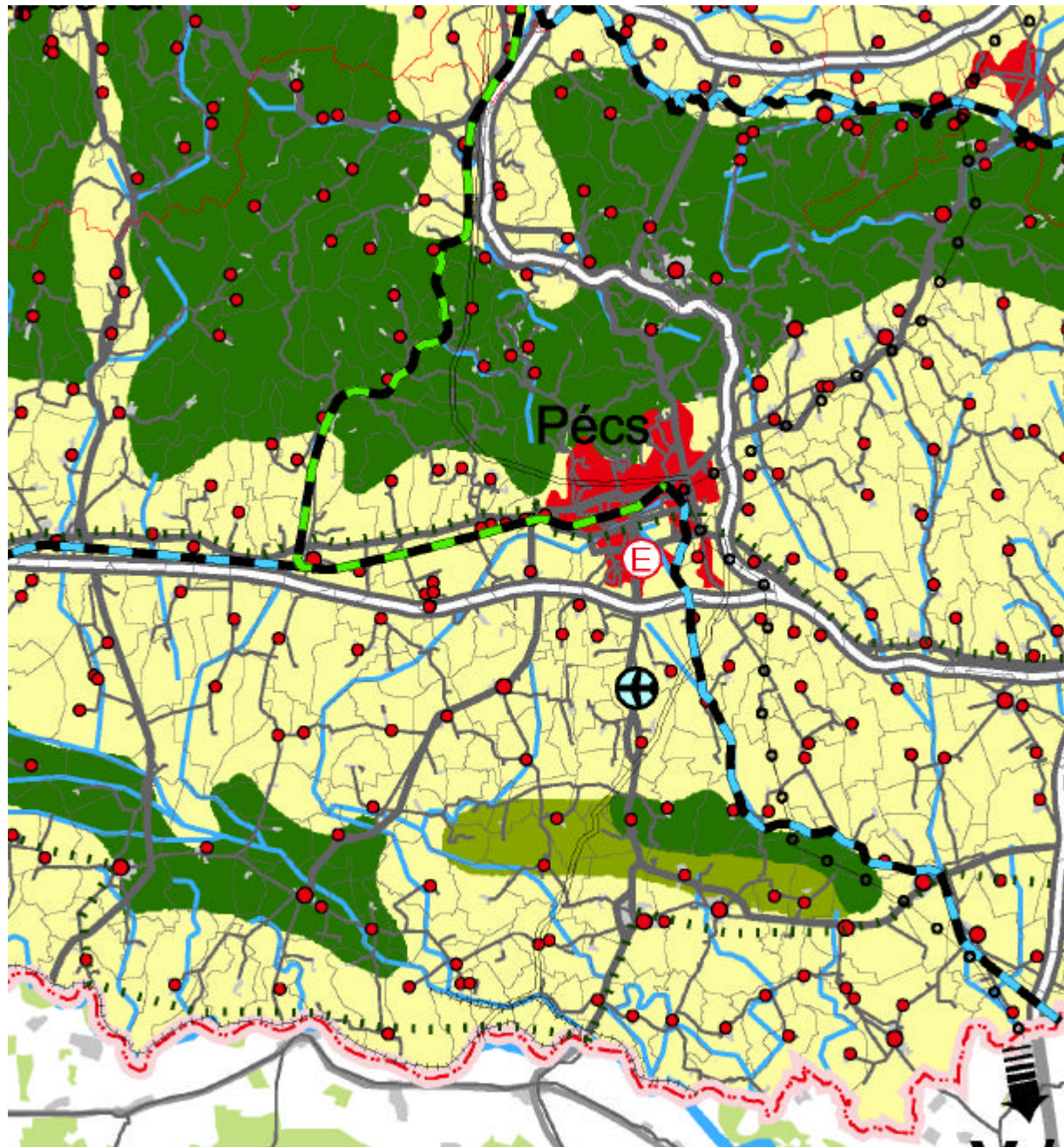
A faluban egy gazdasági társaság működik, ez az Ormánság Holding Kft. A nyilvántartott egyéni vállalkozók száma 31, ebből 15 a szolgáltatásban, 12 a kereskedelemben, 4 pedig a mezőgazdaságban tevékenykedik. A vállalkozók száma a környező községekhez viszonyítva magas. Ipari létesítmény a faluban nincs.

Intézményhálózat

A község intézményi struktúrájára gazdag. Kémesnek nemcsak iskolája, óvodája, saját kultúrháza, könyvtára, postája, gyógyszertára, de egészségháza (orvosi, védőnői szolgálat), állatorvosa is van. A településen tele-ház is működik.

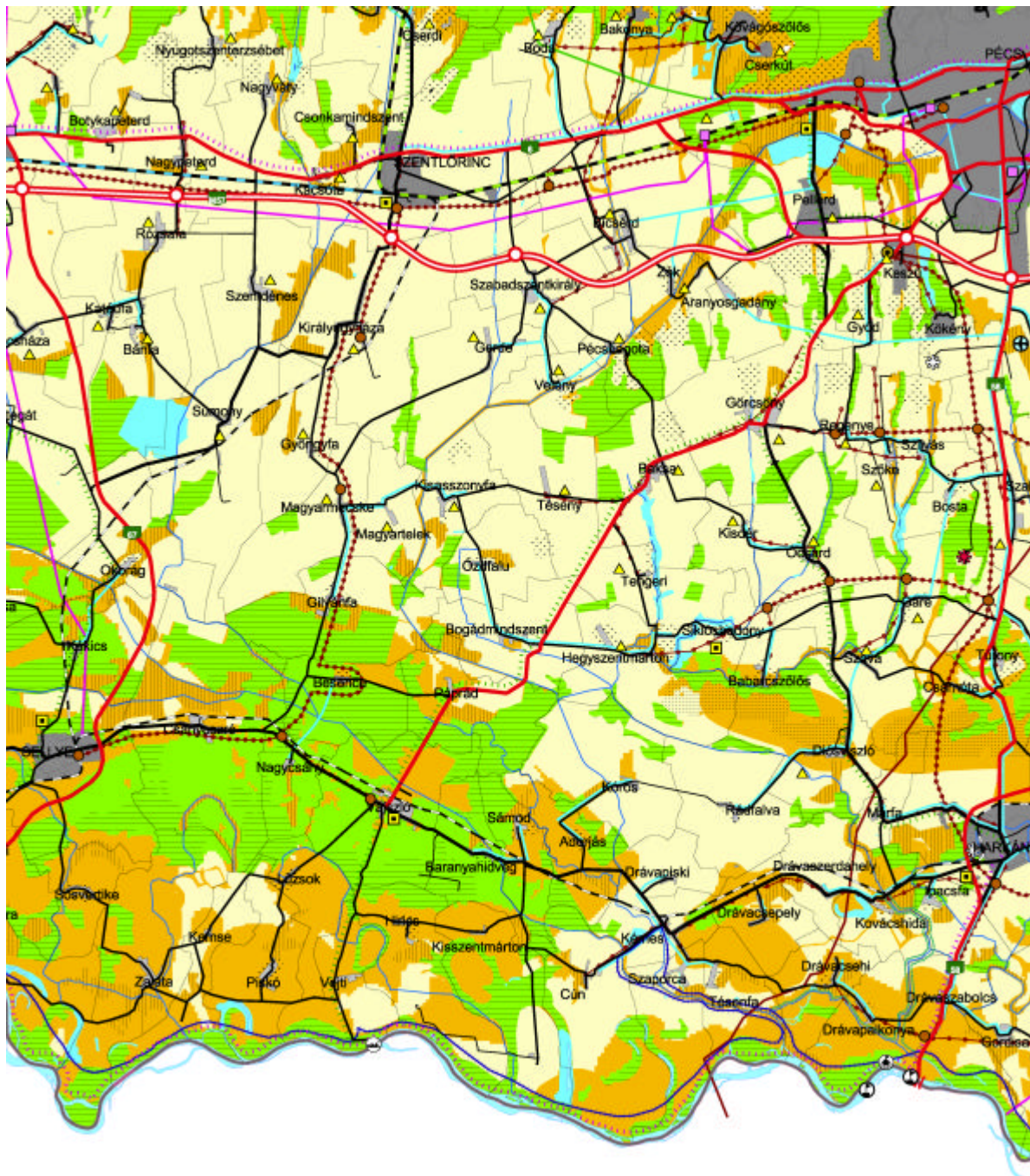
ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV

AZ ORSZÁG SZERKEZETI TERVE - RÉSZLET - (2003. április)

BARANYA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE - EGYEZTETÉSI ANYAG

A MEGYE SZERKEZETI TERVE - RÉSZLET - (2003. szeptember)

MEGYEI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK

- Erdőgazdálkodási létesítmény
- Belső mezőgazdasági létesítmény
- Külső hasznosított mezőgazdasági létesítmény
- Vízgazdálkodási létesítmény
- Városias települési létesítmény
- Hagyományosan vidéki települési létesítmény

A TELEPÜLÉSRENDSZER ELEMEI

(Magyarország hivatalos helységnevével szemben)

- Bóly Város
- Orfő Község

ÉPÍTMÉNYEK ÁLTAL IGÉNYBE VETT TÉRSÉG

(Országos és megyei másodlagos infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények)

Energia hálózatok és építmények

- Elektronikus hálózatok és építmények
- 400 kV-os távvezeték
- 120 kV-os távvezeték
- Erőmű
- Nagynyomású transzformátorállomás
- Nagyfeszültségű transzformátorállomás
- Szénhidrogén hálózatok és építmények
- Nagynyomású gázvezeték
- Nagyköznyomású gázvezeték
- Köznyomású gázvezeték
- Gázfűtési állomás
- Gázfűtési állomás
- Termérvényvezeték

Vízgazdálkodási építmények

- Előrendő árnyékvédelmi vízvonal
- Másodrendű árnyékvédelmi vízvonal
- Tervezett jelentőségű belvizi szivattyútelep
- Tervezett hóvízellátás
- Regionális ipari- és háztartási vízvezeték
- Tervezett jelentőségű hóvízellátó rendszer
- Tervezett szennyvízelvezetés - tisztító
- Tervezett jelentőségű szennyvízelvezető rendszer központja, szennyvíztisztító telep
- Tervezett jelentőségű szennyvíztisztító rendszerrel ellátott település

Közeledési hálózatok és építmények

- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Tervezett jelentőségű mellékút
- Egyéb mellékút
- Egyéb kárpított út
- Gyorsforgalmi út, főtáv csomópontja
- Országos kerékpárút törzshálózat
- Tervezett jelentőségű kerékpárút
- Törzshálózati vasútvonal (nemzetközi és országos)
- Egyéb vasúti fővonal
- Vasúti mellékvonal
- Kezeli nyomtatási vasútvonal
- Gyorsforgalmi úthoz, főúthoz és vasúthálózatához tartozó hid
- Országos közforgalmú kisközpont
- Tervezett jelentőségű közforgalmú kisközpont
- Sporttelep kisközpont
- Tervezett jelentőségű kisközpont
- Országos jelentőségű logisztikai részletpont
- Tervezett jelentőségű logisztikai központ
- Nyilvános kereskedelmi repülőtér
- Gyorsforgalmi úton, főúthálózaton, vasúti fővonalon és nemzetközi vízi úton lévő határátkelő

Hulladék kezelés

- Veszélyes hulladéklerakó hely
- Tervezett jelentőségű hulladéklerakó hely

ALAPTÉRKEPI ELEMEK

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Erdőterület
- Gyepterület (réti, legelő)
- Szőlőterület
- Gyümölcsös
- Vegyes művelési szerkezetű terület

---

2. TÁJ-, ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

DOMBORZAT, FÖLDTANI ÉS TALAJ VISZONYOK

A domborzat a felszín alakító külső és belső természeti erők munkájának együttes eredménye. A földtörténeti ó- és középidőben keletkezett magmatikus és szálaban álló üledékes kőzetekből álló, gyűrve tört, másutt csak erősen összetöredezett alaphegység anyaga ma már csak a Mecsekben és a Villányi-hegységben van a felszínen, azok főtömegét alkotva. Mélybe süllyedt tagjait Baranya más területein, mint Kémes területén is, újharmad időszaki tengeri, valamint pleisztocén és holocén korú, szárazföldi eredetű, szintes településű, vagy ahhoz közeli elhelyezkedésű fiatal, laza szerkezetű üledékek borítják.

A gránitból, vagy helyenként kristályos palából álló archaikus őshegység mindenütt megtalálható a mélyben. A földtörténet ősidőben a táj képe a mainak éppen fordítottja volt, azaz ahol ma hegység van, ott egykor alacsonyan fekvő térszín volt.

A mai felszín a település területén csaknem teljesen sík, pár méteres szintkülönbségekkel, ami kedvező a mezőgazdasági termelés számára. A területen megfigyelhetők a Dráva egykori holtágai, amelyek mára már többségükben elmcsoarasodott területekké váltak. Kémes és környéke legmagasabb pontja az un. „Laki-tető”, mely 98 méter magasan helyezkedik el a tengerszint felett. A legalacsonyabb szintvonal a 92,5-ös, ez az „Ördöglyuka” belső részén húzódik. Jelentős dombja, völgye nincsen.

Kémes település igazgatási területén laza üledékek alkotják a felszínhez közel a földtani felépítést, hiszen a község belterülete a Dráva folyó egykori árterületét jelző síkságon található. A terepszint alatt jelentős vastagsággal és nagy területi kiterjedéssel található azon pleisztocén és holocén korú képződményekből álló közettér, mely elsősorban homok és homokliszt, alárendelten iszap és agyag rétegek váltakozása. Utóbbi kötött rétegek az üledékföldtani sajátosságok eredményeként nem kitartó elterjedésűek, továbbá gyakran tartalmaznak szerves közbetelepüléseket. A terepfelszín jelenlegi arculatának formálásában meghatározó módon vett részt a szélérozó, hiszen a településen mutatkozó morfológiai formák (halmok, buckák stb.) kialakulása annak tartós érvényesülését jelzik.

A település épített környezetének kialakulása valamint annak későbbi fejlődése alapvetően a morfológiai adottságokhoz kötődik, hiszen felszínhez közeli helyzetben mutatkozik a talajvíz.

Az épített környezet alatti szemcsés üledékekből álló közettér nem rendelkezik jelentős mértékű földtani konszolidációval, így a talajvíz időszakos változásai befolyásolhatják a teherbíró altalaj állapotát. A nem megváltoztatható közettér mérnökgeológiai adottságai alapján a község területén mindenütt biztosítani kell az erózió mentes felszíni vízvezetést és csak olyan területrészekben lehet épített környezetet kialakítani, ahol a talajvíz helyzete és annak időszakos változásai nem befolyásolhatják annak állapotát.

Az előbbieken jelzettek alapján Kémes község településrendezési tervének és helyi építési szabályzatának összeállításakor alkalmazkodni kell a sajátságos földtani felépítéshez és a morfológiai viszonyokhoz annak érdekében, hogy az épített környezet hosszú távú fennmaradása biztosított legyen.

ÉGHAJLATI VISZONYOK

A vizsgált terület nyugati része mérsékelten hűvös, a nedves körzet határán fekszik. A kontinentális, óceáni és mediterrán hatások keveredése szubmediterrán jellegű éghajlatot eredményez, amelynek következtében sok az őszi csapadék és enyhe a tél. Kémesen az évi középhőmérséklet 11 °C.

Napsütés tekintetében — országos viszonylatban — a közepesen ellátott térségek közé tartozik. A napsütés sokévi közepes összege 1950 óra, Kb. 195 fagymentes nap várható. Összehasonlításként: a legkevesebb (1800 óra) a Mura vidéken, a legtöbb a Duna—Tisza-köze D-i részén 2100 óra/év.

Az évi középhőmérséklet tekintetében az ország legmelegebb területe. Ennél magasabb értékek csak Szeged környékén vannak. A közeli Mecsek 500 m tszf. magasság körüli szintjei felett az évi középhőmérséklet alacsonyabb, mint 9,0 °C, de az észak-magyarországi Bükk hegység 500 m tszf. magasság feletti szintjeiben 7,5 0 °C alatt van.

Az évi középhőmérsékletnek tendenciózus változása figyelhető meg az elmúlt 115 évben. A hosszú távú módosulásban két időszak különböztethető meg:

Az 1870-es évek közepétől az 1950-es évek elejéig — azaz hozzávetőlegesen 80 éven keresztül — az évi középhőmérséklet fokozatosan emelkedett. Ebben az időszakban kisebb lehülési és felmelegedési időszakok voltak. Ez alól csak az 1940-es évek igen erős lehülése a kivétel.

A második jellegzetes időszak az 1950-es évektől napjainkig terjed, és intenzív lehülés jellemzi. Ugyanebben az időszokban az amúgy is jellemző rövid időszakos lehülések és felmelegedések igen szélsőségesek.

Kérdés, hogy melyik évszak, ill. évszakok hőmérsékletváltozása hozta létre az említett tendenciát. A 80 éves időszakban elsősorban az átmeneti évszakok (tavasz és őszi) melegedtek. A nyári hőmérséklet stagnált, a tél gyengén enyhült, bár hosszantartó lehülési és enyhülési szakaszok tarkították. Az 1950-es évek óta tapasztalható jelentős évi középhőmérséklet süllyedést a tavaszi, nyári és őszi hőmérsékletcsökkenés váltja ki. A téli középhőmérséklet csak rendkívül gyengén süllyed ebben az időszakban.

A csapadék is a legfontosabb éghajlati elemek közé tartozik. Az éves csapadékösszeg kevéssel 750 mm felett van, a ve-

getációs időszakban 460 - 480 mm. A hótakarós napok száma 40, az átlagos max. hóvastagság 30 cm. Az uralkodó szél-irány északnyugati, ősszel azonban megnövekszik a keleti, délkeleti is. Ezen összeg mögött is azonban igen jelentős ingadozások vannak, csakúgy, mint a léghőmérséklet esetében.

Az elmúlt 80 év csapadékváltozása némi emelkedést mutat. Ezt a tendenciát egy matematikai statisztikai paraméter, az ún. iránytrend illusztrálja. Értéke 0,89, ami azt jelenti, hogy a szélsőséges ingadozások ellenére, elméletileg évente 0,89 mm-rel növekszik az évi csapadékösszeg. Ez a 80 évre vetítve 71 mm, ami pedig — az évszázad eleji 10 éves átlagokhoz viszonyítottan — 13%-os növekedést jelent.

A havi csapadékösszegek évi járásának egyik sajátossága, az ún. őszi, másodlagos maximum. Ez az Adriai-tenger felől érkező légtömegek fokozottabb csapadékkeltő hatását igazolja. A nyári (júniusi) elsődleges maximum viszont az északias irányból érkező légtömegek által szállított csapadék eredményeként alakul ki.

Az egyes hónapokban jelentős szórás tapasztalható a sokévi (1901—1980) közepes összegek közül. A csapadékösszegek szóródása az év elején viszonylag a legkisebb és a tömörülés is a legnagyobb. A legnagyobb szóródás a nyári hónapokban van, májusban, júniusban és júliusban.

A mezőgazdálkodás szempontjából — a téli időszakon kívül — igen fontos a tenyészidőszak (IV—IX) csapadékelátottsága. Az ebben az időszakban hullott eső a hiányzó téli összegeket is hivatott pótolni; másrészt a növényéletben azonnal felhasználódik.

VÍZRAJZ

A falu vízrajzi szempontból a Dráva valaha vízjárta területén helyezkedik el, a Fekete-víz, a Pécsi-víz és több holtág is érinti. A Dráva a településtől délre, mintegy tíz kilométerre található, de a domináns vízföldrajzi elem mégis a folyó jelentős területű volt ártere. A szomszédos Szaporcán a településtől délre ömlik a település belterületétől nyugatra folyó Pécsi-víz a Fekete-vízbe, mely nyugat felől érkezik és a falutól délnyugatra halad el.

A környezetben domináns Dráváról szólva, Magyarországon középszakasz jellegű, amelyet táji szempontból a kanyargó medertípus, meanderezés, gázlóépítés és vándorlás jellemezznek. A táj vízrajzának első jelentősebb megváltoztatása a Felsőszentmárton és Szaporca közötti Mária Terézia töltés megépítése volt a XVIII. század második harmadában (1770 körül). A Dráva mederszabályozásában a XIX. század közepén is súlyponti szakasz volt a Barcs alatti meder, amely a meder elágazásait megszüntette, s a folyómeder ma egy sematikus vízelvezető létesítmény. A szabályozások során az átmetszésekkel megváltoztak az áramlási viszonyok is. A területről vett példán keresztül:

	Szabályozás előtti ívhossz	Szabályozás utáni ívhossz
Cún-Szaporcai Ó-Dráva meder	9,6 km	3,8 km

A települést érintő mellékvízfolyások ÉNy-DK folyásirányúak, Dráva felé való áramlásuk meglehetősen lassú, a minimális eséseknek megfelelően, ezért meglehetősen kiterjedt területet tartottak vízborítás alatt, hosszú ideig. A szélsőséges vízjárást a magasabb arányú borítottság (erdő) és a talajokban történő víztározás egyenlítette ki. A ma Kémes nyugati határa mentén futó Fekete-víz a Dráva-sík legjelentősebb vízfolyása, mesterséges csatorna. A Fekete-vízét a Mecsekről lerohanó vizek táplálták, és széles, vizenyős mocsárvidék lehetett ilyenkor, de aszályos időben szárazra kerülhetett, mivel a tőzegképződés és láposodás csak foltokban kimutatható. A Fekete-víz Leccsapoló Társulat 1839-ben alakult meg, a leccsapolási terveket Beszédes József készítette, a munkák 1848-66 között készültek el. 1926-27-ben nagyméretű csatornabővítési munkák kezdődtek.

A települést leginkább érintő Pécsi-víz északnyugat felől érkezik, mintegy kettévágja a település közigazgatási területét, a belterülettől közvetlen délnyugatra halad el és Szaporca területén ömlik a Fekete-vízbe.

NÖVÉNYZET

Mivel a Drávamente tájféldrajzilag is az Alföldhöz tartozik, növényföldrajzi szempontból is a pannóniai flóratartomány (Pannonicum), alföldi flóravidekének (Eupannonicum) dél-alföldi flórajrásához (Titelicum) soroljuk. Potenciális erdőtársulásai a fűz-nyár-égerligetek (*Salicetum albae-fragilis*), a magasabban fekvő területeken a tölgy-kóris-szil ligeterdők (*Quercus-Ulmetum pannonicum*). A baranyai Dráva-szakaszon az Erdészeti Adattár adatai alapján jelenleg a Nemzeti Park területén a hazai fafajú erdők aránya 78,7%, míg a tájidegen fafajokkal (nemes nyár, akác, amerikai kóris és erdei fenyő) telepített erdők 21,3%-ot tesznek ki.

A természetes vegetáció típusa elsősorban a mikrodomborzattal, a holtágakban a feltöltődés mértékével, összességében a vízborítás jellegével (állandó vagy időszakos) és tartamával van összefüggésben: a nyílt vízfelületektől, a lebegő és gyökerező hínárvegetáción keresztül a nádasok, gyékényes-sásos nedves rétek, fűz- és nyárligetek, majd a legmagasabban fekvő területeken a keményfás ligeterdők követték egymást. Természetvédelmi szempontból éppen ez a drávamenti területek legnagyobb értéke: Magyarország egyik legnagyobb nedves síksága, változatos, élőhelyekben gazdag táj.

A folyószabályozások következtében azonban az ilyen élőhelyek (holtágak) pusztulásának és kialakulásának dinamikus váltakozása és egymásba alakulása nagyrészt megszűnt, és a folyamatok ma leginkább a még meglevő holtágak, mellékágak és morotvák feltöltődése irányába, a rendszeres elárasztások megszűnésével a terület lassú kiszáradása felé mutatnak. A folyószabályozások mellett, és azzal összefüggésben az Ormánság növénytakarójának megváltozását elsősorban az állattartó életmódról a földművelő életmódra való áttérés okozta. Összehasonlítva azonban az Alfölddel, még mindig igen

gazdag vizes területekben, és táji szempontból sem alakult még ki a teljes kultúrsztyepp-jelleg. A holtágakat, vízfolyásokat kísérő öreg hagyásfák különleges karaktert adnak a tájnak: ezek leggyakrabban a fehér fűz (*Salix alba*), Magas kőrös (*Fraxinus excelsior*), vénicszil (*Ulmus laevis*), fehér és fekete nyár (*Populus alba*, *Populus nigra*), és kocsányos tölgy (*Quercus robur*) fajok.

Egyedi tájértéknek minősíthetők a külterületi idős tölgyek, az útszéli fasorok és a határfásítás, elsősorban a tájképi érték alapján. Ezen kívül az összes helyi védelem alatt nem álló külterületi gyep és erdő. Ezek az élőhelyek az állatvilág szempontjából is kiemelt jelentőségűek.

ÁLLATVILÁG

A Drávamente régóta elismert vadászterület. Draskovich Iván gróf 1884-ben elsőként létesített az országban egy 800 hektáros gimkertet Csányoszló és Gilvánfa határában, amely a második világháborút követően tönkrement, és valószínűleg ez a populáció migrált szét a Dráva-síkon. A terület állatvilága igen változatos. Emlősök közül a nyuszt, mogorós pele és a vadmacska, nagyvadak közül szarvas és vaddisznó gyakori. A területen sok a fészkelő madár. Megtalálható a gólya, a bakcsók, énekes madarak közül a rigó és a vörösbegy, a pityerek, a billegetők, a füzikék, a poszáták.

Az ingoványos részeken időnként előfordul a vöröshasú unka és a vízbéka, a barna ásóbéka, pettyes göte, barna ásóbéka, zöld varangy, kecskebéka. Előfordul még a tarajos göte, levelibéka, erdei béka, ürge gyík, vízisikló, kis tavibéka, barna varangy, kecskebéka, mocsári teknős, törékeny gyík és a törékeny kuzma.

A háziállatok közül a szarvasmarha, a sertés, a ló, kisebb mértékben a birka és kecske voltak a jellemzőek. A XIX. századig az állattartás (szilaj makkoltató, majd külterjes legeltető) a vezető ágazat. A jellegzetes ormánsági fás legelő kialakulásának ideje ez. A kémesi határban levő fás legelő is egykori legelőerdőből alakulhatott ki. Kiss Z. Géza említi az úgynevezett siska, mangalica és rikés disznófajtákat. A siska és a rikés vaddisznó külsejű fajták, amelyek a ridegtartásra is alkalmaztak voltak.

. A belterületen több jelentős fészkelő-hely található. Ilyenek elsősorban a gólyafészkek.

TERMÉSZETI, TÁJI ÉRTÉKEK VÉDELME

Védett elemek

Természet- és tájvédelmi szempontból a következő védettségi kategóriákkal találkozhatunk a területen:

- nemzeti ökológiai hálózat
- fás legelő
- egyedi tájértékek
- ex lege védett területek (lápok, források...stb.)

Általános tájvédelmi szempontból a külterületeken védettségi szinttől függetlenül érvényesíteni kell a tájvédelmi érdekeket. Az első fokú táj- természetvédelmi hatósági feladatokat a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság látja el. A nemzeti ökológiai hálózat többnyire magában foglalja a Duna-Dráva Nemzeti Park területét, a természeti területeket, az ex-lege védett lápokot, és az ezeket összekötő ökológiai folyókat.

Természeti értékek, holtágak

Természetvédelmi szempontból - természetközeli állapotú élőhelyekként mocsarak, mély fekvésű gyeppek megőrzése kívánatos. A falu külterületén természeti értéket a vízfolyások menti kisebb mocsaras foltok és a még megmaradt gyepfoltok, illetve az erdők jelentik.

Védelemre javasolt az un. „Ördöglyuka” és a hozzá kapcsolódó „Gátfarka” területek. Ez időszakonként kiszáradt, vizegyes meder, mint azt a környék sűrű növényzete is mutatja.

Kémesnek az elmúlt századokban a szomszédos településekkel még volt természetes útösszeköttetése - amelyek a tájban is karakteres elemeket képeztek. Tájképi szempontokon túlmenően gazdasági és idegenforgalom szempontból fontos lenne, hogy ezek az utak legalább kerékpárral újra járhatóak legyenek.

Fás legelő

Az erdei legeltetés során alakulhattak ki, legelőerdőkből, azok lassú kiritkulásával, mivel az újulat nem jöhetett fel. Ma tilos az erdőben legeltetni, kizárólag legelőn, esetleg fás legelőn. A fás legelők idős fái több emberi generációt túléltek, de

pusztulásuk esetén hasonlóan hosszú időszak lenne szükséges újbóli kialakulásukhoz, már amennyiben erre lehetőség lenne, mivel az életmód, a területhasználat változása, a különböző területhasználatok egymástól való szigorú elválasztása mind-mind ez ellen dolgoznak. Nem tartoznak az erdészeti kategóriába, nem természetes társulások, hiszen fennmaradásukhoz elengedhetetlen a folyamatos emberi beavatkozás, a legeltetés. Emellett nem elhanyagolandó festői táji szépsége, és az idős fák génmegőrző szerepe. Számos védett növény, többek között hazai orchideák élőhelye. Ideális életterület odúlakó madaraknak, és denevéreknek, ragadozó madaraknak jó beszállóhely.

A fás legelők beletartoznak a Nemzeti Agrár –környezetvédelmi Program Érzékeny Természeti Területei programba, mely a fenntartható mezőgazdasági földhasználatot tűzte ki célul. Ez a cél a hagyományos gazdálkodási módok újbóli elterjedésének támogatásával a táj jellegének, természetes és fél-természetes élőhelyeinek megőrzése.

A fás legelő védelmében javasolt intézkedések:

- Folyamatos legeltetés (de nem túllegeltetés, esetleg megfelelő időben történő kaszálás)
- Fakivágási tilalom
- Fapótlás (lehetőleg a még élő idős fákról vegetatív úton)
- Melioráció, vízrendezés tilalma
- Művelési ág változtatás tilalma (beszántás, beerdősítés)
- Helyi védetté nyilvánítás

Egyedi tájértékek, általános tájvédelem

Egyedi tájértéknek minősíthetők a külterületi idős tölgyek, az útszéli fasorok és a határfásítás, elsősorban a tájképi értékük alapján. Ezen kívül az összes helyi védelem alatt nem álló külterületi gyepek és erdők.

Ebben a kategóriában védelemre javasoljuk az „Ördöglyuka” délnyugati, a Fekete-víz felőli végén álló és a „Csonka kert” déli oldalán a volt sportpálya mellett álló tölgyeket (az un. milleneumi tölgyfasor maradványa).

Külterületen általános tájvédelmi szempontból is véleményezendőek az alábbi beavatkozások, tevékenységek:

- művelési ág változtatása
- telekalakítás
- terepalakítás
- ültetvényezési munkák
- építési munkák
- nyomvonalas és pontszerű létesítmények elhelyezése
- bányaművelés
- bányászattal érintett területek tájrendezése
- területrendezési tervek

TÁJSZERKEZET, TÁJALKOTÓ ELEMÉK ÉS INTÉZKEDÉSI JAVASLATOK:

Természetes tájalkotók

Név	Jellemzés, leírás	Javasolt / korlátozandó tevékenységek
Élővizek és a hozzájuk kapcsolódó elemek	A tájkaraktert elsődlegesen alakító elem.	Cél elsősorban a vízfolyások ökológiai folyosóként való megőrzése. Szabályozási, vízpépítési munkák, a tájbaillesztés szempontjainak eleget téve végezhető. A vízparti zóna beépítésének korlátozása szükséges.
Állóvíz (holtág, mórta)	A Dráva-sík legjellemzőbb tájalkotó formái.	A meglévő mocsaras foltok konzerválandóak, parti növényzet védelme, ahol nincs, ültetés. Szennyezés tilalma.
Erdő, növényzet	A tájkaraktert a domborzati és hidrológiai adottságokkal összhangban alakító tájalelem. A kultúrsztyeppesedés miatt a természetes növénytakaró jellemző tájalkotó.	Lehetőleg hosszabb idejű felújítás végzendő, tarvágásos felújítás korlátozandó, tájidegen fajok mellőzése, a többszintes telepítések tervezése, kedvezőtlen tájképi elemek takarása folyamatosan szükséges. Az erdőszegélyek tájképi szempontból jelentősek, fokozott figyelmet érdemelnek.

Gyep (rét, legelő is)	A tájkaraktert a domborzati és hidrológiai adottságokkal összhangban alakító tájelem. Antropogén hatás alatt áll.	A gyepek és az azokat környező területeken a szegélyek megőrzése, védelme, kialakítása.
Egyedi tájértékek	Természeti emlékek: idős fa, facsoport, mesterséges biotóp, földtani alakzat, láp, tó, holtág, morotva, fás legelő, gyep...stb.	A tájértékek megőrzésén túl azok táji és látványkapcsolatainak, tágabb környezetének védelme a beavatkozásokkal szemben (beépítések, funkcióváltások, gazdálkodási formák...stb).
Domborzat	Elsősorban a Dráva-folyó domborzat-alakító szerepe jelenik meg karakteresen.	A bányászat, tereprendezések, meliorációs, vízepítési és más földmunkák korlátozása.

Mesterséges tájalkotók

Név	Jellemzés, leírás	Javasolt / korlátozandó tevékenységek
Külterületi épület, építmény		Védett területen csak term.véd. funkciójú, tájbailló kialakítású, méretű és el-helyezésű lehet. Külterületi újabb beépítésnél a régi településhelyek figyelembe vétele és használata.
Ipari tevékenység, bánya	Általában a tájban idegen, zavaró elemként jelenik meg. Környezetszennyezési következmények gyakoriak.	Védett és természeti területen új bánya, ipari üzem nyitása nem megengedhető. Egyéb külterületen sem nagyon támogatható.
Vonalas létesítmények	Utak, vezetékek, vasút, gát, töltés	Újabb nyomvonalak kerüljék ki a védett és természeti területeket. Utak a régi történeti nyomvonalakon menjenek, mellettük fasor.
Adótoronyok	Távközlési, katonai...stb. Táji szempontból nagyon érzékeny területek.	A telepítés helye tájbaillesztés szempontjából is vizsgálendő, meglévő hidroglobuszra, épületre, toronyra való telepítések javasoltak.
Szántóföld	Erőteljes antropogén elem.	Mezsgyék védelme, kistáblás művelés, extenzív kultúrák alkalmazása javasolt. Nem művelt szántók gyepesítése/ erdősítése. Melioráció nem végezhető. Fasorok ültetése.
Egyedi tájértékek	Temető	Zöldfelületi rendezés

TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET

Változatos természetföldrajzi adottságainak megfelelően a település tájképi adottságai rendkívül kedvezőek.

Különleges tájértéket hordozó morfológiai elemek a Dráva mentének holtágakkal sűrűn behálózott „teraszszigetekkel” tarkított ártéri síkságai, jellegzetes tájelemek a legeltető állattartás által kialakított fás legelők, az ún. legelőerdők, az árnyékot nyújtó hagyásfákkal, melyek a természeti környezettel harmóniában élő ember gazdálkodó tevékenysége nyomán alakultak ki.

Ezeknek mind természetvédelmi és tájképi, mind pedig kultúr-, és gazdálkodástörténeti értékük jelentős.

A település területén a tájképvédelemben sorolandó, tájképileg megőrzendő egységek a következők:

- az ex lege védelem alatt álló természeti területek,
- az ökológiai hálózat területei (ezen belül a vízfolyásokat kísérő, jellegzetes tájkaraktert megjelenítő ökológiai folyosók),
- a helyi természetvédelmi oltalom alatt álló területek,
- a holtágak (általában az ökológiai folyosók térsége, a holtágak, vízfolyások mentén, tavak környékén és a dombsági erdőfoltokon),
- a vízfolyások menti ligeterdők,

- általában a mezőgazdasági kultúrtáj mozaikos területfelhasználású, hagyományos tájhasználatú részletei;
- a tájba harmonikusan illeszkedő, építészeti egységes településképet őrző település, belterülete épített környezete sziluettjével,
- a település és táj kapcsolatának fontos elemeként a közparkok, zöldterületek.

Tájképvédelmi területre vonatkozó szabályok:

- (1) Tájképvédelmi területek övezetében, az építmények tájba illesztése érdekében, a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveihöz a tájképvédelmet igazoló látványtervet kell készíteni és a tervet a Területi Főépítész Tervtanácsnak be kell mutatni.
- (2) Erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatást-oktatást szolgáló épületek helyezhetők el, a természeti értékek sérelme nélkül.
- (3) Az övezet mezőgazdasági területein törekedni kell a művelési ágak kialakult arányának megtartására.
- (4) A művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében megengedett.
- (5) Új, beépítésre szánt terület csak a meglévő beépítési területhez kapcsolódva alakítható ki.
- (6) A település beépítésre szánt területe csak a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként növelhető.
- (7) A tájban megjelenő település-sziluetet megváltoztató bel- vagy külterületi magas építmények elhelyezését kerülni kell.
- (8) Az új távvezetékek (energia- és hírközlő vezetékek) létesítésekor minden olyan esetben törekedni kell azok terepszint alatti elhelyezésére, ha ez védendő értéket veszélyeztet.
- (9) A kiépítendő közlekedési utakat, lehetőség szerint, a domborzati adottságokhoz igazodó nyomvonalon kell vezetni.
- (10) Hírközlési magasépítmény (adó-, és átvételezőtorony) tájképvédelmi területeken és általában belterületen, valamint kertterületen nem helyezhető el.

A TELEPÜLÉS VÉDETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEI

Országos (nemzetközi egyezmény), ex lege védelem alatt álló értékek:

- ökológiai hálózat,
- 1996. évi LIII. tv. 15. § (1), a. pontban meghatározott „erdő, gyep, nádas” természeti területek

Az országosan védett területek lehatárolását a szabályozási terv tartalmazza.

A természeti területek használata és fejlesztése során a természetkímélő használati módok figyelembevételével biztosítani kell a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megővését. Ennek érdekében az alábbi természeti értékek helyi védelemben részesülnek:

HTT kategóriában (ami természeti értékekre vonatkozó területi védettséget jelent):

jav.	Fasor - Kossuth L. utca déli oldala	belterület	Hrsz:140
jav.	Fasor - Kossuth L. utca északi oldala		Hrsz:142
jav.	un. „Ördöglyuka” és a hozzá kapcsolódó „Gátfarka” területek - „erdő, gyep, nádas” jellegű természeti terület - természetközeli	külterület	Hrsz: 0104/1,2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13,14,24

állapotú élőhely

„HTE” kategóriában: (ami egyedi tájértékekre vonatkozó védeltséget jelent):

jav.	Tölgyek (Ördöglyuka)	külterület	Hrsz: 0104/31
jav.	Tölgy (Csonka kert)	külterület	Hrsz: 044/3

A helyi védelem alatt álló természeti értékek fenntartása, ápolása dendrológiai-kertészeti szakvélemény előírásai, illetve szakértő közreműködésével történhet.

A település kül-, és belterületén a meglévő út menti fasorok védelméről és a hiányzó részekben pótlásáról - a közút kezelőjének kötelezettségeként - gondoskodni kell.

A település fás legelői beletartozhatnak a Nemzeti Agrár –környezetvédelmi Program Érzékeny Természeti Területei programba.

Az újonnan épülő közutak mentén, - az útépités részeként – beültetési kötelezettségként kétoldali fasor telepítése kötelező.

Gyep, erdő, nádas művelési ágba tartozó területek művelési ág váltásához nem járul hozzá a DDNP Ig.

ZÖLDFELÜLETEK

A községben egy meglévő lehatárolt közpark van. Két közpark jellegű, a közút területében lévő terület van, az egyik a Kossuth utca – Petőfi utcák találkozásánál, a másik a volt Fogadótól keletre.

A településen két sportpálya található, de jelenleg egyik sem üzemel.

Javasolt a Kossuth Lajos utca északi oldala, keleti vége beépítésének folytatása az északi oldalon sport-rekreációs terület számára, valamint a „Temető alja” körüli terület közpark jellegű kialakítása. (belterületbe vonandó)

A település "zöldfelület-jellegű" létesítménye a falu nyugati részén található temető. A működő és felhagyott temetők rendszeres karbantartása, a fák pótlása folyamatos feladat. Az Ormánságban a temető telekhatárának árokkal és orgona-sövénnyel való kerítése, a katolikus és református rész elkülönítése, a temetőbe terebélyes fák ültetése (elsősorban hárs, vadgesztenye, kocsányos tölgy, magas kőris található) hagyományosnak számít. Különösen a szántóktól körülvett temetők-nél a temetőbe vezető út fásítása javasolt.

Elsősorban külterületekre javasolható az egykor mindenütt megtalálható út menti fasorok telepítése. A térségben hagyományosnak mondható fajok közül az alábbiak javasolhatók: kocsányos tölgy (*Quercus robur*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), dió (*Juglans regia*), fehéreper (*Morus alba*), szilva (*Prunus domestica*), vadkörte (*Pyrus pyraeaster*), mezei juhar (*Acer campestre*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), vénicszil (*Ulmus laevis*). Belterületi fásításra is ezek a fajok javasolhatók, kiegészítve a gömbakáccal (*Robinia pseudoacacia* "Umbraculifera"), és más hagyományos koronaformájú gyümölcsfákkal.

---

3. KÖRNYEZETALAKÍTÁS ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

A terület- és településrendezési tervezés célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új területfelhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Kémes település szerkezeti tervéhez és helyi építési szabályzatához végzett környezeti vizsgálat célja, hogy a területfelhasználások, a településen kialakítható létesítmények és azok funkciói, valamint a megfelelő infrastruktúra biztosítása révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

A környezet használatát az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, hulladékkeletkezés) elleni hatékony védelemmel kell megvalósítani.

TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET

A település az ember életének közvetlen élettere. A településen a környezeti hatások integrálódnak, összegzetten jelennek meg, természetesen a települési sajátosságok által befolyásoltan.

A település fejlődése, „működése” is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit. A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladékéelhelyezés közvetlenül befolyásolja a település és környéke környezeti minőségét. A településkörnyék ezért a helyi adottságoktól függően többé-kevésbé sajátos konfliktusterület, amelynek fejlesztése, rendezése a településsel összhangban, együttesen történhet. A településen gazdasági szempontból alapvetően a mezőgazdasági jellegű tevékenység dominál.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaság-védelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékkeletkezés) elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A települési környezet részletes vizsgálata alapján a következő környezetvédelmi szempontú megállapítások rögzíthetők:

- Kémes Sellye és Harkány között elhelyezkedő ormánsági település, mely az 5804. sz. közlekedési úton érhető el.
- A közlekedési utak közvetlen térségét a közlekedés okozta környezetterhelés zavarja, zavarhatja.
- A település a 33/2000. (III.17.) Kormányrendelet besorolási elve szerint „A” fokozottan érzékeny területen helyezkedik el.
- A település vízellátása sérülékeny vízbázisról történik.
- Kémes nitrátérzékeny területen elhelyezkedő település.
- A település szennyvízkezelő hálózattal és szennyvíztisztítóval nem rendelkezik.
- A település vezetékes földgázhálózattal nem rendelkezik.
- A településen megoldott a települési hulladék szervezett elszállítása.

A környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem, valamint a település működésének, működtetésének összehangolt tevékenysége túlmutatja a helyi építési szabályzat elkészítésének keretein. A környezet védelmét szolgáló fejlesztési program különösen nagy súllyal jelentkezik a település életében és az önkormányzatok feladatainak ellátásában. Az építésügyi igazgatás feltételeinek biztosítása, a településüzemeltetés, a vállalkozási tevékenység támogatása, a költségvetés nehézségeiből adódó konfliktusok kezelése és az életkörülmények javítását szolgáló intézkedések, valamint a nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint a települési önkormányzatoknak környezetvédelmi programot kell készíteni, majd a képviselőtestületnek elfogadni és végrehajtani, végrehajtani. A hivatkozott törvény alapján a környezetvédelmi programot a rendezési tervekkel összhangban kell kialakítani, melyben természetesen szerepelnek az építésügyi igazgatásra vonatkozó intézkedések és a településüzemeltetéssel kapcsolatos projektek. Kémes példaértékűen elkészítette az ormánsági településekkel közösen a településszintű környezetvédelmi programját. A DHV Magyarország Kft. által összeállított vizsgálati és programdokumentáció a településrendezési terv alátámasztó munkarésze készítésénél is figyelembe vételre került.

A program végrehajtása során kiemelt figyelmet kell fordítani a szennyvízkezelő-hálózat és szennyvíztisztítás elvárások szerint való megvalósítására.

A levegőminőségi kedvező állapot megőrzése és javítása érdekében törekedni kell a vezetékes földgázgázüzelésre való további rácsatlakozások támogatására, mely a vegyestüzelésből származó salak, pernye hulladékok keletkezésének teljeskörű megszüntetését eredményezi.

További kiemelt feladat a települési hulladékok elvárosoknak megfelelő szelektív gyűjtése és a környezet veszélyeztetését kizáró módon való ártalmatlanítása, lerakása, hasznosításának hosszú távú megoldása. El kell készíteni a település hulladékgazdálkodási tervét.

A TALAJ ÉS A VIZEK VÉDELME

A földtani, vízföldtani viszonyok alapján a vizsgálati terület a Drávamenti síkság kistája; a Dráva-sík. A terület 96- és 130 m közötti tszf-i, délen futóhomokkal fedett enyhén hullámos, északon teraszos síkság.

A Drávához és a mellékpartjaihoz simuló jelenkori, ármentesített területek geomorfológiai viszonyai igen egyszerűek. A Drávamenti síkság a pleisztocén elején és közepén az É-ről érkező vízfolyások akkumulációs területe is volt. A Dráva-árok és a Drávamenti síkság nem egységes szerkezetű árok, hanem kisebb részmedencék, illetve néha enyhén emelkedő felszínek együttese.

A vastag, főként pleisztocén rétegsorra a würmben az Ormánság területén futóhomok, egyébként pedig folyóvízi iszap, homok és lösz települt. Erre az időszakra tehető a Dráva-árok és a Drávamenti síkság részmedencéinek utolsó jelentősebb süllyedése. Ennek következtében a korábban lösszel és futóhomokkal takart felszínek újra üledékgyűjtővé váltak és a kialakult formák nagyrészt a Dráva szétrombolta A késő-glaciálisban az Ormánság magastéri helyzetbe került, és rajta újra kialakultak a futóhomok formák.

A terület feltárásai alapján elmondható, hogy horizontálisan és vertikálisan is inhomogén felépítés jellemzi, a változatos üledékképződéssel kialakult felszínhez közeli közettér laza településű és földtani előterhelést nélkülöző rétegek sorozata, melyet a nagy területi megjelenés mellett változó vastagság jellemez.

A talajvíz átlagosan 2-4 m-en helyezkedik el. A terület egy része erősen belvízveszélyes. A talajvíz nitrátosodása jellemző.

Vízbeszerzés szempontjából a Dráva süllyedék több 100 m vastag holocén, pleisztocén homokos összeleteit lehet megemlíteni. Erre az összetetre települt vízbázisok sérülékenyek, a rétegsorokban feltárt vékony homokos agyag, agyag betelepülések nem jelentenek megfelelő védelmet. A vízbázisoknál helyenkénti réteg eredetű -határérték feletti arzén tartalmat mértek.

A sajátosságokra tekintettel a községben a területek igénybevételekor alkalmazkodni kell a földtani felépítéshez és a morfológiai viszonyokhoz annak érdekében, hogy az épített környezet hosszútávú fennmaradása biztosított legyen.

Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárások közül

- a négy beépített szintnél magasabb, vagy 7 méternél nagyobb fesztávú tartószerkezeteket tartalmazó, előre gyártott vagy vázas tartószerkezetű épületeknél,
- a meredek, csúszásveszélyesnek ismert területek beépítésekor,
- az 5 m-nél nagyobb szabad magasságú földtet megtámasztó építményeknél,
- a 3 m-nél nagyobb földvastagságot érintő tereprendezéssel járó építkezések esetén (feltöltés, bevágás)
- és a felsoroltakon túlmenően azon esetekben, amikor a lakosság, a tervező vagy az önkormányzat kedvezőtlen, az altalajjal összefüggő jelenségeket észlel,

a geológiai szolgálat szakhatósági közreműködését kell igényelni.

A település területén nem szerepel az Országos Ásványvagyon Nyilvántartásban működő, bezárt vagy szünetelő bánya, megállapított bányatelek, területét szilárd ásvány kutatására vonatkozó engedély nem érinti.

Az egyes tevékenységek engedélyezésekor azonban figyelembe kell venni az ásványvagyon-gazdálkodási követelményeket:

- a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) 44.§ (1) bekezdés b) alpont negyedik bekezdése szerint a bányahatóság műszaki biztonsági és munkavédelmi hatáskörébe tartozik az egyes nem bányászati célt szolgáló, bányászati módszerekkel végzett földalatti tevékenységek (aknamélyítés, alagúthajtás...), a mélyépítés kivételével, továbbá
- a Bt. 46.§ (1) bekezdése szerint a bányafelügyelet szakhatóságként működik közre a 300 m²-nél nagyobb alapterületű, bányászati módszerekkel kialakított földalatti térségek létesítésére, használatbavételére és megszüntetésére irányuló építéshatósági engedélyezési eljárásban, amely felett természetes kőzetréteg (homok, agyag, homokkő, mészkő...) található, ha az nem szerves része a földfelszín feletti építménynek (földalatti tároló térség), valamint
- a Bt. végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII.19.) Korm. rendelet 32.§ (3) bekezdés szerint a földalatti tárolótérség állagmegóvása keretében végzett felújítási munkákat bányászati szakértők közreműködésével szabad végezni, valamint

- a Bt. 1.§ (1) bekezdés b) alpontja szerint a tereprendezéssel összefüggésben végzett ásványi nyersanyag kitermelése után, ha az ásványi nyersanyag üzletszerű felhasználásával, vagy értékesítésével jár együtt, az állományt a Bt. 20.§-a szerinti bányajáradék illet meg, továbbá
- a Bt. 44/A §-a alapján a tereprendezés engedélyezésére irányuló eljárásokban a Bányakapitányság szakhatóságként működik közre, valamint
- a Bt. 39.§ (1) bekezdése szerint a bányatelek határai közt fekvő ingatlant telekalakítás céljára megosztani, vagy azon építkezni az illetékes építésügyi hatóságnak, a bányavállalkozó hozzájárulásával adott engedélyével, az engedélyben megszabott feltételek megtartásával szabad.

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti forrásaira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is. A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Az 1994. évi LV. törvény 70.§ (1) bekezdésében szereplő mezőgazdasági művelés alá tartozó területeken (a tv. szerint a termőföldön) történő beruházások és bármilyen építmény elhelyezése esetén ugyanezen tv. 70.§ (2) bekezdése értelmében a talajvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulását a beruházónak be kell szereznie az engedélyhez.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Baranya Megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás, mint talajvédelmi hatóság engedélyre van szükség a következő esetekben:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, természetű növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyp-, cserje- és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megővni a termőföldet,
- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

A településeken kisebb és nagyobb állattartó létesítmények is találhatóak. A környezetterhelés (a felszíni és felszín alatti vizek és a földtani közeg, a levegő, a hulladékok káros hatásai) csökkentése érdekében valamennyi telephelyen felül kell vizsgálni a tartási technológiát és a hozzájuk tartozó létesítmények (trágyatárolók, állategészségügyi feltételeket biztosító egységek, stb.) igény szerinti üzemelését (feltételek biztosíthatóságát, meglétét) és műszaki színvonalát. Feltétlen gondoskodni kell a trágyatárolók jelenlegi állapotának javításáról és megfelelő színvonalú kialakításáról.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 49/2001. (IV.3.) Korm. rendelet előírásai szerint be kell tartani a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait. Állattartó létesítményhez trágyatároló nem létesíthető felszíni víztől, ivóvíznyerőhelytől számított 100 méteren belül. Hígtrágyatároló nem létesíthető a 46/1999. (III.18.) Kormányrendelet szerinti vízjárta területen. Hígtrágya csak talajtani szakvéleményre alapozott talajvédelmi hatósági engedély birtokában juttatható ki mezőgazdasági területre.

A szennyezések elkerülése és a környezeti kockázat csökkentése érdekében a rendezési terv elfogadásával egy időben szükségszerű a település teljes közigazgatási területére az állattartás helyi szabályainak kidolgozása. Az állattartási rendeletben kell megállapítani az egyes építmények közötti legkisebb távolságokat.

Az egyes tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technológián alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság, mely a jelenleg is üzemelő tevékenységek további üzemelését befolyásolhatja. Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások részletes szabályait a 193/2001. (X.19.) Kormányrendelet tartalmazza. A jogszabály alapján kiadott teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálat elvégzéséről a terv összeállítása alatt nem szereztünk tudomást.

Az egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységek listáját a hivatkozott rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza. Nagy létszámú állattartásra vonatkozóan a következő állatférőhelytől szükséges az engedélyezési eljárás lefolytatása, új illetve meglévő állattartó telepeknél a terv- illetve a környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentáció alapján:

- 40.000 férőhely baromfi számára
- 2.000 férőhely (30 kg-on felüli) sertések számára,
- 750 férőhely kocák számára.

Az esetleges felülvizsgálat eredményeként foganatosított, területfelhasználást érintő kérdéseket a szerkezeti illetve szabályozási tervben is rögzíteni kell, melyre a rendezési tervek későbbiekben történő módosításakor kiemelt figyelmet kell fordítani.

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 69.§-a rögzíti, hogy „erdőterületet termelésből kivonni csak kivételes esetben és csak akkor lehet, ha az erdőterületre tervezett létesítmény elhelyezésére vagy tevékenység gyakorlására az adott térségben nem található arra alkalmas földterület”. Tehát lakó- és egyéb kivett terület kialakítása céljából belterületbe vonni és művelésből kivonni erdőterületet csak kivételes esetben, más lehetőség hiányában szabad. Belterületbe vonással együtt járó igénybevétel esetén be kell szerezni az erdészeti hatóság előzetes elvi engedélyét, amennyiben az igénybevételre várhatóan 5 éven belül kerül sor.

Ugyancsak rögzíti a törvény a 21.§-ban, hogy az erdő elsődleges rendeltetésének megváltoztatásához az erdészeti hatóság engedélyre van szükség (a települési önkormányzat jegyzője jogosult kezdeményezni a változtatást), illetve a rendeltetés-változásból fakadó többletköltséget és kárt a kezdeményezőnek kell megtérítenie. Az erdőterületekkel kapcsolatos egyéb, általános előírásokat is az 1996. évi LIV. törvény és a 29/1997. (IV.30.) FM rendelet rögzíti.

Az erdőterületeken a vonatkozó természetvédelmi előírásokat be kell tartani, a természetvédelmi szakhatóságot az előírt esetekben az eljárásokba be kell vonni.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások – esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és vízközei élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

A településen biztosított az egészséges vízellátás, melyet önállóan üzemeltetett vízműről oldanak meg. A községben 1 db 65 m talpmélységű kutat üzemeltetnek. Az ivóvízellátás teljes körű.

Kémes község vízellátását a Tenkes-víz Kft. által üzemeltetett Kémes-Tésenfa-Szaporca-Cun-Dráwapiski Kistérségi Vízmű 28 és 58 m között szűrőzött rétegvizes kútja biztosítja. A vízáadó réteg megfelelő vízzáró réteg hiányában a felszíni szennyeződéstől nincs védve, ezért a vízbázis sérülékeny. A sérülékeny vízbázisok védelme érdekében 1996-ban megtörtént a kutak védőterületeinek előzetes lehatárolása.

Az előzetesen lehatárolt védőterületeket 100 éves elérési időre méretezték.

A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvíz ellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet meghatároz belső- külső, hidrogeológiai „A” és „B” védőövezeteket, amelyek esetében más és más előírások vonatkoznak a különböző létesítmények megvalósítására. Az „A” védőövezetet öt, a „B” védőövezetet ötven éves elérési időre kell méretezni.

A fenti rendelet a meglévő létesítmények és az újonnan megvalósuló projektek esetére is korlátozó intézkedéseket foganatosít.

A védőterület pontos lehatárolására (belső- külső- hidrogeológiai „A” és „B” védőterületek meghatározására), hatósági kijelölésére később induló beruházások keretében kerül sor. A rendezési tervnél a határozat kiadásáig az előzetesen lehatárolt védőterületet kell figyelembe venni. A 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni a területhasználatok és létesítmények tervezésekor. Tekintettel arra, hogy az előzetes védőterületet 100 éves elérési időre méretezték, a rendelet által korlátozott tevékenységek engedélyezésénél egyedi vizsgálatot szükséges elvégezni a tevékenység vízbázisra gyakorolt hatására vonatkozóan, melynek függvényében a jogszabály előírásait figyelembe véve a tevékenység engedélyezhető.

A fentieket figyelembe véve az előzetesen lehatárolt védőterületen belül a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete szerint lehet építési tevékenységet folytatni a következők szerint:

Felszíni és felszín alatti vízbázisok		Felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai	
belső	külső	A	B
védőövezetek		védőövezetek	

Beépítés, üdülés				
Lakótelep; új percellázás üdülőterület kialakítása	-	-	-	0
Lakó- vagy irodaépület csatornázással	-	X	+	+
Lakóépületek csatornázás nélkül	-	-	X	0
Szennyvízcsatorna átvezetése	-	X	0	0
Szennyvíztisztító telep	-	-	0	+
Házi szennyvíz szikkasztása	-	-	0	0
Települési folyékonyhulladék-lerakó létesítése és üzemeltetése	-	-	-	X
Települési hulladéklerakó (nem veszélyes hulladékok lerakása)	-	-	-	0
Építési hulladék lerakása	-	-	0	+
Temető	-	-	X	+
Házikertek, kiskertművelés	-	-	0	0
Sátorozás, fürdés	-	X	+	+
Sportpálya	-	X	+	+

Ipar				
Erősen mérgező vagy radioaktív anyagok előállítása, feldolgozása, ilyen hulladékok tárolása, lerakása	-	-	-	-
Mérgező anyagok előállítása, feldolgozása, tárolása	-	-	-	0
Mérgező anyagokkal nem dolgozó üzemek, megfelelő szennyvízelvezetéssel	-	X	0	+
Ásványolaj és -termékek előállítása, vezetése, feldolgozása, tárolása	-	-	X	0
Veszélyeshulladék-ártalmatlanító	-	-	-	X
Veszélyeshulladék-lerakó	-	-	-	-
Veszélyes hulladék üzemi gyűjtő	-	-	X	0
Élelmiszer-ipari szennyvizek szikkasztása, hulladékaik tárolása	-	-	-	0
Egyéb ipari szennyvíz szikkasztás	-	-	-	-
Salak, hamu lerakása	-	-	0	0

Mezőgazdaság				
Erdőtelepítés és művelés vegyszeres kezelés nélkül	-	+	+	+
Növénytermesztés	-	0	0	0
Komposztálótelep	-	-	X	0
Önellátást meghaladó állattartás	-	-	X	0
Legeltetés, háziállat tartás	-	0	0	+
Szervestrágyázás	-	0	0	+
Műtrágyázás	-	0	0	0
Hígtrágya és trágyalé kijuttatása termőföldre	-	-	-	0
Hígtrágya- és trágyalé leürítés	-	-	-	-
Szennyvízöntözés	-	-	-	0
Tisztított szennyvízzel való öntözés	-	-	0	+
Növényvédő szerek alkalmazása	-	0	0	0
Növényvédő szer-kijuttatás légi úton	-	-	-	0
Növényvédőszer-tárolás és -hulladék elhelyezés	-	-	-	X
Növényvédő szerek eszközök mosása, hulladékvizek elhelyezése	-	-	-	0
Szerves- és műtrágya raktározása és tárolása	-	-	X	0
Szennyvíziszap tárolása	-	-	X	0
Szennyvíziszap termőföldön történő elhelyezése	-	-	X	0
Állathullák elföldelése, döngutak létesítése és működtetése	-	-	-	0

Haltenyésztés, haletetés	-	-	0	0
Közlekedés				
Autópálya, autótút, vízzáróan burkolt csapadékvízárók-rendszerrel	-	X	0	+
Egyéb út, vízzáróan burkolat csapadékvízárók-rendszerrel	-	X	+	+
Egyéb út	-	-	X	+
Vasút	-	-	0	+
Gépkocsi parkoló	-	-	0	+
Üzemanyagtöltő-állomás	-	-	X	0
Gépkocsimosó, javítóműhely, sódeponia	-	-	0	+

Egyéb tevékenység				
Bányászat	-	-	x	o
Fúrás, új kút létesítése	-	o	o	o
A fedő- vagy vízvezető réteget érintő egyéb tevékenység	-	-	o	o

Jelmagyarázat:

- = tilos
- x = új létesítménynél, tevékenységnél tilos, a meglévőnél a környezetvédelmi felülvizsgálat vagy a környezeti hatásvizsgálat eredményétől függően megengedhető
- o = új vagy meglévő létesítménynél, tevékenységnél a környezeti hatásvizsgálat, illetőleg a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat eredményétől függően megengedhető
- + = nincs korlátozva

Az ország legjobb vízbeszerzési adottságú területeinek figyelembevételével regionális vízbázisokat, ezen belül távlati lokális vízbázisokat jelöltek ki a korábbi években. A távlati lokális vízbázisok biztonságba helyezése és folyamatos gondozásának célja, hogy a kiépítésig (a távlati vízbázis igénybevételéig) se mennyiségi, se minőségi romlás ne következzen be ezeken a vízbeszerző helyeken.

A vizsgálati területen ilyen távlati vízbázis (Drávacsehi-Kémes) kijelölésére került sor, melynek diagnosztikai munkái a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság beruházásának keretében befejeződtek, a védőterület határozat kiadása folyamatban van.

A számítások szerint a védőterület a település belterületének keleti, délkeleti részét érinti, ahol a 123/1997 (VII.18.) Korm. rendelet korlátozásait kell érvényesíteni a rendezési terv kialakításánál. A 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet értelmében a távlati vízbázisok esetében belső és külső védőövezetet nem kell meghatározni, a hidrogeológiai védőövezet „A” belső zónáját csak akkor kell meghatározni, ha a tervezett vízkivételek konkrét helye, mélységköze, a kutankénti víztermelés már megközelítőleg ismert.

A fentiek alapján a tervezés során az előzetesen lehatárolt védőterületeken a fenti rendelet 5. sz. mellékletének Hidrogeológiai „B” védőövezetre vonatkozó korlátozásait kell figyelembe venni, mely főleg az ipari beruházások létesítésére jelent korlátokat.

„B” védőzóna esetén tiltott környezethasználatok új létesítéseknél:

- erősen mérgező vagy radioaktív anyagok előállítása, feldolgozása, ilyen hulladékok tárolása, lerakása,
- veszélyeshulladék ártalmatlanító és lerakó,
- egyéb ipari szennyvízszikkasztás,
- hígtrágya és trágyalé leürítés,
- növényvédőszer tárolás és hulladékelhelyezés.

A rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza az egyéb vizsgálatához kötött tevékenységek körét, és zónák szerinti korlátozását

A településszerkezeti összeállításnál figyelembe kell venni, a sérülékeny vízbázisokat, mint korlátozó tényezőt.

A tervezett beruházások engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok (Környezetvédelmi és vízügyi hatóságok, ÁNTSZ), valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok és eljáró hatóságok megkeresésével, a szakértő szervezetek pozitív állásfoglalása alapján történhet. A térség fejlesztési terénél a vízbázisok védőterületei bizonyos kötöttséget adnak, azok kiváltására az érintett települések és vízművek egyeztetése, regionális fejlesztés során sor kerülhet.

A település a felszín alatti vizek és a földtani közeg védettsége szempontjából a szennyeződéserzékenység alapján az „A” fokozottan érzékeny területen helyezkedik el, a 33/2000. (III.17.) Kormányrendelet besorolási elve szerint. Erre tekintettel fokozott műszaki védelmet kell biztosítani az építmények létesítésekor és a tevékenységek végzésekor.

A vízgazdálkodási területeken a hatályos természetvédelmi jogszabályokat, a táj és a tájképvédelem érdekeit és az erre vonatkozó előírásokat figyelembe kell venni, a természetvédelmi szakhatóságot az előírt esetekben az eljárásokba be kell vonni.

A szennyvíz gyűjtését jelenleg egyedileg telkenként végzik. A kommunális szennyvíz elszállítását egyéni vállalkozó végzi. A keletkező szennyvizeket a gyűjtőmedencékből engedélyezett ürítőhelyre kell szállítani. A környezetszennyezés megakadályozása érdekében szennyvízszippantást és szállítást csak a környezetvédelmi hatóság engedélyével rendelkező vállalkozó végezhet. A szippantott szennyvizeket a harkányi szennyvíztisztító telepre vagy Vajszlóra kell szállítani. A település fejlődéséhez elengedhetetlen a szennyvízcsatornázás és -tisztítás megvalósítása.

Csapadékvíz-elvezető rendszere a közutakhoz tartozó földmedri árokrendszer. Az árokrendszer karbantartása (kaszálás, iszapolás) nem folyamatos, helyenként szükséges a jókarba helyezése. A vizek befogadója a Fekete víz.

A csapadékvíz-elvezető árok az utak mellett csak részben kiépített. Nagyobb esőzés idején az egyes területekről gondot okoz a csapadékvíz-elvezetés.

Zárt csapadékcsonk nincs a településen. Az ingatlanokhoz tartozó kocsibejárók átteresei egyes területeken mind magassági elhelyezésükben, mind méretükben változóak, nem összehangoltak, így az árkok feliszapolódása viszonylag rövidebb idő alatt következhet be.

A csapadékvizek elvezetése az alacsony illetve átlagos viszonyok esetén megfelelő, azonban egyes elvezető szakaszok jókarba helyezése és fejlesztése kívánatos.

A község csapadékvíz-elvezető rendszerének környezetvédelmi program keretében történő hidraulikai felülvizsgálatát követő átteresz kiváltásokkal, valamint egyes, 5%-ot meghaladó lejtésű árokszakaszok burkolásával a karbantartási és fenntartási költségek csökkenthetők.

A hatékony vízrendezés érdekében a beavatkozásokat, jókarba helyezéseket a vízgyűjtő területtől a befogadóig összehangoltan kell megtervezni. A településnek erre vonatkozóan vízvezetési terv készítését javasoljuk.

A parti sávok és vízjárta területek igénybevétele esetén a 46/1999. (III.18.) Korm. rendelet előírásait be kell tartani és fenn kell tartani a védősávokat.

A parti sáv használata, valamint hasznosítása a vízügyi hatóság engedélyével és előírásai szerint történhet.

A vizek és közcélú vizilétesítmények fenntartása esetén a 120/1999. (VIII.6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik az ivóvíz- és ásvány-gyógyvíz kezelő, tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeinek és védősávjainak méretezéséről.

A jogszabály szerint meghatározott védőterületek a következők:

Műtárgyak	Védőterületek méretezése
Zárt vagy épületben lévő vízkezelő vagy tároló	A védőterület sugara a műtárgy vagy építmény külső szélétől számított 10 m. 5 m-nél magasabb földfeltöltés esetén a rézsű talpától mért 5 m.
Szabadban, nyílt vízfelszínnel történő víz-kezelés vagy tárolás	50 m (különleges esetekben max. 100 m).

Műtárgyak	Védőterületek méretezése
Víztechnológiai célra történő levegőbeszívás helye (légszűrés nélküli esetben)	A védőterület szélétől legalább 20 m-re, a terepszint felett legalább 3 m-re.
Víztoronyok (magastéri tárolók) zártrendszerű áttemelők és nyomásfokozók	Védőterületek nem, csak a vezetékek védősávjának kijelölése szükséges.
Földbe fektetett vízvezeték	A védősáv határa a vezeték felett a föld felszínéig, alatta 1 m mélységig, kétoldalt 2-2 m távolsáig terjed.
Párhuzamosan haladó vízvezetékek és szennyvízcsatornák <ul style="list-style-type: none"> • ha a szennyvízcsatorna magasabban fekszik, mint a vízcső, vagy ha mélyebben fekszik, de a vízvezeték talajvízben, vagy annak közelében van • ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a vízcső száraz talajban van • nyomás alatti szennyvízcsatornacső esetében 	<p>A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban mért 1-1 m; 2 m-nél kisebb tengelytávolságú két vezeték esetében megfelelő állékonyságú szennyvízcsatorna alkalmazásával.</p> <p>A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban mért 0,5-0,5 m.</p> <p>A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban 2-2 m.</p>
Szennyvízcsatorna és vízvezetékcső kereszteződése <ul style="list-style-type: none"> • ha a szennyvízcsatorna magasabban fekszik, mint a vízcső • ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a két vezeték közötti szintkülönbség 0,5 m- 	<p>A szennyvízcsatorna elhelyezése a keresztezési ponttól számított 2-2 m hosszúságú vízzáró védő-csőben vagy fedett vasbeton vályúban a közúti terhelés mértékének megfelelő állékonysággal.</p> <p>A vízcső megépítése a kereszteződési ponttól mind-két irányban mért 2-2 m, összesen tehát 4 m hosszúságon belül</p>

nél kisebb	csökkentés nélkül, a szennyvíz-csatorna építése a keresztezési ponttól mindkét irányban mért 1-1 m, összesen tehát 2 m hosszban, legalább 10 cm vastag beton burkolattal. A vezetékek építésére az előző bekezdésben a szennyvízcsatornára vonatkozóan foglaltak az irányadók.
<ul style="list-style-type: none"> • ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a két vezeték közötti szintkülönbség 0,5-1 m között van 	

A „környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek”-re környezeti hatásvizsgálatot kell készíteni a vonatkozó jogszabályok szerint, és környezetvédelmi engedélyezési eljárást kell lefolytatni. A „környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek” körét a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet határozza meg. A környezeti hatásvizsgálat készítésének és a környezetvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatásának szabályait az 1995. évi LIII. törvény, illetve a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet tartalmazza.

Az egyes tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technológián alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság, mely a jelenleg is folytatott tevékenységek további üzemelését befolyásolhatja. Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások részletes szabályait a 193/2001. (X.19.) Korm. rendelet tartalmazza.

A LEVEGŐMINŐSÉG MEGŐRZÉSE

A levegő védelmével kapcsolatos szabályok zömét a 21/2001. (II.14.) Kormányrendelet tartalmazza. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A légszennyezettségi határértékekről a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet rendelkezik. A jogszabály 4.§ (1) bekezdésének rendelkezése szerint a rendelet 1.1. számú mellékletében szereplő légszennyező anyagokra – a rendelet (4) bekezdésében foglaltak kivételével – a légszennyezettség abban meghatározott egészségügyi határértékeit kell alkalmazni az ország egész területére.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m ³)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid	II.	100	85	40
Szén-monoxid	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (összes)	III.	200	100	50
30 napos határérték				
Ülepedő por	IV.	16 g/m ² x 30 nap		

* 8 órás mozgó átlag

A (4) bekezdés rendelkezik a jogszabály 2. számú mellékletében felsorolt légszennyező anyagok esetében meghatározott területre vonatkozó ökológiai határértékekről.

A tervezési terület jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettségi paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni. Esetünkben az ökológiai határértékekkel nem kell számolni, tekintettel arra, hogy a tervezési terület jellemzői illetve paraméterei nem elégitik ki a jogszabály 2. sz. melléklete II. fejezetében meghatározott eseteket.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról illetve az oldószerfelhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV.19.) KöM rendelettel.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW_{th} és ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI.13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Kémes környezeti levegőminősége helyi mérőműszer hiányában az ún. „Baranya dél” régió levegőminőségével jellemezhető, melynek keretében ülepedő por vizsgálata történik. Levegőminőségi állapota a kén-dioxid és nitrogén-dioxid vonatkozásában - helyi illetve térségi állandó mérőműszer hiányában - elsősorban hasonló növénykultúrával és domborzati viszonyokkal bíró dunántúli területek levegőminőségi állapotával jellemezhető.

A hasonló növénykultúrájú és domborzatú dunántúli területek vizsgálatának mérési eredményei a kén-dioxid vonatkozásában jelentősen határérték alattiak, általában a féléves átlagkoncentrációk a fűtési időszakokban az éves határértéknek 13-18%-át teszik ki, illetve 4-8%-át a nem fűtési félévekben.

A nitrogén-dioxid mérési eredményei általában a kén-dioxidnál némileg magasabb terhelést mutatnak. Ezen légszennyezőanyag főleg közlekedési eredetű – ennek megfelelően általában egész évben megközelítően egyenletes eloszlású – bár mennyiségét a fűtési módok, ipari technológiák is befolyásolják. Általában a féléves átlagkoncentrációk a fűtési félévekben az éves határértéknek 40-65%-át teszik ki, illetve 22-40%-át a nem fűtési félévekben.

A légszennyező anyagok közül általában jelentősebb terhelést mutat a porszennyezés is. Különösen vidéki környezetben, mezőgazdasági művelés mellett a nem fűtési időszakok a szennyezettebbek.

A „Baranya dél” régió levegőminőségére az Országos Immissziómérő Hálózat 1994-2001. évi adatai szerint (forrás: Egészségtudomány 1995-2002. évi számai) összességében „megfelelő levegőminőségű” besorolás jellemző, azaz határérték túllépésre nem, vagy 10% alatti arányban került sor, ennek ellenére ezen minősítés csak részben jellemzi a terület levegőminőségét, mivel csupán ülepedő por vizsgálata történik.

Az ülepedő por értékek a nem fűtési félévek nagyobb szennyezettségét mutatják. A nem fűtési félévek átlagértékei a határérték 38,75-51,75%-ának, a fűtési félévek esetében 19,25-29,56%-ának felelnek meg.

A szennyező anyagok 98%-os gyakoriságának – azon koncentráció, amely alatt van a mérési eredmények 98%-a - értékei a vizsgált időszakban a fűtési félévekben a határérték 26,88 (2000/2001) és 126,25%-a (1994/95) között, a nem fűtési félévekben pedig 65,63 (2000) és 233,75%-a (1995) között mozognak. A 98%-os gyakoriságok értékei jól követik az átlagkoncentrációkat.

A teljes időszakot vizsgálva az ülepedő por koncentrációk stagnálása figyelhető meg, lényegi változás nem történt.

A vizsgált területen regisztrált adatokat összevetve a hasonló növénykultúrájú és domborzatú dunántúli területek ülepedő por koncentrációival, megállapítható, hogy azok hasonló értékeket mutatnak.

Összességében megállapítható, hogy a vizsgált terület levegőminőségi állapota a kén-dioxid vonatkozásában kedvezőnek tekinthető, a nitrogén-dioxid és ülepedő por esetében megfelelőnek. A település környezeti levegője olyan állapotú, mely a kén-dioxid esetében jelentősebb terhelést is elviselhet, illetve a nitrogén-dioxid és az ülepedő por vonatkozásában is még további terhelések engedhetők meg.

Tehát a fentiek tükrében konkrét alapterhelés vizsgálatok hiányában és a térség terhelésének változatlanóságára tekintettel a korábban alkalmazott „terhelési indexek” alapján rögzíthető a településen a levegőminőségi állapot. Tehát általánosságban a szilárd anyag tekintetében a határérték 20%-a, kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok esetén 10%-a, míg egyéb szennyezőanyagoknál a megengedhető érték 10%-a lehet az alap légszennyezettség.

Kémes levegőminőségét

- az egyedi és lakossági fűtések,
- a közlekedés és az
- egyéb tevékenység

emissziója határozza meg.

A település lakossága földgázzal és még továbbra is vegyestüzeléssel oldja meg fűtését. A közlekedési eredetű légszennyezés a településen áthaladó közlekedési utak térségében meghatározó. A településen főleg mezőgazdasági termelés a jellemző. Az ipari jellegű légszennyezőanyag-terhelés nem meghatározó.

Egyedi és lakossági fűtések

Az egyedi és lakossági fűtések energiahordozó felhasználásából keletkező emissziók a szén-, olaj- és gáztüzelésből származó átlagos légszennyezőanyag kibocsátások összehasonlításával jellemezhetők.

Kén-dioxid kibocsátás

A szilárd tüzelőanyagok, szénfajták éghető kéntartalma 0,7...6,0% között változik, így a primer energiahordozók közül a legkedvezőtlenebbek az emissziós paraméterei.

A tüzelő- és fűtőolajok maximális kéntartalma 0,5...2,0% között mozog, míg a földgáz és propán-bután gáz összes kéntartalma legfeljebb 100 mg/m³ lehet. A tüzelőolaj fűtés kén-dioxid emissziója mérsékeltnek, míg a gáztüzelésé elenyészőnek tekinthető. (Az égés során 1 kg kénből 2 kg kén-dioxid keletkezik.)

Szén-monoxid kibocsátás

A szén-monoxid képződése a tüzelési módtól és a hőtermelő berendezés kialakításától függ. A szén-monoxid égéstermékben való jelenléte általában az égés tökéletlenségére utal. Az alacsony műszaki színvonalú berendezések esetén számolhatunk jelentősebb mértékű kibocsátással, mely javarészt a széntüzelésnél fordul elő. A gáz- és olajtüzelésű berendezések esetén az égéstermék szén-monoxid tartalma hígítatlan száraz égéstermékre vonatkoztatva nem lehet több 0,1tf%-nál, mely koncentráció megfelelő beállítás esetén nem lép fel. A fajlagos emisszió érték mindkét energiahordozónál max.: $1,5 \times 10^{-3}$ kg/h,kW.

Nitrogén-oxidok kibocsátása

Az égéstermékben jelenlévő nitrogén származékok (NO_x, NO, NO₂, stb.) jelentős része magas hőmérsékleten (1500 °C felett) az égési levegő nitrogénjéből és oxigénből keletkezik.

A gáz- és olajtüzelés fajlagos emisszió értéke max.: 3×10^{-4} kg/h,kW.

A széntüzelés fajlagos nitrogén-oxid légszennyezőanyag keletkezése ennél kevesebb.

Szilárdanyag kibocsátás

Az égéstermék káros szilárd szennyezőanyaga a korom és a pernye. Legkedvezőbb kibocsátást gáztüzelés esetén tapasztalhatunk. A fajlagos emisszió értéke max. $1,5 \times 10^{-6}$ kg/h,kW. A tüzelőolajok hamutartalma maximum 0,1%. Ennek a mennyiségnek csupán egy része emittálódik. A fűtőfelületen a por teljes mennyiségének 1/3...2/3 része lerakódik, mely rontja a tüzelés hatásfokát.

Széntüzelés esetén az égéstermékben lévő káros szennyezőanyag mennyisége függ a hőtermelő berendezés kialakításától és az energiahordozó hamutartalmától.

Általánosságban elmondható, hogy a szilárdanyag emisszió mértéke a rostély típustól és légtechnikától függően (0,05...0,2) x G_{hamu} (keletkező hamu mennyisége) összefüggéssel jellemezhető.

A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a gázellátó rendszerre való további rácsatlakozást. Gáztüzelés esetén a füstgázok kedvező légszennyezőanyag-tartalma mellett igen fontos, hogy földgáztüzelés esetén nem keletkezik a vegyes tüzelésre jellemző salak és hamu, mely kiporzása révén, illetve hulladékként (elhelyezési problémák) okoz zavaró hatást.

Közlekedési eredetű légszennyezőanyag-kibocsátás

A közlekedési eredetű légszennyezés a településen áthaladó 5804-es sz. közlekedési út térségében meghatározó. Jelenleg nem tapasztalható a közlekedési eredetű légszennyező anyagok jelentősebb zavaró hatása, azonban a forgalom növekedése indokolja a település közlekedési útjainak korszerűsítését.

A légszennyezőanyag terhelés mérséklése érdekében meg kell oldani az utak pormentesítését, a szilárd burkolat nélküli utak kiépítését.

Egyéb tevékenység

A településen jelenleg nem folytatnak jelentős levegőterhelő hatású ipari tevékenységeket.

A településen az állattartásból származó bűzterhelés jelenthet időszakosan problémát. A településen a sertés mellett a szarvasmarhatartás is több helyen megtalálható.

A vonatkozó jogszabályok előírásai betartásával [elsősorban a 49/2001. (IV.3.) Kormányrendelet elvárásai és a „jó mezőgazdasági gyakorlat” szabályairól szóló előírások] hosszú távon elkerülhetők a bűzpanaszok. Az állattartásból származó konfliktusok elkerülése érdekében a rendezési terv elfogadásával egyidőben szükséges a település állattartási rendeletének kidolgozása a település teljes közigazgatási területét figyelembe véve.

Az állattartási rendelet kidolgozása során rögzíteni kell a lakossági gazdálkodási, kedvtelési célú és üzemszerű, valamint a nagyszámú [193/2001. (X.19.) Korm.rendelet 1. sz. melléklet 11. pontja, 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 2. sz. melléklet 7.2. pontja és az új beruházások és jelentős módosulások esetén 20/2001. (II.14.) Korm. rendelet 1. sz. melléklet „A” fejezet 1. és 2. pontja, valamint a „B” fejezet 6. pontja] állattartására vonatkozó szabályokat, mely magában foglalja – az OTÉK-ban foglaltak szerint – az építmények, létesítmények közötti legkisebb távolságokat és a tartástechnológiára vonatkozó előírásokat is.

Az egyes tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technikán alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság, mely a jelenleg is üzemelő tevékenységek további üzemelését befolyásolhatja. Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások részletes szabályait a 193/2001. (X.19.) Kormányrendelet tartalmazza. A

jogszabály alapján kiadott teljeskörű környezetvédelmi felülvizsgálat elvégzéséről a terv összeállítása időszakában nem szereztünk tudomást.

Az egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységek listáját a hivatkozott rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza. Nagy létszámú állattartásra vonatkozóan a következő állatférőhelytől szükséges az engedélyezési eljárás lefolytatása, új illetve meglévő állattartó telepeknél a terv- illetve a környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentáció alapján:

- 40.000 férőhely baromfi számára
- 2.000 férőhely (30 kg-on felüli) sertések számára,
- 750 férőhely kocák számára.

Az esetleges felülvizsgálat eredményeként foganatosított, területfelhasználást érintő kérdéseket a szerkezeti illetve szabályozási tervben is rögzíteni kell.

Új „környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek”-re illetve a meglévők jelentős módosítására, bővítésére környezeti hatásvizsgálatot kell készíteni a vonatkozó jogszabályok szerint, és környezetvédelmi engedélyezési eljárást kell lefolytatni. A „környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek” körét a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet határozza meg. A település fejlődése szempontjából a listáról példaértékűen megemlítünk néhány fejlesztési tevékenységet, mely a meglévők jelentős módosulása esetén is feltétel.

- Minden esetben előzetes majd részletes hatástanulmány szerint engedélyezhető:
  - Baromfitelep, több mint 85 ezer férőhellyel broilerek vagy 60 ezer férőhellyel tojók számára
  - Sertéstelep több mint 3 ezer férőhellyel 30 kg feletti hízók vagy 900 férőhellyel kocák számára
- A környezetvédelmi hatóságtól függően előzetes hatásvizsgálat alapján engedélyezhető, melyek esetében a hatóságtól függ a részletes vizsgálatok előírása:
  - Állattartótelep 100 számosállattól

A környezeti hatásvizsgálat készítésének és a környezetvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatásának szabályait az 1995. évi LIII. törvény, illetve a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet tartalmazza.

Jelenleg nem ismert jelentősebb légszennyezést okozó ipari és egyéb beruházás megvalósítására vonatkozó terv, azonban a szabályozási előírásokban rögzítjük, hogy a 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 6.§-a szerint a rendelet 2. sz. mellékletében felsorolt új tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben állandó emberi tartózkodásra szolgáló épület, valamint időszakos vagy átmeneti emberi tartózkodásra szolgáló létesítmény (így különösen oktatási, egészségügyi, üdülési célt szolgáló létesítmény), levegőterhelésre érzékeny, élelmezési célt szolgáló növényi kultúra nem telepíthető. A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

A meglévő állattartó telepeken a vizsgálat időpontjáig tudomásunk szerint levegővédelmi övezet kijelölésére nem került sor, így erre a telephelyek esetleges fejlesztésekor, vagy az állatlétszámtól és a tartástechnológiától függően a felülvizsgálat során lesz lehetősége a környezetvédelmi hatóságnak.

A meglévő telephelyen tervezett új vagy felújításra kerülő forrás esetében - a 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 6.§ (4) bekezdése szerint - a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásban, a közegészségügyi hatóság és a települési önkormányzat jegyzőjének szakhatósági állásfoglalása alapján a jogszabály mellékletében megfogalmazott legalább 500, legfeljebb 1.000 m védelmi övezet nagyságértéknél kisebb értéket is engedélyezhet. Javasoljuk, hogy a szükség esetén lehatárolandó védőtávolság megállapítása során az állategészségügyi feltételek érvényre juttatása érdekében a Baranya Megyei Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Állomás szakhatósági állásfoglalását is igényeljük.

Az állattartó telepeken kívül más környezetre jelentős mértékben hatást gyakorló tevékenységek megkezdése előtt is környezeti hatásvizsgálatot kell végezni a 20/2001. (II.14.) Korm. rendelet követelményei szerint. A környezeti hatásvizsgálat végzésére, illetve környezetvédelmi engedélyezési eljárásra kötelezett tevékenységek körét a hivatkozott jogszabály 1. számú melléklete tartalmazza. Továbbá az egyes – a 193/2001. (X.19.) Kormányrendeletben megjelölt – tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében, a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technikán alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság.

HULLADÉKOK KEZELÉSE

A hulladék az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható anyag, amelynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

A hulladékok keletkezésük és fajtájuk szerint az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- települési kommunális hulladék
- termelési hulladék

- veszélyes hulladék

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladék-gazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék „termelő” köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszínre és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett **háztartási hulladék** összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani. A lakossági hulladékokat Harkányba szállítják el.

A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről a 241/2000. (XII.23.) Korm. rendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 242/2000. (XII.23.) Korm. rendelet rendelkezik. A települési hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek feltételeit a 213/2001. (XI.14.) Korm. rendelet szabályozza.

A településtől délre korábban működött települési szilárd hulladéklerakó, melynek területét már rendezték, a regionális hulladékgazdálkodási terv sem szerepelteti.

A településen a folyékony szennyvizet szippantással gyűjtik össze és a Harkányi Szennyvíztisztítóba vagy Vajszlóra szállítják. A szennyvízszippantást és szállítást csak a környezetvédelmi hatóság (Környezetvédelmi Felügyelőség) engedélyével rendelkező vállalkozó végezhet.

Termelési hulladék a gazdálkodó szervezetek termelő és szolgáltató tevékenységéből származik. A településen olyan jellegű és volumenű tevékenységet nem folytatnak, amelyből jelentős mennyiségű termelési hulladék keletkezhetne. A kis mennyiségű szennyeztelen fa-, papírhulladékot jelenleg a vegyes tüzelésű fűtőberendezésekben égetéssel hasznosítják. A keletkező hulladékok hasznosítása engedélyhez kötött a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény 14.§ (2) bekezdése szerint. A jelenleg kommunális lerakóba kerülő hulladékok hasznosítható hányadát fel kell dolgozni.

A hulladékok jegyzékét a 10/2002. (III.26.) KöM rendelettel módosított 16/2001. (VII.18.) KöM rendelet tartalmazza.

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a **veszélyes hulladékokra**. A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a 98/2001. (VI.15.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak. A veszélyes hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszínre- és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását. Veszélyes hulladék a településen az ipari jellegű tevékenységek során keletkezhet. A gépműhelyeknél jellemzően a gépek karbantartásából származó olajos hulladékokkal és a különböző járművek akkumulátoraival kell számolni.

A veszélyes hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem. A településen jelenleg két bezárandó döngkút található. Hosszútávon a fehérje-feldolgozóba történő szállítás jöhet számításba az állati tetemek ártalmatlanítása területén. Az állati hulladékok kezelésének szabályait a 71/2003. (VI.27.) FVM rendelet rögzíti.

ZAJ ÉS REZGÉS ELLENI VÉDELEM

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területrendezés során érvényre kell juttatni. A területfejlesztés, területrendezés zaj szempontú környezetvédelmi igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

- a meglévő, jelenlegi állapot feltárása, elemzése, értékelése,
- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismerete,
- a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzése és a helyi építési, szabályozási követelmények megfogalmazása.

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelés, feladatok

A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások (közúti, vasúti),
- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,

- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sport-létesítmények zajforrásai).

A közlekedési eredetű zajforrások közül a közúti közlekedésből eredő zajkibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet.

Kémes település közigazgatási területe az 5804-es számú országos gyűjtő-összekötő út mentén kelet-nyugati irányban húzódva helyezkedik el. A település közúthálózatának gerincét az 5804. számú összekötő út, és az erről leágazó 58126. sz. mellékút jelenti. Belterületi szakaszok: Kossuth L., Petőfi S., Vértanuk u.

A település vasúton is megközelíthető. A település északi részén halad a Harkány-Sellye-Barcs vasúti mellékvonal. A legközelebbi lakóépület távolsága kb. 50 m.

Mind az összekötőút, mind a mellékút melletti területek funkciója laza, családiházias beépítésű lakóterület.

A közúti közlekedés által okozott zajterhelés alapvetően a járműforgalom nagyságától, összetételétől, azok haladási sebességétől és a környezet beépítettségétől függ. A kialakuló zajterhelés nagyságát befolyásolja továbbá az útpálya kialakítása, az útburkolat minősége, az út emelkedése, és a zaj terjedésére hatással lévő egyéb körülmények. A települést érő, a közúti közlekedésből eredő terhelések nagysága, a zajkibocsátás mértéke számítással jól meghatározható.

A forgalmi adatok ismeretében a közúti közlekedési zaj mértékének meghatározását az ÚT 2-1.302. számú „Közúti közlekedési zaj számítása” című Ütügyi Műszaki Előírás tartalmazza. A forgalom nagyságának figyelembevétele az Állami Közúti Műszaki és Információs Kht. által kiadott „Országos Közutak 2000. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” című kiadvány adatainak, és az ÚT 2-1.118:2000 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevetítő módszerrel” című Ütügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

Az 5804. számú összekötőút zajkibocsátása 7,5 m referenciatávolságban

5804 sz. ök. út	Átlagos napi forgalom járműkategóriánként (j/nap)								Zajkibocsátás (dB)	
	Szgek	Kis teher	Busz	Csukl. busz	Könnyű tehergkcs.	Nehéz tehergkcs.	Szerelvény	Motor, k. seb.	nappal	éjjel
	2001.	638	112	19	0	14	53	21	9	59,0
2005.	766	135	21	0	16	57	23	9	59,6	53,1
2010.	842	148	22	0	17	62	25	9	60,0	53,5
2015.	925	163	22	0	18	68	27	9	60,4	53,9

Az 58126. számú mellékút zajkibocsátása 7,5 m referenciatávolságban

58126. sz. mellékút	Átlagos napi forgalom járműkategóriánként (j/nap)								Zajkibocsátás (dB)	
	Szgek	Kis teher	Busz	Csukl. busz	Könnyű tehergkcs.	Nehéz tehergkcs.	Szerelvény	Motor, k. seb.	nappal	éjjel
	2001.	92	16	7	0	8	1	0	9	50,2
2005.	110	19	8	0	9	1	0	9	50,8	44,0
2010.	122	21	8	0	10	1	0	9	51,2	44,4
2015.	133	23	8	0	10	1	0	9	51,4	44,6

1. járműkategória: személy - és kisteher-gépkocsi
2. járműkategória: könnyű tehergépkocsi, autóbusz, motorkerékpár
3. járműkategória: nehéz tehergépkocsi, szerelvény, csuklós autóbusz

A táblázatokban szereplő zajkibocsátási értékek 7,5 m-es referenciatávolságra vonatkoznak, mely referenciatávolság az út tengelyétől számított távolság. Az összekötő út mentén található lakóterületeken a lakóépületek jellemző távolsága a közút tengelyétől számítottan 8-10 m. Ezeknek a távolságoknak a csillapítása 0,4-1,6 dB között van. Jelen vizsgálat esetében a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 3. sz. mellékletében előírt határértékek csak összehasonlító adatként szolgálnak, mivel már kialakult beépítési és közlekedési móddal állunk szemben. A forgalmi adatokból és beépítési körülményekből számított zajkibocsátási értékek a vizsgált terület zajhelyzetének minősítésére szolgálnak.

A vizsgálati értékek alapján – figyelemmel a fentiekben leírtakra – megállapítható, hogy az összekötő út melletti területeken a megadott irányérték nappali időszakban teljesül, éjszakai időszakban 1-2 dB a túllépés mértéke. A mellékút melletti területeken sem nappali, sem éjszakai időszakban nem jelentkezik határértéken felüli terhelés.

A település lakóterületétől északi irányban kb. 50 m távolságban halad a vasúti nyomvonal.

A vasúti közlekedés részben a nagy távolságból, részben a csekély forgalomból adódóan nem okoz káros mértékű terhelést a lakóterületre.

A fejlesztés, területrendezés során feladat a település zsák jellegének megszüntetése, illetve olyan közúthálózat és területhasználatok kialakítása, mely megfelelő kapcsolatot biztosít a település számára a térség megközelítésére és a település forgalmának biztonságos, folyamatos lebonyolítását teszi lehetővé.

Az **ipari jellegű** zajforrások terhelő hatása kisebb területet érint, hatása azonban koncentráltabban jelentkezik.

Kémes település belterületén nagyobb kiterjedésű ipari-mezőgazdasági major területek találhatóak a település északi részén a Vasút utca végén és az 5804. sz. ök. út településre vezető nyomvonala északi részén. Ugyancsak nagyobb kiterjedésű mezőgazdasági major található a településtől délkeleti irányban. A településtől délnyugati irányban a Cúnra vezető út mellett található mezőgazdasági telepen a tevékenység megszűnt. A működő telepeken végzett tevékenységből eredő zajkibocsátás esetenként jelenthet nagyobb mértékű terhelést az érintett lakóterületekre.

A település belterületén működő kereskedelmi, szolgáltató létesítmények elsősorban a szállítási, raktározási tevékenységből eredő zajkibocsátással terhelik közvetlen környezetüket.

A település teljes területén megengedett az 1-2 fős vállalkozások végzése, melyek a következők: kőműves, karosszéria lakatos, autószerelő, géplakatos, mezőgazdasági gépszerező.

Az **egyéb jellegű** zajforrások szintén nem jellemzőek.

Az 1991. évi XX. törvény, valamint a többször módosított 12/1983. (V.12.) Mt rendelet a települési önkormányzat feladat- és hatáskörébe utalja a helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályok megállapítását. A település jelenleg nem rendelkezik ilyen helyi zajvédelmi szabályozási rendelettel, ezért megalkotásáról gondoskodni kell.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a települési környezetet csak kis mértékben terheli a közúti közlekedésből eredő zajhatás.

Fontos feladat azonban a csendes és nyugodt környezet biztosítása érdekében a területrendezés, területfejlesztés eszközeinek megfelelő alkalmazása, a helyi szabályok megalkotása és érvényesítése, melyekkel megőrizhető a jelenlegi kedvező zajhelyzet és egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása. A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a többször módosított 12/1983. (V.12.) Mt rendelet tartalmazza, mely többek között előírja, hogy a területrendezés során a környezeti zajt, illetve rezgést kibocsátó, illetve a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell tervezni, egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a jogszabályban előírt követelmények teljesüljenek. Előírja továbbá a meglévő létesítményekre vonatkozóan, hogy a határértéken felüli kibocsátást, terhelést fokozatosan meg kell szüntetni.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. [Jelenleg a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendeletben foglaltak.]

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény. Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell. Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. [Jelenleg a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.]

A települések területére, az OTÉK szerint meghatározott területfelhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KöM-EüM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendőek.

Üzemi-, szolgáltató létesítmények esetében

- lakó- és intézményterület laza beépítéssel:
 OTÉK szerint: L_f (falusias lakóterület)
 $L_{TH \text{ nappal}} = 50 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 40 \text{ dB}$
- kereskedelmi-szolgáltató terület, lakóépületekkel vegyesen:
 OTÉK szerint: G_{ksz} , (kereskedelmi-szolgáltató terület)
 $L_{TH \text{ nappal}} = 60 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 50 \text{ dB}$

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari-gazdasági területekre a hivatkozott KöM-EüM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

- Összekötő utak, vasúti mellékvonalak mentén, laza beépítésű lakó- és intézményterületen (OTÉK szerint L_f):
 $L_{TH \text{ nappal}} = 60 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 50 \text{ dB}$
- Lakóutak mentén, laza beépítésű lakó- és intézményterületén (OTÉK szerint L_f):
 $L_{TH \text{ nappal}} = 55 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 45 \text{ dB}$

Újjonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgésgyorsulás értékeit a KöM-EüM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

A területfejlesztés, területrendezés várható hatásai

A tervezési terület állapotát, minőségét, a meglévő és tervezett funkciók működését döntően befolyásoló hatótényező a környezeti zaj, ezért a területrendezés és –fejlesztés során kiemelt feladat a jelenlegi helyzet javítása, ezzel egyidejűleg új terhelések kialakulásának megelőzése, illetve megakadályozása.

A megelőzés érdekében a környezetbe zajt, illetve rezgést kibocsátó és a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a zaj és rezgés ne haladja meg a megengedett zaj, illetőleg rezgésterhelési határértékeket.

Az elfogadható és a követelményeknek is megfelelő „zajhelyzet” elérése érdekében fontos továbbá azoknak a feladatoknak és eszközöknek a meghatározása, melyekkel megakadályozható a környezet minőségének további romlása, valamint fokozatos javulás érhető el.

Célszerű a zajhelyzet javítása érdekében olyan követelmények, feladatok, feltételek meghatározása, melyek figyelembe veszik a helyi viszonyokat, és megvan a reális lehetősége teljesítésüknek, illetve végrehajtásuknak.

Miután a terület zajhelyzetének vizsgálata során megállapítást nyert, hogy azt leginkább a közlekedésből eredő zajhatás terheli, a területrendezés során kívánatos lenne olyan közlekedésfejlesztési, útkapcsolati meghatározás és kialakítás, melyekkel ennek mértéke fokozatosan csökken.

A területrendezés és –fejlesztés során az OTÉK előírásainak megfelelő övezetek kialakítására kerül sor, rendezettebb, szabályozottabb formában. A településszerkezet kialakítása, illetve a különböző övezeti egységek egymáshoz rendelése során a környezetvédelmi szempontok érvényesítése kiemelt szempontként szerepel.

Kémes település közúthálózatában változtatás nem tervezett.

Új lakóterület kialakítása tervezett a Vértanuk út keleti és nyugati oldalán levő lakóterületek folytatásában, azok bővítésével. Nagyobb kiterjedésű ipari-gazdasági terület kialakítása nem tervezett, a meglévő üzemi területek ipari-gazdasági funkcióba kerülnek.

A település lakóingatlanain megengedett kisvállalkozások esetében az engedélyezés során az előírt zajterhelési határértékek teljesülésének igazolását követelménynek kell tekinteni, annak érdekében, hogy a közvetlen környezetükben lévő lakóterületek kedvező zajhelyzete megmaradjon, illetve a zajterhelés növekedése megakadályozható legyen.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a település új településszerkezeti és szabályozási terve segíti a települések zajhelyzetének javulását, és hosszútávon biztosítja a környezet kedvező állapotának elérését és megtartását.

4. KÖZLEKEDÉS

1. Előzmények

Közlekedési szempontból az alábbi tervelőzményeket vesszük figyelembe:

- Baranya megye mellékúthálózat bővítésének igényfeltárási terve (UVATERV 1992)
- A magyar gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése (UVATERV 1995)
- Baranya megyei úthálózat fejlesztése (A Baranya Megyei Állami Közútkezelő Kht. szakmai koncepciója 1999).
- Országos területrendezési terv (egyeztetési anyag (2002. VÁTI)
- Baranya Megye Területrendezési Terve (VÁTI. 2003)

2. A vizsgálatok összefoglaló értékelése

A tervezési terület Kémes területe. A település Baranya megye déli részén a Dráva partján Pécestől ~ 35 km-re található.

Kémes térségében gyorsforgalmi út nincs. Az I. és II. rendű főutak a térséget szintén elkerülik. A legközelebbi főút az 58. sz. Pécs – Harkány – Drávaszabolcs országos II. rendű főút, amely Harkánynál érhető el. Az 58. sz. úton a megyeszékhely Pécs és Horvátország jól megközelíthető. A településen halad keresztül az 5804. sz. Harkány – Sellye – Darány összekötő út, amely az Ormánsági településeket fűzi fel. (K.V.B. és B.V.c.C.) Ezen az úton Harkányon keresztül, illetve a Vajszlónál csatlakozó Pécs – Vajszló összekötő úton érhető el a megyeszékhely Pécs. Az 5804. sz. úthoz csatlakozik a település területén az 58126. sz. Tésenfai és az 58127. sz. Cúni bekötő út. (K.VI.B.és B.V.c.B.)

A településen halad keresztül a Középrigóc – Villány vasútvonal. A vonalon átmenő áruforgalom nincs. Személyszállításban Sellye, Villány és Barcs állomásokon át lehet eljutni a vasúti törzshálózatra. A vasútvonalon az utazási igény kicsi a települések alacsony lélekszáma és a megállóhelyek gyaloglási távolságai miatt. A vonalon az 5804. sz. út keresztezésénél szintbeli közúti – vasúti átjáró üzemel. A Kémesi vasútállomás a település északnyugati szélén az 5804. sz. út mellett található.

Összességében Kémes regionális közlekedési kapcsolatai megfelelőnek mondhatók.

Kémes és a szomszédos települések közötti kapcsolatai az országos közutak igénybevételel megoldottak, kivéve az északra található Rádfalva és a keletre lévő Drávacsehi, amelyek csak jelentős kerülővel közelíthetők meg.

A település úthálózatának gerincét az országos közutak átkelési és bevezető szakaszai adják. Ezek közül legfontosabb szerepe az 5804. sz. útnak van. (Kossuth L. és Petőfi S. utca) Az út kategóriája belterületi mellékút, gyűjtőút. (B.V.c.C.) Az úton a burkolat szélessége 6,0 m. Mindkét oldalon vízelvezető árok és járda található. A közlekedési terület szélessége 12-18 m. A településközpontban csatlakozik az 58126. sz. Tésenfai bekötőút (Vértanúk útja). Az útburkolat 6,0 m széles. Mindkét oldalon vízelvezető árok és járda található. A közlekedési terület szélessége 12-14 m. Az út kategóriája szintén belterületi mellékút, gyűjtőút (B.V.c.C.). Az országos közutakhoz csatlakozó többi út mindegyike belterületi mellékút, kiszolgáló út (B.VI.d.C.). A lakóutcák burkolatának szélessége általában 3-5 m közötti, de vannak szilárd burkolat nélküli útszakaszok is. A vízelvezetés többnyire nyílt árkos, de helyenként az árok és a járda is hiányzik. A területszélesség 10–20 m között változik.

A településen belül az 5804 sz. és az 58126. sz. úton van autóbusz közlekedés, az autóbusz megállóhely pár a településközpontban van. A települést a Siklós – Vajszló és Siklós – Sellye valamint a Szigetvár – Mohács járatok érintik. A megállóhelyektől a település területe 500 méteres gyaloglási távolságon belül elérhető.

A Kémesi vasútállomáson 5 vonatpár közlekedik naponta, vasúton Villány, Harkány, Sellye és Barcs elérhető.

Kerékpárforgalmi létesítmény a településben nincs.

A térség úthálózatának forgalma:

Út	ÁNF (E/nap)	Nehéz tgy. forgalom (j/nap)
5804 sz. út (8535-17270 sz. között)	959	94

Az 58126. sz. Tésenfai út bekötő út forgalmára nincs adat, becslés alapján a forgalom kevesebb mint 500 E/nap.

Az 58127. sz. Cúni bekötőútra szintén nincs adat, itt a forgalom becsült értéke kevesebb mint 400 E/nap.

3. Közlekedésfejlesztési javaslat

3.1. A várható forgalom előrebecslése

A tervezési terület úthálózatán a forgalomnagyság növekedése a motorizáció terjedésével arányosan várható, mivel a térségben sem gyorsforgalmi út, sem országos I. és II. rendű főút építése nem lesz, tehát forgalom átrendeződés nem várható. Az 5804. úton a forgalomnagyság 2015-ben 1500-2000 E/nap, ugyanez a bekötőutakon ~500 E/nap várható. Az utak forgalmi kapacitásához távlatban is a 2x1 forgalmi sáv elegendő.

3.2. Regionális közlekedési kapcsolatok fejlesztése

3.2.1. Közúti közlekedés

A település térségében a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése nem várható. Távlatban a térségtől északra ≈25 km-re Pécsudvardnál halad majd az M-57 Bóly – Pécs – Barcs gyorsforgalmi út, Kémesről ez az út az 5804. és 58. sz. II. rendű főúton lesz elérhető. Szintén csak a területen kívül várható fejlesztés az országos I. és II. rendű főutak között, itt az 58. sz. út Harkányt elkerülő szakasza és a 67. sz. főút meghosszabbítása Szigetvár – Sellye - országhatár szerepel a fejlesztési tervekben.

A mellékúthálózat fejlesztési tervekben szerepel a Drávacsehi és Tésenfa közötti út kiépítése.(K.VI.B.) Ez az út a megvalósítása után a Drávaszabolcsi határátkelőhely felé lerövidíti a távolságot.

3.2.2. Vasúti közlekedés

mellékvonalak

A jelenleg meglévő Középrigóc – Harkány vasútvonal sorsa bizonytalan. Baranya megye Területrendezési Terve szerint a Középrigóc – Villány közötti vonalszakasz nem marad MÁV üzemeltetésben. Kivételt jelenthet a Drávafok – Vajszló közötti vonalszakasz, amely a többihez képest jobb állapotban van, valamint Drávafokon és Vajszlón áruszállítási igények is vannak. Várhatóan a személyszállítást egy ideig vonatpótló autóbuszok, később VOLÁN járatok veszik át.

3.3. Kémes és a szomszédos települések kapcsolatainak fejlesztése

A szomszédos települések felé a közúti kapcsolatok az országos közutakon megoldottak. A keletre lévő települések (Drávacsehi, Drávapalkonya és Drávaszabolcs) felé hiányzó kapcsolat a Tésenfa – Drávacsehi összekötés megvalósításával létrejön. Az északra található Rádfalva elérhetőségét a Rádfalva - Kóros és a Kovácshida – Márfa összeköttetések javítani fogják. Az említett úthálózat fejlesztéseket a Baranya Megyei Területrendezési terv tartalmazza.

3.4. A település belső úthálózatának fejlesztése

A belső úthálózat lényegesen nem változik, továbbra is gyűjtőút marad az 5804. sz. út átkelési szakasza. Szintén gyűjtőút marad a 58126. sz. Tésenfai bekötőút településen belüli szakasza. Az útkategória (B.V.c.C).

Új kiszolgáló utak a Tésenfai bekötőúttal párhuzamosan készülnek, az útkategória B.VI.d.C., a közlekedési terület szélessége 18,00 m.

A tervezett utak javasolt keresztmetszeti kialakítását az M-1 tervezett jellemző keresztmetszelvények tervlapon bemutatjuk.

3.5. Tömegközlekedés

– autóbusz közlekedés

A település autóbusz közlekedéssel való ellátásában változást nem tervezünk.

– vasúti közlekedés

Várhatóan a vasúti közlekedés megszűnik, de Kémes számára ez nem fog lényeges hátrányt jelenteni.

– kerékpár közlekedés

Baranya megye területrendezési terve szerint a települést a nagytérségi és kistérségi kerékpárutak egyaránt elkerülik. Tőle délre halad majd egy nagytérségi kerékpárút a Dráva partján és keletre az 58. sz. úttal párhuzamosan. Kistérségi kerékpárút lesz Kémestől nyugatra az 5801. és 5821. sz. utak nyomvonala mellett, valamint északkeletre az 5814. sz. út mellett.

– gyalogos közlekedés

Az utak mellett a hiányzó járdák megépítését folytatni kell.

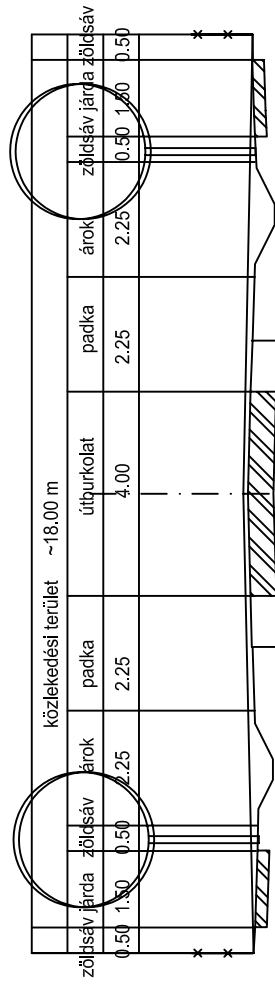
3.7. Gépjárművek elhelyezése

A településen belül jelentős parkolási gondok nincsenek. Új létesítmények elhelyezésekor az OTÉK szerinti parkolóhelyeket saját telken belül meg kell építeni.

4. Közlekedési területek szabályozása

Út	Közlekedési terület jele	Kategória		Közlekedési terület szélessége
		jelenleg	távlatban	
5804. sz. Harkány – Sellye – Darány összekötő út	KÖu-1	külterületi mellék-út, összekötő út (K.V.C.)	külterületi mellék-út, összekötő út (K.V.C.)	meglévő (20 m)
58127. sz. Cúni bekötőút	KÖu-2	külterületi mellék-út, bekötőút (K.VI.C.)	külterületi mellék-út, bekötőút (K.VI.C.)	meglévő (16 m)
Egyéb közutak és mezőgazdasági utak	KÖu-3	külterületi mellék-út, egyéb út (K.VIII.C.)	külterületi mellék-út, egyéb út (K.VIII.C.)	meglévő vagy min. 8,50 m
Kossuth L. utca Petőfi S. utca Vértanúk útja	KÖu-4	belterületi mellék-út, gyűjtőút (B.V.c.C.)	belterületi mellék-út, gyűjtőút (B.V.c.C.)	meglévő (12-18 m)
Meglévő kiszolgáló utak Tervezett kiszolgáló utak	KÖu-5	(B.VI.d.B.-C.)	(B.VI.d.B.-C.) (B.VI.d.C.)	meglévő (6-26 m) 18,0 m
Vasúti terület	KÖk			meglévő

Ⓐ (KÖu-5) Lakóterületi kiszolgáló út (B.VI.d.C.)

RAJZSZÁM: M-1		MUNKA MEGNEVEZÉSE: KÉMES		RAJZ MEGNEVEZÉSE: Tervezési rajz		RAJZ MEGNEVEZÉSE: Tervezett jellemző mintakeresztszelvények		RAJZOLÓ:	
TERVSZÁM: 0405		MÉRÉRTÁRÁNY: 1:100		DÁTUM: 2004.02.		ÜGVEZETŐ: Tompos A.		ENGEDÉLY SZÁMA: K2-2-02-0079	
RAJZSZÁM: M-1		7624 Pécs, Budai N.A.u.1.T.F:(72)-324682		PÉCSI ÜTTERVEZŐ KFT.		EGYEZTETŐK			

---

5. KÖZMŰELLÁTÁS, KÖZMŰVESÍTÉS

---

1. Vízellátás:

Kémes, Tésenfa és Szaporca települések vezetékes vízellátása saját közös vízellátó műről megoldott. A vízellátó rendszerre kapcsolódik még Drávapiski és Cun község.

A térség vízbázisaira jellemző, hogy a vas, mangán, ammónia, metángáz és az újabb vizsgálatok szerint az arzén meghaladja a szabvány határértéket vagy a még tűrhető érték körül alakul, tehát víztisztító telepek létesítése illetve korszerűsítése szükséges. Az arzén mért értéke általában alatta marad a Magyarországon jelenleg érvényes határértéknek. Ugyanakkor az EU szabályozás átvétele után a térség egyik nagy problémája lesz az arzén tartalom csökkentése a közüzemi vízműveknél.

A vízellátó művekre jelenleg jellemzőek az alacsony vízfogyasztások és az ebből eredő vízminőségi problémák. Az ivóvíz előállításának magas az önköltsége.

A települések a Kémes- Szaporca- Tésenfa- Drávapiski- Cun kisregionális vízellátó rendszerről kapják a vizet. A vízjogi üzemeltetési engedély száma: H/1706-9/2001-12. Vízikönyvi száma: B. LXXIII/189.

A vízellátó mű vízbázisa a Kémes B-4 kataszteri számú fúrt kút.

A feltárt vízkészlet: 475 m³/ d.

Ellátott lakós-szám: 1450 fő.

A vízmű jelenlegi mértékadó kapacitása 22 órás üzemidővel: 291 m³/d.

Igényelt vízmennyiség jelenleg: 150 m³/d.

A vízmű telep Kémes községben a helyszínrajz szerinti Hrsz. 0126/1 telken a mélyfúrású kút védőterületén épült ki. A víz a szabvány határértéket meghaladóan tartalmaz metángázt, vasat, mangánt és ammóniát, ami a térség szinte összes vízbázisára jellemző.

A vízkezelést vas-és mangántalanító, gáztalanító és klórozó berendezés felszerelésével a vízmű telepen oldották meg. A kezelt vizet 30 m³ hasznos vízterű mélytárolóba vezetik, ahonnan a ráfolyásos üzemű szivattyúk emelik a vízellátó hálózatba, illetve a magastárolóba.

A kiegyenlítő tároló egy 200 m³ térfogatú AQUAGLOBUS típusú, acélszerkezetű víztorony Tésenfa területén.

A vízellátó hálózat hossza átmérőnként:

- NA 80 KM. PVC műanyag vezeték:	7932 m
- NA 100 KM. PVC vezeték:	9083 m
- NA 150 KM. PVC vezeték:	600 m

A vízellátó mű jelentős tartalék kapacitással rendelkezik, tehát lakóterület vagy helyi iparfejlesztés esetén a szükséges ivóvíz minőségű víz 140 m³/d mennyiségig biztosított.

A lakóterület fejlesztés területén, ágvezeték esetén Dk 110x10, körvezeték esetén Dk 90x8,2 mm-es KPE nyomócső építését javasoljuk. A vezetékekre az oltóvíz biztosítására földfeletti tűzcsapokat kell 200 méterenként felszerelni.

2. Szennyvízelvezetés:

A településeken kommunális szennyvízcsatorna nem üzemel. A szennyvizet gyűjtőkbe vagy szikkasztó aknába vezetik. A szennyvizet szippantó autós elszállítását a szippantott szennyvizet is fogadni tudó tisztító telepek, ürítő helyek nagy távolsága miatt nehéz megszervezni. Az ürítő helyek hiánya miatt nagy a térségben a környezetszennyezés veszélye, ami a kis mélységű védtelen vízbázisok miatt különösen veszélyes.

A rendezési tervben javaslatot teszünk a szennyvízelvezetés és tisztítás megoldására.

A javasolt megoldás lényege:

A jelenlegi vízfogyasztási adatok alapján első ütemben a településeken vízzáróvá kell tenni a szennyvízgyűjtőket, és meg kell szervezni a szennyvizet elszállítását ürítő helyekre. Az ürítő helyeket célszerűen a térségekben már meglévő vagy létesítendő szennyvíztisztító telepeken kell kijelölni, ahol a szippantott szennyvizet előlevegőztetve a biológiai tisztító sorra, majd a tisztított szennyvizet fertőtlenítés után élővízbe vezetik. Ilyen tisztító telep építhető Drávacsehi- Drávapalkonya térségében Drávaszabolcs kommunális szennyvizeinek fogadására. A kis települések kommunális szennyvízelvezetését csatornaművön akkor célszerű megvalósítani, ha a vízfogyasztás értéke eléri a lakosonkénti 70- 80 l/fő x d értéket. Ekkor kell a tisztító telepeket is a végleges üzemi kapacitásra kiépíteni.

A településeken az előző pontban jelzett 70-80 l/fő x d vízfogyasztási norma kialakulása után távlatban csatornahálózatok épülnek ki. A települések között nyomó vezetékeken történik a szennyvizet továbbítása a közös beruházásban megépítendő biológiai szennyvíztisztító telepig. A tisztító telepen kezelt szennyvizet élővízű befogadóba vezetik.

A települések szennyvizének befogadására megvizsgálható a Harkány városi tisztító telep is. A telepet a községek szennyvizének fogadására bővíteni kellene.

A javasolt kistérségi csatornaműre az alábbi települések lennének csatlakoztathatók:

Település megnevezése	Lakosság létszáma	Bekötések
Cun	260	96
Dráwapiski	98	43
Ipacsfa	226	84
Kovácskő	272	96
Drávacsehi	228	76
Drávaszerdahely	243	76
Drávacsepely	246	96
Kémes	493	194
Szaporca	263	95
Tésénfa	213	85
Dráwapalkonya	289	116
Drávaszabolcs	748	284
Gordisa	276	95
Összesen:	3855	1436

A keletkező szennyvizek mennyisége 200 – 300 m³/ d érték közt becsülhető a jelenlegi és a feltételezett távlati vízfogyasztást figyelembe véve.

A településeken az adottságtól függően gravitációs vagy nyomás alatti szennyvízcsatorna épülhet a mélypontokon átemelő telepekkel. Az átemelőkből nyomóvezetékkel emeljük át a szennyvizet a kistérségi rendszer következő településének gravitációs csatornájába, illetve a végátemelőből a szennyvíztisztító telep fogadó aknájába. A gravitációs csatornák KG. PVC műanyag csővel, vízzáró aknákkal épülnek, így az infiltrációt a minimálisra csökkentjük. A nyomócsövek KPE anyagúak. Az átemelő telepek MOBA rendszerű előre gyártott kivitelű, vízzáró kialakítású műtárgyak. A szivattyúk búvár rendszerű, dugulásmentes kialakítású szennyvíz búvárszivattyúk. Automatikus üzeműeket a műtárgyba épített szintkapcsolók biztosítják. A meghibásodások távjelzésére URH rendszert alkalmazunk.

A tisztító telepen mechanikai és biológiai tisztítási fokozatokat kell kiépíteni, továbbá biztosítani kell az igényeknek megfelelő szippantott szennyvízfogadó kapacitást a csatorna- rendszerre nem csatlakozó települések számára. A keletkező stabilizált iszapot víztelenítés és komposztálás után szerves anyag visszafeldolozásra kell felhasználni.

A befogadó a terv szerinti elrendezésben a Fekete víz holtága illetve a Dráva.

Részletesebb továbbtervezés esetén megvizsgálható befogadóként az Egerszegi csatorna Drávaszabolcs és Dráwapalkonya között a közút mellett.

A tervezett csatornamű a pénzügyi adottságok függvényében természetesen szakaszosan is kiépíthető. Első ütemben a kijelölt tisztító telep területén egy bővíthető szippantott szennyvízfogadó készülhetne közös beruházásban, ahova a jelenleg meglévő gyűjtőkből szippantó autóval szállítanák a szennyvizet. (A kisebb szállítási távolság érdekében Drávacsehi és Drávaszerdahely között egy összekötő út építése célszerű!)

A beruházás magas költségei miatt állami pénzalapokat kell pályázati úton igénybe venni! Ehhez el kell készíteni a csatornamű megvalósíthatósági tanulmányát, illetve vízjogi engedélyezési terveit!

3. Gázellátás:

A vizsgált térségben a vezetékes gázellátás tervei elkészültek, de a hálózat kiépítése még csak részben kezdődött meg. A szerkezeti tervben feltüntettük a terv szerinti külterületi gázhálózatot a TENKESGÁZ által a rendelkezésünkre bocsátott kiviteli tervek alapján. A feltüntetett nyomvonalak egyeznek a DDGÁZ koncepciók tervén szereplő nyomvonalakkal.

A térségben általában 4 bar nyomású elosztó hálózatokat terveztek. Nagy (közép) nyomású szállító hálózat épül a Szentlőrinc – Nagycsány - Selye vonalon, illetve a Siklós – Harkány - Pécs vonalon.

4. Csapadékvíz elvezetés:

A települések csapadékvíz elvezetését a közutakhoz kapcsolódó útarokkal oldották meg. Az árkok és átereszek tisztítását és rendezését az önkormányzatoknak folyamatosan biztosítani kell.

A csapadékvizek befogadója a térségben a Pécsi és a Fekete víz.

5. Elektromos energia-ellátás és távközlés

Elektromos energia ellátása.

Kémes bel- és külterületi villamos energia ellátását a 28 jsz. „Vajszló - Siklós” nevű 20 kV-os Ald 3x95 mm² -es szabadvezetékes gerinchálózatról szerelt leágazásokról táplált OTR 20/0,4 kV-os oszlop transzformátor állomások biztosítják.

Villamos energia ellátás vizsgálata:

- A 20 kV-os szabadvezetési hálózat rendszertechnikai kialakítása a TR. állomások táplálása szempontjából megfelelőnek minősíthető.
- A bel és külterületi villamos energiaellátást - a gerinc vezetékekről szerelt leágazásokkal – jelenleg 4 db 20/0,4 kV-os OTR típ. transzformátor állomás biztosítja, melyek viszonylagosan a fogyasztói súlypontokban kerültek telepítésre.
- A villamos energia ellátás jelenleg mindenütt megoldott, a helyileg jelentkező kisebb energiaigények, esetleges új épületek hálózatra történő rácsatlakoztatása - családi házak, vagy egyéb fogyasztók – ellátása folyamatosan biztosítható.
- A kiefeszültségű hálózatok - energiaellátás és közvilágítás – kialakítása egységesen oszlopokra szerelt légvezetékes rendszerű.
- A közvilágítás rekonstrukciója a közelmúltban megtörtént.

Technikai adatok:

Alkalmazott érintésvédelem:

középfeszültségen (20 kV) : Védőföldelés
kiefeszültségen (0,4 kV) : NULLÁZÁS

A villamos energia ellátás tervezett állapota:

Kémes belterületi szabályozási terve a meglévő belterületekhez illeszkedően egy kisebb kiterjedésű falusias lakóterületet, valamint a község „É”-i területén egy gazdasági kereskedelmi és szolgáltató területet határoz meg.

Ezen szabályozási tervben meghatározott falusias lakóterületi tervezett beépítés villamos energia ellátását várhatóan új OTR. állomás létesítése nélkül lehetséges megoldani, a meglévő és jelenleg 250 kVA-os géppel üzemelő OTR 20/400 típusú állomás szükség szerinti transzformátor gépcserés bővítésével. Mindazonáltal a tervezett telekalakítás függvényében a meglévő vezetékeket közterületre kell helyezni.

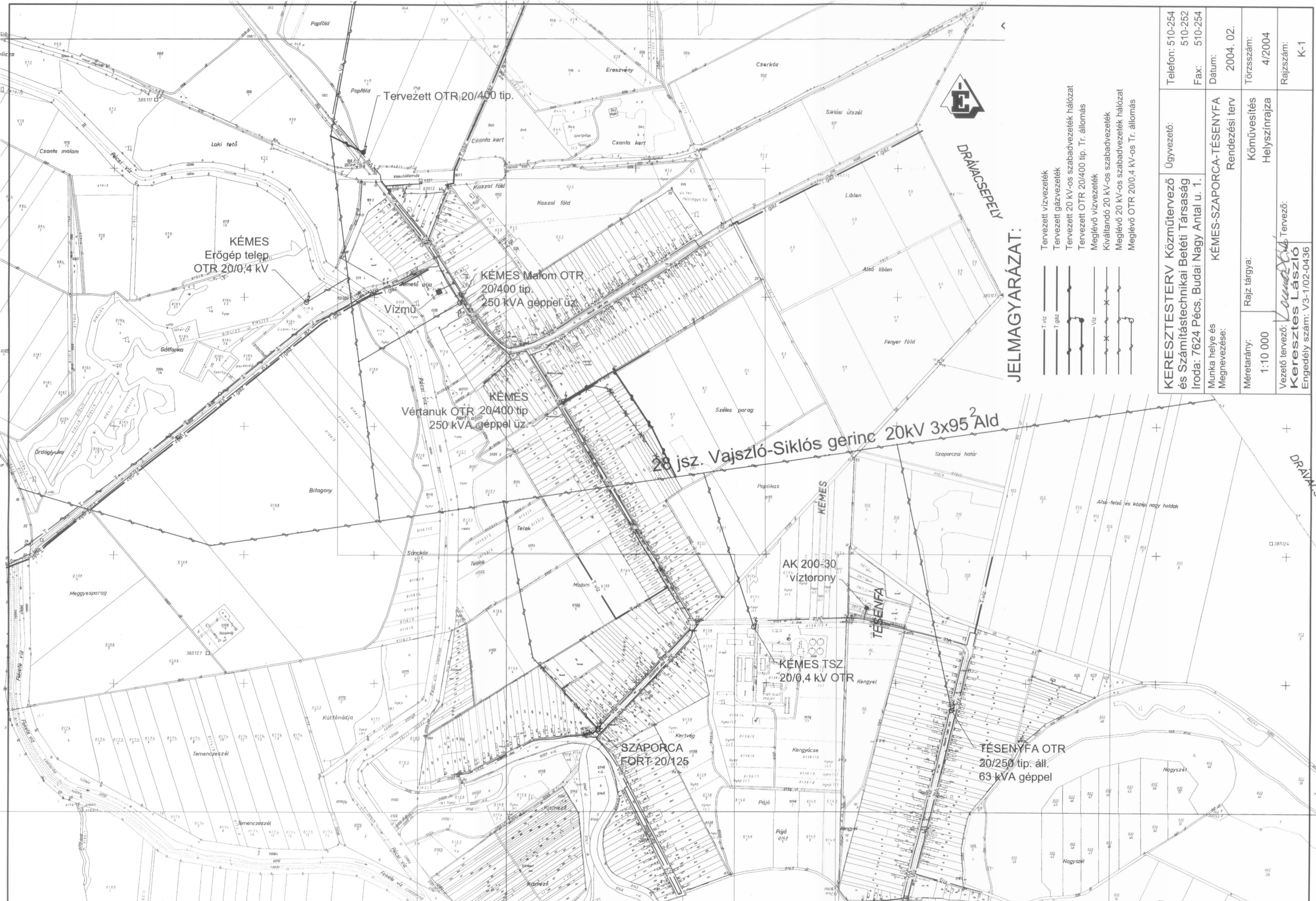
A kiefeszültségű ellátást a meglévő 0,4 kV-os kommunális és közvilágítási hálózat továbbépítésével lehetséges biztosítani.

A tervezett Gksz terület ellátására várhatóan 1 db új OTR 20/400 típusú állomás létesítése válik szükségessé.

Távközlés

A vezeték és vezeték nélküli távközlési ellátás szintén megoldott, a területre a szolgáltatók részéről a rendezési tervet befolyásoló fejlesztési igény nem merült fel.

A távközlési berendezésekre korlátozó intézkedést a rendezési terv nem javasol.

JELMAGYARÁZAT:

- T. víz — Tervezett vízvezeték
- T. gáz — Tervezett gázvezeték
- Tervezett 20 kV-os szabadvezeték hálózat
- Tervezett OTR 20/400 tip. Tr. állomás
- Víz — Meglévő vízvezeték
- Kiváltandó 20 kV-os szabadvezeték
- Meglévő 20 kV-os szabadvezeték hálózat
- Meglévő OTR 20/0,4 kV-os Tr. állomás

KÉRESZTERESTERV Közműtervező és Számítástechnikai Betéti Társaság Iroda: 7624 Pécs, Budai Nagy Antal u. 1.		Ügyvezető:	Telefon: 510-254 510-252
Munka helye és Megnevezése: KÉMES-SZAPORCA-TÉSENYFA		Rendezési terv	Fax: 510-254
Méretarány: 1:10 000	Rajz tárgya: Köművesítés Helyszínrajza	Dátum: 2004. 02.	Törzsszám: 4/2004
Vezető tervező: <i>Keresztes László</i> Tervező: Engedély szám: V3-1/02-0436		Rajzszám: K-1	